

Τ
Τ
83

62

ΕΡΡΙΚΟΥ Α. ΣΚΑΣΣΗ

Καθηγητοῦ τῆς Λατινικῆς Φιλολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν

Προβλεπόμενα

Γ. ΙΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ

DE BELLO CIVILI

ΒΙΒΛΙΟΝ Γ' ΚΕΦ. 82-104

ΜΕΤΑ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΩΝ ΠΙΝΑΚΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΥ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΤ' ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Δ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Τιμᾶται μετὰ τοῦ βιβλιοσήμου καὶ φόρου δοχ. 18.90

Βιβλιόσημον καὶ φόρος Ἀναγκαστικοῦ Δανείου δοχ. 6.50

Ἀριθμὸς ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 34.942. 28/7/31

Ἀριθμὸς ἀδείας κυκλοφορίας $\frac{105.554}{18/11/38}$

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α. Ε.

46 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 46

1938

Γ. ΙΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ

DE BELLO CIVILI

ΒΙΒΛΙΟΝ Γ' ΚΕΦ. 82-104

ΜΕΤΑ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΩΝ ΠΙΝΑΚΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΥ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΤ' ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Δ' ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Αριθμός ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 42433 — 4/8/33

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α. Ε.

46 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 46

1938

18480

Τὰ γνήσια αντίτυπα φέρουν τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς «Ἐστίας».

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
Ι. Α. ΜΟΥΣΙΑΔΟΥ & Β. Π. ΜΑΡΔΑ
ΦΑΒΙΕΡΟΥ 45 - ΑΘΗΝΑΙ

ΒΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡΟΣ

Ὁ Γάιος Ἰούλιος Καῖσαρ (C. Iulius Caesar) ἐγεννήθη ἐν Ῥώμῃ τῇ 13 τοῦ Κοϊντιλίου μηνός, τοῦ κατόπιν ἐξ αὐτοῦ ὀνομασθέντος Ἰουλίου, τοῦ ἔτους 100 π.Χ. καὶ ἀπέθανε δολοφονηθεὶς κατὰ τὰς εἰδούς τοῦ Μαρτίου (τῇ 15 Μαρτίου) τοῦ ἔτους 44 π.Χ.

Ὁ Καῖσαρ μετὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Σύλλα καὶ τὴν ἦταν τῆς μερίδος τοῦ Μαρίου (83-82 π.Χ.) ἐκινδύνευσε, διότι ἦτο ἐκ τῆς μητρὸς Αὐρηλίας στενὸς συγγενῆς τοῦ τελευταίου. Καὶ ἀνῆκε μὲν εἰς ἀριστοκρατικώτατον γένος, διότι ἀνῆγεν αὐτὸ εἰς τὸν μυθικὸν Ἰουλον (Ἀσκάνιον), τὸν υἱὸν τοῦ Αἰνείου, ἀλλ' ὅμως ἠγεῖτο τοῦ δημοτικοῦ κόμματος.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 80 π.Χ., ἄγων ἡλικίαν 20 ἐτῶν, ἐστράτευσε εἰς τὴν Ἀσίαν, συγχρόνως δὲ ἤρχισε τὸ πολιτικὸν καὶ ῥητορικὸν αὐτοῦ στάδιον. Ἦτο καὶ περὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐντριβέστατος, τοσοῦτον δὲ οἰκείως εἶχε πρὸς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὥστε καὶ ἀποθνήσκων, ὅτε εἶδε τὸν Βροῦτον μεταξὺ τῶν συνωμοτῶν πλήττοντα αὐτόν, ἐπεφώνησεν ἑλληνιστὶ τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο «Καὶ σύ, τέκνον Βροῦτε;» Εἶχε διδασκάλους ἐν Ῥώμῃ μὲν τὸν Μᾶρκον Ἀντώνιον Γνίφωνα, ἐπιφανῆ ἐκ Γαλατίας ῥήτορα καὶ γραμματικόν, ἐν Ῥόδῳ δὲ (τῷ 76-75 π.Χ.), ὅπου κατόπιν ἐπορεύθη, τὸν ἐξ Ἀλαβάνδων τῆς Καρίας Ἀπολλώνιον τὸν Μόλωνος (ἢ τὸν Μόλωνα) ἐκ τῶν κορυφαίων ῥητόρων τῆς Ῥοδίας Σχολῆς.

Τῷ 67 π.Χ. διετέλεσε τιμίας (quaestor) ἐν Ἰσπανίᾳ, τῷ 65 ἀγορανόμος (aedilis), τῷ 63 ὑπατεύοντος τοῦ Κικέρωνος μέγας ποντίφιξ, τῷ 62 στρατηγὸς (praetor), τῷ 61 ἀντιστρατήγος (pro praetore) ἐν Ἰσπανίᾳ, τῷ 59 ὑπάτος (consul) τὸ πρῶτον, ἀπὸ τοῦ 58-50 ἀνθύπατος (pro consule) ἐν Γαλατίᾳ, τὴν ὁποίαν ὑπέταξε καὶ ἔπειτα ὠργάνωσεν, ἀποβὰς ὁ κυριώτατος παράγων τοῦ ἐκρωμαϊσμοῦ τῆς Δύσεως διὰ τῆς διαδόσεως τῆς λατινικῆς γλώσσης καὶ τοῦ ἑλληνορωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Ἦτο στρατηγὸς καὶ πολιτικὸς μέγας, νομοθέτης, μαθηματικός, ἱστορικὸς συγγραφεύς, ποιητὴς καὶ γραμματικός.

Ἔργα τοῦ Καίσαρος.

Τὸ κύριον καὶ σφῆζόμενον γνήσιον ἔργον τοῦ Καίσαρος εἶναι οἱ commentarii «ὕπομνήματα» (ἐφημερίδες, ἐφήμεροι ἀναγραφαί), τὰ ὅποια συνήθως ὀνομάζονται ἀπομνημονεύματα.

Οἱ commentarii εἶναι δύο κεχωρισμένα συγγραφαί: commentarii de bello Gallico (περὶ τοῦ Γαλατικοῦ πολέμου) καὶ commentarii de bello civīli (περὶ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου). Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι διηρημένοι εἰς 7 βιβλία (τὸ 8ον εἶναι τοῦ Ἰορτίου) ἀναφέρονται εἰς τὰ γεγονότα τῶν 7 πρώτων ἐτῶν τοῦ πολέμου, ὃν ἐπολέμησεν ὁ Καίσαρ ἐν τῇ Γαλατία, Βρετανία καὶ Γερμανία (58-52 π.Χ.), οἱ δὲ δεύτεροι διηρημένοι εἰς τρία βιβλία ἀναφέρονται εἰς τὰ διετη γεγονότα (49 καὶ 48 π.Χ.) τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, μέχρι τοῦ λεγομένου Ἀλεξανδρινοῦ πολέμου.

*Εἰσαγωγή εἰς τὰ περὶ ἐμφυλίου πολέμου
ἀπομνημονεύματα.*

1. Ὅτε ὁ Γναῖος Πομπήιος μετὰ τὰς λαμπρὰς αὐτοῦ νίκας ἐν τῇ Ἀσίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 61 π.Χ. ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Ῥώμην, ἦτο ἀναμφισβητήτως, μολοντί εἶχεν ἀπολύσει τὸν στρατόν, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἰσχυρότατος ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀνὴρ. Ἀλλ' ἡ μοναδικὴ δόξα καὶ ἡ προεξέχουσα αὐτοῦ θέσις διήγειραν τὴν ζηλοτυπίαν καὶ τὴν ὑποψίαν τῶν ἀνταγωνιστῶν του· οἱ προσωπικοὶ ἐχθροί, ἰδίᾳ ὁ Κράσσος, ὁ Λούκουλλος καὶ ὁ Μέτελλος, τῶν ὁποίων ἡ δόξα διὰ τῆς ἐπεμβάσεως αὐτοῦ εἶχε μειωθῆ, ἐχρησιμοποίησαν αὐτὰ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ὁ Πομπήιος, ὅτε ἐν ἔτει 60 π.Χ. ἐζήτησε νὰ ἐπικυρωθῶσιν αἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ διατάξεις αὐτοῦ καὶ νὰ διανεμηθῶσιν ἀγροὶ εἰς τοὺς παλαιοὺς στρατιώτας (veterani), προσέκρουσεν ἐν τῇ Συγκλήτῳ εἰς ἀνυπέβλητα ἐμπόδια, τὰ ὅποια ἐξηνάγκασαν αὐτὸν νὰ στραφῆ εἰς τὸ δημοτικὸν κόμμα, ἵνα οὕτω κατορθώσῃ τὴν ἐπιψήφισιν τῶν προτάσεών του. Τότε δὲ προῖστατο τοῦ κόμματος τούτου ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ. Οὗτος, μόλις ἐπιστρέψας ἐκ τῆς Ἰσπανίας, ἔνθα εἶχε χρηματίσει ἀντιστράτηγος (propraetor), ἐπιδίωξε τὴν ὑπατείαν τοῦ ἔτους 59. Τὸ συγκλητικὸν κόμμα ἀντέστη ἰσχυρῶς εἰς τοῦτο. Ὅθεν ἐπῆλθεν εὐκόλως

¹⁾ Βερτολίνη - Λάμπρου Ῥώμ. Ἱστορ. τ. Α' σελ. 636-48.

²⁾ Κατὰ τὴν ἔκδοσιν Kramer - Hofmann - Meusel.

ἔνωσις. Προσελήφθη ὡς τρίτος, τῇ ἀπαιτήσῃ τοῦ Καίσαρος, ὁ Μάρκος Κράσος, λόγῳ μὲν διότι ὁ Κράσος ἦτο ἀπαραίτητος ἕνεκα τοῦ πλούτου καὶ τῆς ἐπιροῆς του πρὸς διεξαγωγὴν τῶν κοινῶν σχεδίων, πράγματι ὅμως διότι ὁ Καῖσαρ ἤθελε νὰ χρησιμοποιοῦσθαι αὐτὸν ὡς ἀντιστάθμισμα ἐναντίον τοῦ πανισχύρου ἔτι Πομπηίου. Οὕτω συνεστάθη (τῷ 60 π.Χ.) ἡ πρώτη τριανδρία (triumvirātus) ἐπὶ τῷ σκοπῷ ne quid ageretur in re publica quod displicuisset ulli e tribus (= ὅπως μὴ τι ἐν τῇ πολιτείᾳ διαπραχθῇ ἀπαρέσκον τινὶ ἐκ τῶν τριῶν).

2. Καίπερ πολεμούμενος ὑπὸ τῶν ἀριστοκρατικῶν καὶ τοῦ συνυπάτου του Μάρκου Βιβούλου κατώρθωσεν ὁ Καῖσαρ μετὰ πολλῆς συνέσεως καὶ δραστηριότητος πολλὰ καὶ ἰδιά τὴν παραδοχὴν τοῦ Ἰουλίου ἀγροτικοῦ νόμου (lex Iulia agraria), δι' οὗ νόμου ἔξεληροῦτο ὁ σκοπὸς τοῦ Πομπηίου πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν παλαιμάχων στρατιωτῶν του. Ἐπειτα τῇ προτάσει τοῦ Καίσαρος ἐχαρίσθη ὑπὸ τοῦ δήμου, ἐπειδὴ ἡ Σύγκλητος εἶχεν ἤδη ἀποκρούσει τὴν πρότασιν ταύτην, τὸ τρίτον τοῦ μισθώματος εἰς τοὺς μισθωτὰς (publicanos) τῶν ἐν Ἀσίᾳ τελῶν ὁμαίους ἱππεῖς. Ὡσαύτως ὁ Πομπηῖος κατώρθωσε διὰ τοῦ Καίσαρος νὰ ἐπικυρωθῶσιν ὑπὸ τῆς Συγκλήτου, ἀρνούμενης μέχρι τότε, πᾶσαι αἱ ἀσιατικαὶ διατάξεις αὐτοῦ. Τέλος καὶ ὁ Καῖσαρ, τῇ προτάσει τοῦ ὑπ' αὐτοῦ προσελκυσθέντος δημάρχου Ποπλίου Βατινίου (lex Vatinia) ἔλαβε (τῷ 55 π. Χ.) ἐπὶ 5 ἔτη, παρὰ τὰ νενομισμένα, τὴν διοίκησιν τῆς ἐντὸς τῶν Ἑλλήνων Γαλατίας (Gallia cisalpinna) καὶ τοῦ Ἰλλυρικοῦ (Illyricum) καὶ εἰς ταύτας προσέθηκεν ἡ Σύγκλητος, ἵνα μὴ ἐξανασθῇ εἰς τοῦτο, καὶ τὴν διοίκησιν τῆς πέραν τῶν Ἑλλήνων Γαλατίας (Gallia ulterior), ἣτις καὶ ἀπλῶς provincia ἔκαλεῖτο. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Καῖσαρ ἐπέτυχε νὰ συντριβῇ ἡ τῶν ἀριστοκρατικῶν ἀπὸ τοῦ Σύλλα κυριαρχία καὶ νὰ ἐπικρατήσῃ ἐν τῇ πολιτείᾳ τὸ δημοτικὸν κόμμα, οὗτινος αὐτὸς προΐστατο.

3. Ἄλλ' ἐνῶ ὁ Καῖσαρ ἐπὶ ἐννέα ἔτη ἐμάχετο ἐν Γαλατίᾳ νικηφόρως ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς Ῥώμης, ἀναδειχθεὶς οὕτως εἷς τῶν πρώτων στρατηγῶν τοῦ κόσμου, τοῦναντίον ὁ Πομπηῖος, ὁ ἐν Ῥώμῃ ἀντιπρόσωπος τῶν συμφερόντων τῆς τριανδρίας, ἣτις διὰ τοῦ γάμου τούτου μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Καίσαρος Ἰουλίας ἔγινεν ἔτι στενωτέρω, ὁσημέραι κατέλιπε καὶ μετ' αὐτοῦ τὸ δημοτικὸν κόμμα. Ἐν τῷ μεταξύ οἱ ἀριστο-

κρατικοί ἤρχισαν νὰ ἀναλαμβάνωσι θάρος, μεταστραφείσης τῆς κοινῆς γνώμης πρὸς τὸ μέρος τῆς Συγκλήτου. Τούτου ἕνεκα οἱ τρεῖς οὗτοι ἄνδρες ἐν ἔτει 56 συνεσκέφθησαν ἐν Λούκῃ (νῦν *Lucca*, ΒΑ τῆς *Pisa*) περὶ τοῦ πρακτέου μετὰ τῶν κορυφαίων ἐκ τῶν ὁπαδῶν των. Ἐλήφθησαν γενναῖαι ἀποφάσεις, ὧν ἀποτέλεσμα ἦτο νὰ ἐκλεγῶσι διὰ τὸ ἔτος 55 ὑπατοὶ ὁ Πομπήιος καὶ ὁ Κράσσος. Διὰ τοῦ Τρεβωνίου νόμου (*lex Trebonia*) ἔλαβεν ὁ πρῶτος τὴν διοίκησιν τῶν δύο Ἰσπανιῶν καὶ ὁ δεύτερος ἐπὶ 5 ἔτη τὴν διοίκησιν τῆς Συρίας μετ' ἀπεριορίστου ἔξουσίας. Διὰ νόμου ὡσαύτως τῶν ὑπάτων παρετάθη ἡ ἔξουσία (*imperium*) τοῦ Καίσαρος ἐπὶ 5 εἰσέτι ἔτη. Ἡ ἀντιπολίτευσις πρὸς τὸ παρὸν κατεπνίγη, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἔλαβε νέαν δύναμιν, ὅτε πλέον ὁ δεσμός τῆς τριανδρίας βαθμηδὸν ἐξησθένησε καὶ τέλος συνετριβή.

4. Ὁ Πομπήιος συνεδέθη πρὸς τὸν Καίσαρα, ἵνα τῇ βοηθείᾳ αὐτοῦ καταβάλῃ ταὺς ἀνταγωνιστάς. Ἦδη τούτου ἐπιτευχθέντος, ἔγινεν ὁ πρῶτος ὑποτεταγμένος βοηθὸς τοῦ ἀνταγωνιστοῦ του. Ἡ ὀΐξις ἄρα ἦτο ἀναπόφευκτος. Ὁ ἐν ἔτει 54 συμβὰς θάνατος τῆς Ἰουλίας καὶ ὁ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἐπακολουθήσας θάνατος τοῦ Κράσσου, μαχομένου κατὰ τῶν Πάρθων, ἐπετάχυνον αὐτήν. «Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Κράσσου καὶ τῆς Ἰουλίας», λέγει ὁ ῥωμαῖος ἱστορικὸς Φλώρος, «διελύθησαν οἱ δεσμοὶ τοῦ Καίσαρος καὶ τοῦ Πομπηίου καὶ ἡ ἀντιζηλία των εὐθὺς ἐξεργάγη. Ἦδη εἰς τὸν Πομπηίον ἐφαίνετο ὑποπίος ἡ δύναμις τοῦ Καίσαρος καὶ εἰς τὸν Καίσαρα τὸ ἀξίωμα τοῦ Πομπηίου βαρὺ. Οὗτος δὲν ἠνείχετο ἴσον, οὐδὲ ἐκεῖνος ἀνώτερον. Ἐν τῇ ἐγκληματικῇ αὐτῶν ἀντιζηλίᾳ ἤριζον περὶ τῶν πρωτείων, ὡσεὶ ἡ τύχη τόσου ἀχανοῦς κράτους δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπαρκέσῃ καὶ δι' ἀμφοτέρους». Ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις αὐτονόητον ἦτο ὅτι ὁ Πομπήιος ἐπλησίασε τὸ Συγκλητικὸν κόμμα, θέλων νὰ χρησιμοποιήσῃ τοῦτο ἐναντίον τοῦ Καίσαρος. Ἄλλ' ἀφ' ἐτέρου καὶ ἡ Σύγκλητος μόνον οὕτω θὰ ἀπηλάσσειτο ἀμφοτέρων, ἐὰν κατὰ πρῶτον ἐξεμηδένιζε τὸν ἐπικινδυνότατον τῇ βοηθείᾳ τοῦ ἐτέρου. Τὴν εὐκαιρίαν πρὸς συνδιαλλαγὴν παρέσχον αἱ πολύκροτοι ἔριδες μετὰ τοῦ Κλωδίου καὶ τοῦ Μίλωνος, αἵτινες εἶχον ἐμβάλει τότε τὴν πολιτείαν εἰς μεγάλην ταραχὴν. Μετὰ τὸν ὑπὸ τῶν ξιφομάχων τοῦ Μίλωνος θάνατον τοῦ Κλωδίου ἐξελέγη κατὰ Φέβρουάριον τοῦ 52 π.Χ., παρὰ πᾶν ἔθος, μόνος ὑπατος ὁ Πομπήιος καὶ ἔτυχε τῆς ἀδείας παρὰ τῆς Συγκλήτου νὰ στρατολογήσῃ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ νὰ λάβῃ τὰ ἀναγκαίουντα

μέτρα πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως. Ἐκ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ Καῖσαρ καὶ ὁ Πομπήιος ἐχωρίσθησαν διὰ παντός.

5. Κατὰ τὴν τρίτην ὑπατείαν (τῷ 52) κατέστησεν ὁ Πομπήιος διὰ τῶν νόμων του *de vi* (περὶ βίας, βιαιοπραγιῶν) καὶ *de ambitu* (περὶ παρανόμου σπουδαρχίας) αὐστηροτέρας τὰς ὑπαρχούσας ποινὰς καὶ συνέτεμε τὴν διαδικασίαν. Ὁ δεύτερος τοῦλάχιστον νόμος ἦτο ὀφθαλμοφανῶς τοιοῦτος, ὥστε ἡδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Καίσαρος. Ἐκτὸς τούτου παρέτεινε ὁ αὐτὸς διὰ τῆς Συγκλήτου ἐπὶ πέντε ἀκόμη ἔτη τὴν ἐν Ἰσπανίᾳ ἀρχὴν του, μολονότι ἐσκόπευε νὰ μείνῃ ἐν Ῥώμῃ. Ἴνα δὲ περιβάλλῃ ἡ Σύγκλητος διὰ τῶν τύπων τῆς νομιμότητος τὴν προᾶξιν του ταύτην ἐψήφισε, τῇ προτάσει τούτου, ἄλλον νόμον (*lex Pompeia de provinciis*), δι' οὗ οἱ ὑπατοὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ δὲν ὄφειλον, ὡς μέχρι τοῦδε ἐγένετο, νὰ ἀναλαμβάνωσι τὴν διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας των εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπόθεσιν τῆς ἀρχῆς των, ἀλλὰ μόνον μετὰ παρέλευσιν 5 ἔτων. Οὕτω πως τακτοποιήσας τὰ πράγματα ἠλπίζεν ὁ Πομπήιος ὅτι θὰ εἶχε, καθ' ὃν χρόνον θὰ ἐπέστρεφεν ὁ Καῖσαρ ὡς ἰδιώτης πλέον (*sine imperio*) εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἐν τῇ Γαλατίᾳ ἀρχῆς του, κατὰ τοιοῦτον τρόπον συγκεντρῶσει εἰς ἑαυτὸν σύμπασαν τὴν δύναμιν τῆς πολιτείας, ὥστε νὰ καταστῇ δυνατὸν εὐχερῶς καὶ νὰ μηνυθῇ καὶ νὰ καταδικασθῇ οὗτος, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ γίνῃ ἰδιαιτέρα μνεῖα περὶ τούτου. Αἱ ἐνέργειαι αὗται τοῦ Πομπηίου ἐνέβαλον τὸν Καῖσαρα εἰς πολλὴν ἀμηχανίαν, ἐπειδὴ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἡ ἐπανάστασις τοῦ Vercingetorix ἔθετεν ἐν ἀμφιβόλῳ πάσας τὰς ἐν Γαλατίᾳ ἐπιτυχίας αὐτοῦ, αἵτινες καὶ μόναι ἐπέτρεπον εἰς τὸν Καῖσαρα μετὰ δυνάμεως νὰ ἀντιμετωπίξῃ τὸ Συγκλητικὸν κόμμα. Εἶχεν ὅμως ὑπὲρ ἑαυτοῦ ὁ Καῖσαρ νόμον, κατὰ πρότασιν τῶν δέκα δημάρχων (*lex decem tribunorum*) παρακινήθέντων ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πομπηίου φοβουμένου αὐτὸν *ut absentī sibi* (τῷ Καίσαρι), *quandoque imperii tempus expleri coepisset, petitio adhuc bello decederet ne ea causa maturius et imperfecto secundi consulatus daretur* (Suet. Caes. 26)¹. Οἱ Πομπηῖοι διὰ λόγους σκοπιμότητος δὲν ἀντετάχθησαν εἰς τὸν νόμον τοῦτον. Τέλος ἐψήφισεν ἡ Σύγκλητος, τῇ προτάσει τοῦ Πομπηίου, ἕτερον νόμον (*de*

¹) Παρεσκεύασε (Πομπήιος) διὰ τῶν δημάρχων ἐπιτραπῆναι καὶ ἀπόντι (Καίσαρι) τὴν ἀρχὴν, ὅταν ἐκ τῶν νόμων καθήκῃ (= ἐν τῷ ὑπὸ τῶν νόμων ὀρισμένῳ χρόνῳ) αἰτῆσαι. Δίων Κάσ. XI 51.

īure magistratum), δι' οὗ ἀπηγορεύετο γενικῶς νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὰς ὑπατικές ἐκλογὰς ἄνδρες ἀπόντες. Διὰ τοῦ νόμου τούτου ἤρθη τὸ προνόμιον (privilegium) τοῦ Καίσαρος. Καί ναί μὲν κατ' ἐπίμονον τῶν φίλων ἀπαίτησιν ἠθέλησε νὰ ἐπανορθώσῃ ἐν τῷ νόμῳ ὁ Πομπήιος τὴν δῆθεν παραλείψιν, ἀλλ' ἐπραξε τοῦτο ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ δήμου, ἐξ ἄλλου ὅμως οὔτε καὶ ἄφ' ἑαυτοῦ εἶχε τοιοῦτον δικαίωμα. Μόλις βραδύτερον κατέστη δυνατόν νὰ γίνῃ ἐν τῇ Συγκλήτῳ πρότασις (Suet. Caes. 8. ἀν.).

6. Ἐποὺ ἢ κατὰ τοῦ Καίσαρος ἐπίθεσις εἶχε κατὰ τοιοῦτον τρόπον παρασκευασθῆ, προέτεινε κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ ὑπάτος Μάρκος Μάρκελλος νὰ ἀνακληθῆ ὁ Καῖσαρ ἐκ τῆς ἀρχῆς του πρὸ τῆς παρελεύσεως τοῦ ὄρισμένου χρόνου, ἐπειδὴ ὁ ἐν τῇ Γαλατία πόλεμος εἶχεν ἤδη περατωθῆ, καὶ νὰ μὴ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν κατὰ τὰς ὑπατικές ἀρχαιρείας, ἂν ἦτο ἅπῳν, διότι τὸ χάριν αὐτοῦ πρότερον ψηφισθὲν privilegium ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο εἶχε καταργηθῆ διὰ νεωτέρου γενικοῦ νόμου. Ἄλλὰ διὰ πολλοὺς λόγους κατωρθώθη κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος νὰ ψηφισθῆ ὑπὸ τῆς Συγκλήτου μόνον ἢ μία πρότασις, νὰ ἀρχίσῃ δηλαδὴ κατὰ τὴν πρώτην Μαρτίου τοῦ ἐπομένου ἔτους ἢ περὶ τῶν ἐπαρχιῶν διάσκεψις καὶ νὰ μὴ διακοπῆ αὕτη πρὶν ληφθῆ περὶ αὐτῶν ἀπόφασις.

7. Διὰ τὸ ἔτος 50 π.Χ., ὅπερ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα προσημνύετο κρίσιμον, εἶχεν ὁ Καῖσαρ διὰ δεκασμοῦ προσελκύσει τὸν δῆμαρχον Γάιον Σκριβόνιον Κουρίωνα. Ὁ ἀσυνείδητος οὗτος, ἀλλ' εὐφυῆς ἀνὴρ, διεξήγαγε μετὰ μεγίστης ἐπιτηδειότητος τὸ ἀνατεθὲν ἔργον. Ἀρχίσας δηλονότι νὰ ὑποκρίνηται ὅτι εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Καίσαρος καὶ διὰ πολλῶν ὑπὲρ τοῦ δήμου προτάσεων ἀποκτίσας τὴν εὐνοίαν τούτου εὗρε κατάλληλον πρόφασιν ὅπως διαρρήξῃ τὰς σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τὴν Σύγκλητον, τῆς ὁποίας ἕως τότε ἐνομιζέτο ἐνθερμος ὁπαδός. Ὅτε λοιπὸν ἐπρόκειτο νὰ ἀρχίσῃσι τὴν 1 Μαρτίου αἱ περὶ τῶν ἐπαρχιῶν ὄρισμέναι διασκέψεις κατώρθωσε, προφασίζόμενος ὅτι ἤθελε νὰ συνεννοηθῆ μετὰ τοῦ δήμου, νὰ ἐπιτύχῃ ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως μέχρι τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου, ὁπότε θὰ διεκόπτοντο αἱ ἐργασίαι τῆς Συγκλήτου (discensus senatus). Ὅτε δὲ πάλιν ἐπανήρχισεν ἡ συζήτησις κατὰ μῆνα Μάιον, προέτεινε ὁ Κουρίων νὰ ἀνακληθῶσιν ἀμφοτέρω ἀπὸ τῶν ἐπαρχιῶν των, λέγων ὅτι τοῦτο ἀπῆται τὸ συμφέρον τοῦ δήμου. Ὁ δῆμος τόσον ἐνθουσιωδῶς ἠσπάσθη τὴν γνώμην ταύτην, ὥστε ὁ Πομπήιος, ἀσθενὴς τότε ὢν ἐν Καμπανίᾳ,

ἔδήλωσεν εἰς τὴν Σύγκλητον ὅτι ἦτο πρόθυμος νὰ συμμορφωθῆ. Ὁ ὕπατος Γάιος Μάρκελλος θέτων τὴν πρότασιν εἰς ψηφοφορίαν ἐζήτησεν οὐχὶ ἄνευ ὑστεροβουλίας διὰ τινος τῶν Συγκλητικῶν νὰ χωρισθῆ αὐτή. Οὕτως ὑπὲρ τῆς ἀνακλήσεως τοῦ Καίσαρος ἐψήφισαν πάντες, μὴδ' αὐτῶν τῶν φίλων τοῦ Καίσαρος ἐξαιρουμένων, ἀλλ' ἡ πρότασις ὑπὲρ τῆς ἀνακλήσεως τοῦ Πομπηίου ἀπερρίφθη διὰ μεγάλης πλειοψηφίας. Ὁ Κουρίων τότε ἀντετάχθη εἰς τὸν χωρισμὸν τῆς προτάσεως καὶ οὕτω ἡ πρότασις τῆς ἀνακλήσεως ἀμφοτέρων ἐτέθη ἠνωμένη εἰς ψηφοφορίαν. Ὑπὲρ τῆς προτάσεως ἐψήφισαν 370 Συγκλητικοί, κατ' αὐτῆς δὲ μόνον 22. Φυσικῶ τῷ λόγῳ κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἔκαμεν ἔνστασιν ἕτερος δῆμαρχος καὶ οὕτως ἔληξαν κατὰ μῆνα Ἰούνιον αἱ μακροὶ καὶ ταραχώδεις αὐταὶ διασκέψεις, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ἀποφασισθῆ τι ὀριστικὸν καὶ χωρὶς νὰ νικήσῃ οὐδὲν ἐκ τῶν δύο κομμάτων.

8. Ἐν ἄλλῳ ὅμως ζητήματι, ὅπερ ἐκίνησαν ἐπιτηδείως οἱ Πομπηϊανοί, οὐδαμῶς ἴσχυσε νὰ προφυλάξῃ τὸν Καίσαρα ἡ εὐφυΐα τοῦ Κουρίωνος. Περὶ τὸν χρόνον τοῦτον ἠπεύλουν τὴν Συρίαν καὶ τὴν Κιλικίαν οἱ Πάρθοι. Ἐπρεπεν, ὡς ἦτο ἀνάγκη, ἐν ἀμφοτέροις ταῖς ἐπαρχίαις ταύταις νὰ ἐνισχυθῆ ὁ στρατός. Τοῦτο ἐπωφεληθεὶς ὁ ὕπατος Γάιος Μάρκελλος ἠθέλησε νὰ μειώσῃ σημαντικῶς τὰς δυνάμεις τοῦ Καίσαρος. Ὅθεν ἀπήτησε παρ' ἑκατέρου, μετ' ἀπόφασιν τῆς Συγκλήτου, τὴν ἄμεσον ἀποστολὴν ἐνὸς λεγεῶνος ἵνα ἀμφοτέροι ἀποσταλῶσιν εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἄλλ' ὁ Πομπήιος, ἐπειδὴ εἶχε πρότερον (τῷ 55 π.Χ.) παραχωρήσει εἰς τὸν Καίσαρα ἓνα λεγεῶνα, ἀπήτησε τὴν ἐπιστροφὴν τούτου, οὕτως ὥστε ὁ Καῖσαρ ἠναγκάσθη νὰ στερηθῆ δύο λεγεῶνων. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως αἱ δυνάμεις τοῦ Πομπηίου ἠῤῥξανον, ἐπειδὴ οἱ δύο οὗτοι λεγεῶνες ἐκρατήθησαν ὑπὸ τῶν Πομπηϊανῶν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ βραδύτερον ἐχρησιμοποιήθησαν ἐναντίον τοῦ Καίσαρος.

9. Ἀφοῦ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἔληξε προσωρινῶς ἡ ἔρις, ἔλαβον χώραν κατὰ μῆνα Κοῦντίλιον (Ἰούλιον), ὡς συνήθως, αἱ ἀρχαιρεσίαι τῶν ἀρχόντων, αἵτινες ἀπέληξαν ὑπὲρ τῶν Πομπηϊανῶν. Δύο σφοδροὶ ἐχθροὶ τοῦ Καίσαρος, ὁ Λεύκιος Λέντιος καὶ ὁ Γάιος Μάρκελλος, ἐξελέγησαν ὕπατοι καὶ μεταξὺ ὄλων τῶν ἀρχόντων μόνον δύο πραγματικοὶ ὀπαδοὶ τοῦ Καίσαρος εὐρέθησαν, οἱ δύο δῆμαρχοὶ Μάρκος Ἀντώνιος καὶ Κόϊντος Κάσσιος Λογγίνος.

10. Ἴσως ἕνεκα τῆς τοιαύτης ἐκβάσεως τῶν ἐκλογῶν, ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει ἵνα παρασκευασθῆ διὰ τὸν ἄφηνκτον ἀγῶνα, ἦλθεν ὁ Καῖσαρ ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι ἤθελε νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν

Ἐπισημασθέντος ἡμετέροιο ἀξιωματικοῦ «ἐπὶ οἰωνοῖς ἰερέως» (augur), παρὰ τὴν συνήθειάν του ἤδη περὶ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς Sextilis (τ.ἔ. Αὐγούστου) εἰς τὴν Ἄνω Ἰταλίαν καὶ κατέτριψεν ἐκεῖ ὄλον τὸν μῆνα Σεπτέμβριον ἐπισκεπτόμενος τὰς πόλεις τῆς ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλατίας (Gallia cisalpina). Ἡ παραμονὴ αὕτη τοῦ Καίσαρος ἐν τῇ Ἄνω Ἰταλίᾳ προεκάλεσεν ἐν τῇ Ῥώμῃ μέγαν ἐρεθισμόν. Διεδίδετο ὅτι κατὰ τὰς εἰδούς τοῦ Ὀκτωβρίου θὰ συνηθροίζοντο ἐν Πλακεντία 4 λεγεῶνες, ὅτι οἱ λοιποὶ λεγεῶνες θὰ ἠκολούθουν καὶ ὅτι ἐκεῖ θὰ διεξήγετο ὁ ἀποφασιστικὸς ἀγών. Ἐπὶ τῶν διαδόσεων τούτων στηριζόμενος ὁ ὑπάτος Γάιος Μάρκελλος προέτεινεν ἐν τῇ Συγκλήτῳ νὰ προσκληθῶσιν εὐθύς οἱ ἀπὸ τοῦ Καίσαρος ἀποσπασθέντες δύο λεγεῶνες πρὸς φύλαξιν τῆς Ῥώμης, νὰ γίνωσι στρατολογίαι καθ' ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν καὶ νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὸν Πομπήιον μετ' ἀπεριορίστου ἐξουσίας ἡ ἀρχηγία ὄλων τῶν δυνάμεων τῆς πολιτείας. Οὐδὲν ὅμως ἀπεφασίζετο. Ἡ Σύγκλητος ἐκυμαίνεται, ἐνισταμένου, ὡς πάντοτε, τοῦ δημάρχου Κουρίωνος, ὅστις διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐματαιῶνε τὰς προτάσεις τοῦ παραφόρου ὑπάτου Μαρκέλλου. Ὁ ὑπάτος διὰ φανερᾶς υπερβάσεως τῆς ἀρμοδιότητός του ἐκάλεσεν ἄνευ τῆς γνώμης τῆς Συγκλήτου τὸν Πομπήιον πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πολιτείας. Οὗτος ἐδέχθη τὴν ἐντολήν καὶ ὁ Κουρίων, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀδυνατῶν πλέον νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ συμφέροντα τοῦ Καίσαρος, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ φοβούμενος περὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀσφαλείας, ἠναγκάσθη νὰ καταλείπῃ τὴν πόλιν καὶ νὰ διευθυνθῇ πρὸς τὸν Καίσαρα.

11. Ὁ Καῖσαρ, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ εἶχεν ἐκ νέου μεταβῆ εἰς τὴν Γαλατίαν καὶ ἐκεῖ εἶχεν ἐπιθεωρήσει τὸν στρατὸν του καὶ εἶχε διατάξει τὸν δέκατον λεγεῶνα νὰ πορευθῇ εἰς τὴν ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλατίαν, ἐπέστρεψεν ἅμα τῇ ἀναγγελίᾳ τῶν ἐν Ῥώμῃ διατρεχόντων τάχιστα εἰς τὴν Ἄνω Ἰταλίαν καὶ ἔφθασεν ἐκεῖ περὶ τὰ μέσα τοῦ Νοεμβρίου. Εἶχε τὴν γνώμην ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ διακόψῃ τὰς διαπραγματεύσεις, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ ἐπιρρίψῃ τὴν εὐθύνην τοῦ ἀγῶνος εἰς τὸς ἀντιπάλους του καὶ οὕτω νὰ κερδίσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν κοινὴν γνώμην. Ὄθεν μετὰ πολλὰς καὶ ἀγόνους ἐπὶ τῶν προτάσεων τοῦ Καίσαρος μεταξὺ τῶν κορυφαίων τῶν κομμάτων συζητήσεις ἀπέστειλεν οὗτος εἰς τὴν Σύγκλητον τὸν εἰς αὐτὸν καταφυγόντα Κουρίωνα μετ' ἐπιστολῆς τελεσιγράφου (ultimatum). Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀνεγνώσθη συνεδριαζούσης τῆς Συγκλήτου τῇ 1ῃ Ἰανουαρίου τοῦ 49 π.Χ., ἥτις μετ' ἄλλας ταραχάδεις συνεδρίας γενομένας κατὰ

τάς ἐπομένας ἡμέρας, κατέφυγε τέλος τὴν 7 Ἰανουαρίου εἰς τὸ senatus consultum ultimum, δι' οὗ ἐσχάτου συγκλητικῆς δόγματος ἀνετίθετο ἡ φύλαξις τῆς πολιτείας εἰς τοὺς ὑπάτους, τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς δημάρχους. Ὁ Καῖσαρ τότε, ἐπειδὴ ἡ σύγκλητος εἶχεν ὀνομάσει αὐτὸν ἐχθρὸν τῆς πατρίδος, ἐδέχθη τὴν πρόκλησιν καὶ διῆλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ τὸν Ῥουβίκωνα ποταμόν, ὅστις διορίζει τὴν ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλατιαν ἀπὸ τῆς ἄλλης Ἰταλίας, ὑλειπὼν τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο «ἀνεροίφθω κύβος» (Πλουταρχ. β. Καῖσ. 32. Πομπ. 60, Suet. Caes, 32: Eatur, quo deorum ostenta et inimicorum iniquitas vocat: iacta alea est).

Ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου ἄρχεται ὁ ἐμφύλιος πόλεμος (bellum civile), περὶ τοῦ ὁποίου πραγματεύονται τὰ ὑπομνήματα τοῦ Καίσαρος.

*Περιεχόμενον τῶν ὑπομνημάτων τοῦ Καίσαρος
de bello civili.*

Βιβλ. I. Διαπραγματεύσεις τοῦ Καίσαρος πρὸς τὴν Σύγκλητον. Ἐκρηξις τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Ὑποταγὴ τῆς Ἰταλίας ἀπὸ τοῦ Ῥουβίκωνος μέχρι τοῦ Βρενθησίου. Ἐκδίωξις τῶν Πομπηϊανῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας καὶ κατανίκησις αὐτῶν ἐν τῇ Ἰσπανίᾳ.

Βιβλ. II. Πολιορκία καὶ παράδοσις τῆς Μασσαλίας. Ὁριστικὴ ὑποταγὴ τῆς Ἰσπανίας. Ἀνακήρυξις τοῦ Καίσαρος ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δήμου ὡς δικτάτωρος. Ἦττα καὶ θάνατος τοῦ Κουρίωνος ἐν τῇ Ἀφρικῇ.

Βιβλ. III. Ἐκστρατεία τοῦ Καίσαρος κατὰ τοῦ Πομπηίου, εὐρισκομένου ἐν Ἑλλάδι ἤδη ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ Μαρτίου τοῦ 49 π.Χ. Διαπεραίωσις τοῦ Καίσαρος εἰς τὴν Ἡπειρον (4 Ἰαν. τοῦ 48). Μάχαι καὶ ἦττα τοῦ Καίσαρος περὶ τὸ Δυρράχιον (ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου—6 Ἰουλίου τοῦ 48). Ἄφιξις τούτου εἰς Θεσσαλίαν. Ἡ περὶ τὴν Φάρσαλον μάχη (9 Αὐγ. τοῦ 48). Καταδίωξις τοῦ Πομπηίου καὶ φυγὴ αὐτοῦ εἰς τὸ Πηλοῦσιον τῆς Αἰγύπτου. Δολοφονία αὐτοῦ (28 Σεπτεμβρίου τοῦ 48). Ἄφιξις τοῦ Καίσαρος εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Πομπηίου. Ἐναρξις τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ πολέμου (48).

Προεισαγωγικὰ εἰς τὸ 82ον κεφάλαιον τοῦ III βιβλίου.

Ὁ Καῖσαρ μετὰ τὰς τελευταίας ἀτυχεῖς παρὰ τὸ Δυρράχιον μάχας ἐνόησεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ τὰς θέσεις του. Αἱ τρο-

φαί ἤρχισαν καθ' ὀλοκληρίαν νὰ ἐκλείπωσι καὶ οἱ στρατιῶται ἠναγκάζοντο νὰ τρώγωσιν ἀντὶ ἄσπου ζύμην παρασκευαζομένην ἐκ ῥιζῶν τετριμμένων.

Ἐξ ἄλλου ἕτερος μέγας κίνδυνος ἠπειλεῖ τὸν Καίσαρα ἐξ ἀνατολῶν. Κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Πομπηίου ἔφθασεν εἰς τὴν Μακεδονίαν μετὰ δύο λεγεόνων ὁ πενθερὸς τούτου Σκιπίων, ἀνθύπατος τῆς Συρίας, ὅστις ἐστράφη εὐθύς, ἀκολουθήσας ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκης τὴν Ἐγνατίαν ὁδόν, κατὰ τοῦ στρατηγοῦ Γναίου Δομιτίου Καλβίνου, ὅστις ἐστάλη ὑπὸ τοῦ Καίσαρος ἀπὸ τῆς 6ης Ἀπριλίου τοῦ 48 εἰς Μακεδονίαν μετὰ δύο λεγεόνων καὶ 500 ἵππέων.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ Καῖσαρ, φρονῶν ὅτι ἐὰν μετέθετεν ἐκεῖθεν τὸ θέατρον τοῦ πολέμου βαδίζων ἐναντίον τοῦ Σκιπίωνος, θὰ ἐξηνάκαξε τὸν Πομπήιον νὰ καταδιώξῃ αὐτὸν καὶ οὕτω θὰ παρείχετο εὐκαιρία πρὸς μάχην, ἔσπευσε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς θέσεις του καὶ νὰ συνενωθῇ μετὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Δομιτίου.

Ὅθεν κατ'ἀρχὰς διηυθύνθη ὁ Καῖσαρ εἰς τὴν Ἀπολλωνίαν (7 Ἰουλίου τοῦ 48)· ἐκεῖθεν στραφεὶς πρὸς ἀνατολὰς διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Ἀφίου καὶ διὰ τοῦ ὄρους Λάκιμος (διαβάσεως Μετσόβου) ἔφθασεν εἰς τὴν στρατηγικωτάτην πόλιν Αἰγίνιον (παρὰ τὴν σημερινὴν Καλαμπάκην), ἔνθα συνητήθη τὴν 24 Ἰουλίου μετὰ τοῦ Δομιτίου. Ἐντεῦθεν ἦλθεν εἰς τὴν παραμεθόριον καὶ ἰσχυρὰν πόλιν Γόμφους (παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Μουζάκι), ἦν μετὰ σύντομον πολιορκίαν ἐκυρίευσεν καὶ ἐλεηλάτησεν (26 Ἰουλίου). Τὴν ἐπομένην διηυθύνθη εἰς τὴν πόλιν Μητροπόλιν (παρὰ τὸ Παλαιόκαστρον τῆς Καρδίτσας), ἣτις καὶ παρεδόθη ἀμαχητὶ (27 Ἰουλίου).

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Πομπήιος, μαῖνεύσας τὸ σχέδιον τοῦ Καίσαρος, ἠκολούθησεν κατὰ πόδας τοῦτον ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου μέχρι τῶν περὶ τὴν πόλιν Ἀσπαράγιον μερῶν. Ἐκεῖθεν ὅμως ἀποστὰς τῆς καταδιώξεως τοῦ Καίσαρος, διὰ τῆς Ἡρακλείας τῆς Λυγκησιτίδος (νῦν Μοναστήρι, Βιτώλια), διὰ τῆς Κέλης μέχρι τοῦ Ἀλιάκιμος καὶ διὰ τῆς αὐτῆς δι' ἣς καὶ ὁ Σκιπίων ὁδοῦ ἔφθασεν τὴν 1ην Αὐγούστου εἰς Λάρισαν. Ἐκεῖ συνηνώθη μετὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Σκιπίωνος.

Ὁ Καῖσαρ, εὐρὼν ἐπιτήδειον παρὰ τὴν Φάρσαλον τόπον, ἔνθα τὰ γεννήματα ἦσαν σχεδὸν ὄριμα, ἐνόμισεν ὅτι ἔπρεπεν ἐκεῖ νὰ προσελκύσῃ τὸν Πομπήιον πρὸς μάχην, ἣτις ἐπέπρωτο νὰ μεταβάλλῃ τὴν ἐλευθέραν πολιτείαν τῆς Ῥώμης εἰς αὐτοκρατορίαν.

Η ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΦΑΡΣΑΛΟΝ ΜΑΧΗ

LXXXII* **Pompeius** paucis post diebus in Thessalia 1
pervenit contionatusque apud cunctum exercitum suis
agit gratias, Scipionis milites cohortatur, ut parta iam victo- 2
ria praedae ac praemiorum velint esse participes, recep-
tisque omnibus in una castra legionibus suum cum Sci-
pione honorem partitur classicumque apud eum cani et
alterum illi iubet praetorium tendi. Auctis copiis Pompei 2
duobusque magnis exercitibus coniunctis pristina omnium
confirmatur opinio et spes victoriae augetur, adeo ut, quic-
quid intercederet temporis, id morari reditum in Italiam
videretur, et, si quando quid Pompeius tardius aut consi-
deratius faceret, unius esse negotium diei, sed illum delectari
imperio et consulares praetoriosque servorum habere
numero dicerent. Iamque inter se palam de praemiis ac 3
sacerdotiis contendebant in annosque consulatum defi-
niebant, alii domos bonaque eorum, qui in castris erant
Caesaris, petebant; magnaque inter eos in consilio fuit 4
controversia, oporteretne Lucili Hirri, quod is a Pompeio
ad Parthos missus esset, proximis comitiis praetoriis ab-
sentis rationem haberi, cum eius necessarii fidem implo-
rarent Pompei, praestaret, quod proficiscenti recepisset,
ne per eius auctoritatem deceptus videretur, reliqui, in
labore pari ac periculo ne unus omnes antecederet, recu-
sarent.

LXXXIII. Iam de sacerdotio Caesaris Domitius, Sci- 1
pio Spintherque Lentulus cotidianis contentionibus ad

* Κατὰ τὴν στερεότυπον ἔκδοσιν τοῦ Bernard Dinter.

gravissimas verborum contumelias palam descenderunt, cum Lentulus aetatis honorem ostentaret, Domitius urbanam gratiam dignitatemque iactaret, Scipio affinitate
 2 Pompei confideret. Postulavit etiam L. Afranium proditi-
 3 nis exercitus Acutius Rufus apud Pompeium, quod, gestum
 in Hispania diceret. Et L. Domitius in consilio dixit placere sibi, bello confecto ternas tabellas dari ad iudicandum
 iis, qui ordinis essent senatorii belloque una cum ipsis interfuisent sententiasque de singulis ferrent qui Romae remansissent quique intra praesidia Pompei fuissent neque
 4 operam in re militari praestitissent; unam fore tabellam, qui liberandos omni periculo censerent, alteram, qui capitis damnarent, tertiam, qui pecunia multarent. Postremo omnes aut de honoribus suis aut de praemiis pecuniae aut de persequendis inimicitiis agebant nec, quibus rationibus superare possent, sed, quem ad modum uti victoria deberent, cogitabant.

1 LXXXIV. Re frumentaria praeparata confirmatisque militibus et satis longo spatio temporis a Dyrrachinis proeliis intermisso, quo satis perspectum habere militum animum videretur, temptandum Caesar existimavit, quidnam Pompeius propositi aut voluntatis ad dimicandum
 2 haberet. Itaque ex castris exercitum eduxit aciemque instruxit primo suis locis pauloque a castris Pompei longius, continentibus vero diebus, ut progredere-
 tur a castris suis collibusque Pompeianis aciem subiceret. Quae res in
 3 dies confirmatiorem eius exercitum efficiebat. Superius tamen institutum in equitibus servabat, ut, quoniam numero multis partibus esset inferior, adulescentes atque expeditos ex antesignanis electos mutatis ad pernicitatem armis inter equites proeliari iuberet, qui cotidiana consuetudine usum quoque eius generis proeliorum
 4 perciperent. His erat rebus effectum, ut equitum mille

etiam apertioribus locis milium VII Pompeianorum impetum, cum adesset usus, sustinere auderent neque magno opere eorum multitudine terrentur. Namque etiam per eos dies proelium secundum equestre fecit atque unum Allobrogem ex duobus cum quibusdam interfecit.

LXXXV. Pompeius, qui castra in colle habebat, ad infimas radices montis aciem instruebat semper, ut videbatur, exspectans, si iniquis locis Caesar se subiceret. Caesar nulla ratione ad pugnam elici posse Pompeium existimans hanc sibi commodissimam belli rationem iudicavit, ut castra ex eo loco moveret semperque esset in itineribus, haec spectans, ut movendis castris pluribusque adeundis locis commodiore re frumentaria uteretur, simulque in itinere ut aliquam occasionem dimicandi nancisceretur et insolitum ad laborem Pompei exercitum cotidianis itineribus defatigaret. His constitutis rebus, signum iam profectionis dato tabernaculisque detensis animadversum est, paulo ante extra cotidianam consuetudinem longius a vallo esse aciem Pompei progressam, ut non iniquo loco posse dimicari videretur. Tunc Caesar apud suos, cum iam esset agmen in portis, *Differendum est, inquit, iter in praesentia nobis et de proelio cogitandum, sicut semper depoposcimus. Animo simus ad dimicandum parati: non facile occasionem postea reperiemus,* confestimque expeditas copias educit.

LXXXVI. Pompeius quoque, ut postea cognitum est, suorum omnium hortatu statuerat proelio decertare. Namque etiam in consilio superioribus diebus dixerat, prius quam concurrerent acies, fore uti exercitus Caesaris pelleretur. Id cum essent plerique admirati, *Scio me,*

inquit, *paene incredibilem rem polliceri; sed rationem consilii mei accipite, quo firmiore animo in proelium*
 3 *prodeatis. Persuasi equitibus nostris, idque mihi facturos confirmaverunt, ut, cum propius sit accessum, dextrum Caesaris cornu ab latere aperto aggredierentur et circumventa ab tergo acie prius perturbatum exercitum pellerent, quam a nobis telum in hostem iaceretur.*
 4 *Ita sine periculo legionum et paene sine vulnere bellum conficiemus. Id autem difficile non est, cum*
 5 *tantum equitatu valeamus.* Simul denuntiavit, ut essent animo parati in posterum, et, quoniam fieret dimicandi potestas, ut saepe cogitavissent, ne usu manuque reliquorum opinionem fallerent.

1 LXXXVII. **H**unc Labienus excepit et, cum Caesaris copias despiceret, Pompei consilium summis laudibus efferret, *Noli, inquit, existimare, Pompei, hunc esse exercitum, qui Galliam Germaniamque devicerit. Omnibus interfui proeliis, neque temere incognitam rem pronuntio. Perexigua pars illius exercitus superest; magna pars deperit, quod accidere tot proeliis fuit necesse, multos autumnus pestilentia in Italia consumpsit, multi domum discesserunt, multi sunt relictus in continenti.*
 2 *An non audistis ex iis, qui per causam valetudinis remanserunt, cohortis esse Brundisii factas? Hae copiae, quas videtis, ex dilectibus horum annorum in citeriore Gallia sunt refectae, et plerique sunt ex coloniis Transpadanis. Ac tamen, quod fuit roboris, duobus proeliis Dyrrachinis interiit.* Haec cum dixisset, iuravit, se nisi victorem in castra non reversurum, reliquosque,
 3 *ut idem facerent, hortatus est. Hoc laudans Pompeius idem iuravit; nec vero ex reliquis fuit quisquam, qui*
 4 *iurare dubitaret. Haec cum facta sunt in consilio,*
 5
 6
 7

magna spe et laetitia omnium discessum est; ac iam animo victoriam praecipiebant, quod de re tanta et a tam perito imperatore nihil frustra confirmari videbatur

LXXXVIII. *Caesar*, cum Pompei castris appropinquasset, ad hunc modum aciem eius instructam animadvertit. Erant in sinistro cornu legiones duae traditae a Caesare initio dissensionis ex senatusconsulto, quarum una prima, altera tertia appellabatur; in eo loco ipse erat Pompeius. Mediam aciem Scipio cum legionibus Syriacis tenebat. Ciliciensis legio coniuncte cum cohortibus Hispanis in dextro cornu erant collocatae. Has firmissimas se habere Pompeius existimabat. Reliquas inter aciem mediam cornuaque interiecerat numeroque cohortes CX expleverat. Haec erant milia XLV, evocatorum circiter duo, quae ex beneficiariis superiorum exercituum ad eum convenerant; quae tota acie disperserat. Reliquas cohortis VII in castris propinquisque castellis praesidio disposuerat. Dextrum cornu eius rivus quidam impeditis ripis muniebat; quam ob causam cunctum equitatum, sagittarios funditoresque omnes sinistro cornu obiecerat.

LXXXVIII. *Caesar* superius institutum servans X legionem in dextro cornu, nonam in sinistro collocaverat, tametsi erat Dyrrachinis proeliis vehementer attenuata, et huic adiunxit octavam, ut paene unam ex duabus efficeret, atque alteram alteri praesidio esse iusserat. Cohortes in acie LXXX constitutas habebat, quae summa erat milium XXII; cohortes duas castris praesidio reli-

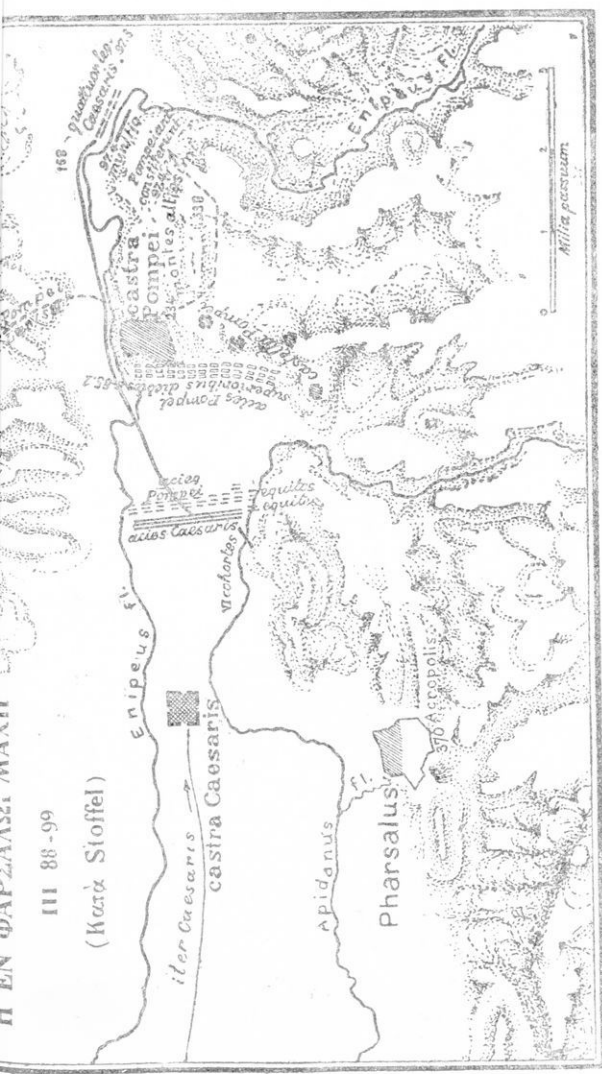
- 3 querat. Sinistro cornu Antonium, dextro P. Sullam, media acie Cn. Domitium praeposuerat. Ipse contra Pompeium constitit. Simul his rebus animadversis, quas demonstravimus, timens, ne a multitudine equitum dextrum cornu circumveniretur, celeriter ex tertia acie singulas cohortes detraxit atque ex his quartam instituit equitumque opposuit et, quid fieri vellet, ostendit monuitque, eius diei victoriam in earum cohortium virtute constare.
- 5 Simul tertiae aciei totique exercitui imperavit, ne iniussu suo concurreret; se, cum id fieri vellet, vexillo signum daturum.

- 1 LXXXX. *Exercitum* cum militari more ad pugnam cohortaretur suaque in eum perpetui temporis officia praedicaret, imprimis commemoravit, testibus se militibus uti posse, quanto studio pacem petisset, quae per Vatinius in colloquus, quae per Aulum Clodium cum Scipione egisset, quibus modis ad Oricum cum Libone detentendis legatis contendisset. Neque se unquam abuti militum sanguine neque rempublicam alterutro exercitu privare voluisse. Hac habita oratione exposcentibus militibus et studio pugnae ardentibus tuba signum dedit.

- 1 LXXXXXI. Erat Crastinus evocatus in exercitu Caesaris, qui superiore anno apud eum primum pilum in legione X. duxerat, vir singulari virtute. Hic signo dato, *Sequimini me, inquit, manipulares mei qui fuistis, et vestro imperatori, ... quam constituistis, operam date. Unum hoc proelium superest; quo confecto et ille suam digni-*

III 88-99

(Κατά Stoffel)

leg. IX. leg. VIII. leg. VII. leg. VI. leg. XIV. leg. XIII. leg. X.

000

000

equites

sex cohortes (93,5)

Παράταξις τοῦ στρατοῦ τοῦ Καίσαρος (κεφ. 89).

cohors in statione

porta praetoria

porta principalis sinistra

via principalis

praefecti soc. tribunum legati legati tribunum praefecti soc.

evocati equites et pedites forum praetorium suggestus aera suggestus praetorium evocati equites et pedites

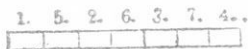
auxilia extraordinaria auxilia extraordinaria

mercatores

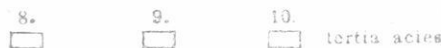
porta decurionum

mercatores

Castra Romana (τὸ ῥωμαϊκὸν στρατόπεδον).

Ὁ λεγεὼν ἐν τάξει μάχης.

Ὁ λεγεὼν ἐν παρατάξει.

tatem et nos nostram libertatem recuperabimus. Simul 3
 respiciens Caesarem, *Faciam*, inquit, *hodie, imperator,*
ut aut vivo mihi aut mortuo gratias agas. Haec cum di-
 xisset, primus ex dextro cornu procucurrit, atque eum
 electi milites circiter CXX voluntarii eiusdem centuriae
 sunt prosecti.

LXXXII. Inter duas acies tantum erat relictum spa- 1
 tii, ut satis esset ad concursum utriusque exercitus. Sed 2
 Pompeius suis praedixerat, ut Caesaris impetum excipe-
 rent neve se loco moverent aciemque eius distrahi pate-
 rentur; idque admonitu C. Triarii fecisse dicebatur, ut
 primus excursus visque militum infringeretur aciesque
 distenderetur, atque in suis ordinibus dispositi dispersos
 adorirentur; leviusque casura pila sperabat in loco reten- 3
 tis militibus, quam si ipsi immissis telis occurrissent,
 simul fore, ut duplicato cursu Caesaris milites exanimaren-
 tur et lassitudine conficerentur. Quod nobis quidem nulla 4
 ratione factum a Pompeio videtur, propterea quod est quae-
 dam animi incitatio atque alacritas naturaliter innata
 omnibus, quae studio pugnae incenditur. Hanc non reprimere, 5
 sed augere imperatores debent; neque frustra anti-
 quitus institutum est, ut signa undique concinerent cla-
 moremque universi tollerent; quibus rebus et hostes ter-
 reri et suos incitari existimaverunt.

LXXXIII. Sed nostri milites dato signo cum infes- 1
 tis pilis procucurrissent atque animadvertissent, non con-
 curri a Pompeianis, usu periti ac superioribus pugnis exer-
 citati sua sponte cursum represserunt et ad medium fere
 spatium constiterunt, ne consumptis viribus appropinqua-

2 rent, parvoque intermisso temporis spatio ac rursus reno-
 vato cursu pila miserunt celeriterque, ut era praecep-
 2 tum a Caesare, gladios strinxerunt. Neque vero Pom-
 peiani huic rei defuerunt. Nam et tela missa exceperunt
 et impetum legionum tulerunt et ordines conservarunt
 3 pilisque missis ad gladios redierunt. Eodem tempore
 equites ab sinistro Pompei cornu, ut erat imperatum, uni-
 versi procucurrerunt, omnisque multitudo sagittariorum
 4 se profudit. Quorum impetum noster equitatus non
 tulit, sed paulatim loco motus cessit, equitesque Pom-
 pei hoc acrius instare et se turmatim explicare acieque
 5 nostram a latere aperto circumire coeperunt. Quod
 ubi Caesar animadvertit, quartae aciei, quam insti-
 6 tuerat sex cohortium, dedit signum. Illi celeriter procu-
 currerunt infestisque signis tanta vi in Pompei equites
 impetum fecerunt, ut eorum nemo consisteret omnesque
 conversi non solum loco excederent, sed protinus inci-
 7 tati fuga montes altissimos peterent. Quibus sum-
 motis omnes sagittarii funditoresque destituti inermes
 8 sine praesidio interfecti sunt. Eodem impetu cohortes
 sinistrum cornu pugnantibus etiam tum ac resistentibus
 in acie Pompeianis circumierunt eosque a tergo sunt
 adortae.

1 LXXXVIII. Eodem tempore tertiam aciem Caesar,
 quae quiescens fuerat et se ad id tempus loco tenuerat, pro-
 2 currere iussit. Ita cum recentes atque integri defessis suc-
 cessissent, alii autem a tergo adorirentur, sustinere Pom-
 peiani non potuerunt atque universi terga verterunt.
 3 Neque vero Caesarem fefellit, quin ab iis cohortibus,
 quae contra equitatum in quarta acie collocatae essent,
 initium victoriae oriretur, ut ipse in cohortandis militibus
 4 pronuntiaverat. Ab his enim primum equitatus est pul-

sus, ab isden factae caedes sagittariorum ac funditorum, ab isdem acies Pompeiana a sinistra parte [erat] circumita atque initium fugae factum. Sed Pompeius, ut equitatum suum pulsum vidit atque eam partem, cui maxime confidebat, perterritam animadvertit, aliis quoque diffusus acie excessit protinusque se in castra equo contulit et iis centurionibus, quos in statione ad praetoriam portam posuerat, clare, ut milites exaudirent, *Tuemini, inquit, castra et defendite diligenter, si quid durius acciderit. Ego reliquas portas circumeo et castrorum praesidia confirmo.* Haec cum dixisset, se in praetorium contulit, summae rei diffidens et tamen eventum exspectans.

LXXXV. Caesar Pompeianis ex fuga intra vallum compulsis nullum spatium perterritis dare oportere existimans milites cohortatus est, ut beneficio fortunae uterentur castraque oppugnarent. Qui, etsi magno aestu (nam ad meridiem res erat perducta), tamen ad omnem laborem animo parati imperio paruerunt. Castra a cohortibus, quae ibi praesidio erant relictæ, industrie defendebantur, multo etiam acrius a Thracibus barbarisque auxiliis. Nam, qui ex acie refugerant milites, et animo perterriti et lassitudine confecti missis plerique armis signisque militaribus magis de reliqua fuga quam de castrorum defensione cogitabant. Neque vero diutius, qui in vallo constiterant, multitudinem telorum sustinere potuerunt, sed confecti vulneribus locum reliquerunt, protinusque omnes ducibus usi centurionibus tribunisque militum in altissimos montes, qui ad castra pertinebant confugerunt.

1 LXXXXVI. In castris Pompei videre licuit trichilas
 structas, magnum argenti pondus expositum, recentibus
 caespitibus tabernacula constrata, Lucii etiam Lentuli
 et non nullorum tabernacula protecta edera, multaque
 praeterea, quae nimiam luxuriam et victoriae fiduciam
 designarent, ut facile existimari posset, nihil eos de
 2 eventu eius diei timuisse, qui non necessarias conquirerent
 voluptates. At hi miserrimo ac patientissimo exercitu
 Caesaris luxuriam obiciebant, cui semper omnia ad neces-
 3 sarium usum defuissent. Pompeius, iam cum intra vallum
 nostri versarentur, equum nactus detractis insignibus
 imperatoriis decumana porta se ex castris eiecit
 4 protinusque equo citato Larisam contendit. Neque
 ibi constitit, sed eadem celeritate paucos suos ex fuga
 nactus, nocturno itinere non intermisso, comitatu equi-
 tum XXX ad mare pervenit navemque frumentariam
 conscendit, saepe, ut dicebatur, querens, tantum se
 opinionem fefellisse, ut, a quo genere hominum victo-
 riam sperasset, ab eo initio fugae facto paene proditus
 videretur.

1 LXXXXVII. Caesar castris potitus a militibus contem-
 dit, ne in praeda occupati reliqui negotii gerendi facul-
 2 tatem dimitterent. Qua re impetrata montem opere circum-
 munire instituit. Pompeiani, quod is mons erat sine aqua,
 diffisi ei loco relicto monte universi iugis eius Larisam
 3 versus se recipere coeperunt. Qua re animadversa Caesar
 copias suas divisit partemque legionum in castris Pompei
 remanere iussit, partem in sua castra remisit, IIII secum
 legiones duxit commodioreque itinere Pompeianis occur-
 4 struxit. Qua re animadversa Pompeiani in quodam

monte constiterunt. Hunc montem flumen sublebat. Caesar milites cohortatus [est], etsi totius diei continenti labore erant confecti noxque iam suberat, tamen munitione flumen a monte seclisit, ne noctu aquarū Pompeiani possent. Quo perfecto opere illi de deditioe missis legatis agere coeperunt. Pauci ordinis senatorii, qui se cum iis coniunxerant, nocte fuga salutem petiverunt.

LXXXVIII. Caesar prima luce omnes eos, qui in monte considerant, ex superioribus locis in planiciem descendere atque arma proicere iussit. Quod ubi sine recusatione fecerunt passisque palmis proiecti ad terram flentes ab eo salutem petiverunt, consolatus consurgere iussit et pauca apud eos de lenitate sua locutus, quo minore essent timore, omnes conservavit, militibusque suis commendavit, ne qui eorum violaretur, neu quid sui desiderarent. Hac abhibita diligentia ex castris sibi legiones alias occurrere et eas, quas secum duxerat, in vicem requiescere atque in castra reverti iussit eodemque die Larisam pervenit.

LXXXVIII. In eo proelio non amplius CC milites desideravit, sed centuriones, fortes viros, circiter XXX amisit. Interfectus est etiam fortissime pugnans Crastinus, cuius mentionem surpa fecimus, gladio in os adversum coniecto. Neque id fuit falsum, quod ille in pugnam proficiscens dixerat. Sic enim Caesar existimabat, eo proelio excellentissimam virtutem Crastini fuisse, optimeque eum de se meritum iudicabat. Ex Pompeiano exercitu circiter milia XV cecidisse videbantur, sed in deditioem venerunt amplius milia XXIII (namque etiam cohortes, quae praesidio in castellis fuerant, sese Sullae dederunt),

multi praeterea in finitimas civitates refugerunt, signaque militaria ex proelio ad Caesarem sunt relata CLXXX
 5 et aquilae VIII. L. Domitius ex castris in montem refugiens, cum vires eum lassitudine defecissent, ab equitibus est interfectus.

1 C. Eodem tempore D. Laelius cum classe ad Brundisium venit eademque ratione, qua factum a Libone antea demonstravimus, insulam obiectam portui Brundisino
 2 tenuit. Similiter Vatinius, qui Brundisio praerat, tectis instructisque scaphis elicuit naves Laelianas atque ex his longius productam unam quinqueremem et minores duas
 3 in angustiis portus cepit, itemque per equites dispositos aqua prohibere classarios instituit. Sed Laelius tempore
 4 Corcyra Dyrrachioque aquam suis supportabat neque a proposito deterrebatur, neque ante proelium in Thessalia factum cognitum aut ignominia amissarum navium aut necessariorum rerum inopia ex portu insulaque expelli potuit.

1 Cl. Isdem fere temporibus Cassius cum classé Syrorum et Phoenicum et Cilicum in Siciliam venit, et cum esset Caesaris classis divisa in duas partes, dimidiaie parti praeeset P. Sulpicius praetor Vibone ad fretum, dimidiaie M. Pomponius ad Messanam, prius Cassius ad Messanam navibus advolavit, quam Pomponius de eius adventu
 2 cognosceret, perturbatumque eum nactus nullis custodiis neque ordinibus certi, magno vento et secundo completas onerarias naves taeda et pice et stupa reliquisque rebus, quae sunt ad incendia, in Pomponianam classem immisit atque omnes naves incendit XXXV, e quibus

erant XX constratae. Tantusque eo facto timor incessit, 3
 ut, cum esset legio praesidio Messanae vix oppidum
 defenderetur, et nisi eo ipso tempore quidam nuntii de
 Caesaris victoria per dispositos equites essent allati,
 existimabant plerique futurum fuisse, uti amitteretur.
 Sed oportunitissime nuntiis allatis oppidum est defen- 4
 sum; Cassiusque ad Sulpicianam inde classem pro
 fectus est Vibonem, applicatisque nostris ad terram
 navibus circiter XL propter eundem timorem pari
 atque antea ratione [egerunt] secundum nactus ventum
 onerarias naves praeparatas ad incendium immisit,
 et flamma ab utroque cornu comprehensa naves sunt
 combustae quinque. Cumque ignis magnitudine venti 5
 latius serperet, milites qui ex veteribus legionibus erant
 relictis praesidio navibus ex numeto aegrorum, igno-
 miniam non tulerunt, sed sua sponte naves conscen- 6
 derunt et a terra solverunt impetuque facto in Cas-
 sianam classem quinqueremis duas, in quarum altera
 erat Cassius, ceperunt, sed Cassius exceptus scapha
 refugit; praeterea duae sunt depressae triremes. Neque 7
 multo post de proelio facto in Thessalia cognitum
 est, ut ipsis Pompeianis fides fieret: nam ante id
 tempus fingi a legatis amicisque Caesaris arbitrabantur.
 Quibus rebus cognitis ex his locis Cassius cum classe
 discessit.

CII. *Caesar* omnibus rebus relictis persequendum sibi 1
 Pompeium existimavit, quascumque in partes se ex
 fuga recepisset, ne rursus copias comparare alias et bel-
 lum renovare posset, et, quantumcumque itineris equitatu
 efficere poterat, cotidie progrediebatur legionemque
 unam minoribus itineribus subsequi iussit. Erat edictum 2
 Pompei nomine Amphipoli propositum, uti omnes eius
 provinciae iuniores, Graeci civesque Romani, iurandi causa

3 convenirent. Sed, utrum avertendae suspensionis causa
 Pompeius proposuisset, ut quam diutissime longioris
 fugae consilium occultaret, an novis delectibus, si
 4 nemo premeret, Macedoniam tenere conaretur, existimari
 non poterat. Ipse ad ancoram una nocte constitit et vo-
 cati ad se Amphipoli hospitibus et pecunia ad necessa-
 5 rios sumptus corrogata cognito Caesaris adventu ex eo
 loco discessit et Mytilenas paucis diebus venit. Biduum
 tempestate retentus navibusque aliis additis actuariis in
 6 Ciliciam atque inde Cyprum pervenit. Ibi cognoscit,
 consensu omnium Antiochensium civiumque Romano-
 rum, qui illic negotiarentur, arcem captam esse exclu-
 dendi sui causa nuntiosque dimissos ad eos, qui se ex
 fuga in finitimas civitates recepisse dicerentur, ne An-
 tiochiam adirent: id si fecissent, magno eorum capitis
 7 periculo futurum. Idem hoc L. Lentulo, qui superiore
 anno consul fuerat, et P. Lentulo consulari ac non nullis
 aliis acciderat Rhodi; qui cum ex fuga Pompeium seque-
 rentur atque in insulam venissent, oppido ac portu recepti
 non erant missisque ad eos nuntiis, ut ex his locis
 discederent, contra voluntatem suam naves solverunt.
 Iamque de Caesaris adventu fama ad civitates perfere-
 batur.

1 CIII. Quibus cognitis rebus Pompeius deposito adeun-
 dae Syriae consilio pecunia societatis sublata et a qui-
 busdam privatis sumpta et aeris magno pondere ad mili-
 tarem usum in naves imposito duobusque milibus homi-
 num armatis, partim quos ex familiis societatum delege-
 rat, partim quos a negotiatoribus coegerat, quos[que] ex
 2 suis quisque ad hanc rem idoneos existimabat, Pelusium per-
 venit. Ibi casu rex erat Ptolomaeus, puer aetate, magnis
 copiis cum sorore Cleopatra bellum gerens, quam paucis
 ante mensibus per suos propinquos atque amicos regno
 expulerat; castraque Cleopatrae non longo spatio ab eius

castris distabant. Ad eum Pompeius misit, ut pro hospitio 3
 atque amicitia patris Alexandria reciperetur atque illius
 opibus in calamitate tegeretur. Sed qui ab eo missi erant, 4
 confecto legationis officio liberius cum militibus regis col-
 loqui coeperunt eosque hortari, ut suum officium Pom-
 peio praestarent neve eius fortunam despicerent. In hoc 5
 erant numero complures Pompei milites, quos ex eius
 exercitu acceptos in Syria Gabinius Alexandriam tradu-
 xerat belloque confecto apud Ptolomaeum, patrem pueri,
 reliquerat.

CIII. His tunc cognitis rebus amici regis, qui propter 1
 aetatem eius in curatione erant regni, sive timore adducti,
 ut postea praedicabant, sollicitato exercitu regio, ne Pom-
 peius Alexandriam Aegyptumque occuparet, sive despecta
 eius fortuna, ut plerumque in calamitate ex amicis inimici
 existunt, his, qui erant ab eo missi, palam liberaliter
 responderunt eumque ad regem venire iusserunt; ipsi 2
 clam consilio inito Achillam praefectum regionum, singulari
 hominem audacia, et L. Septimium tribunum militum ad
 interficiendum Pompeium miserunt. Ab his liberaliter ipse 3
 appellatus et quadam notitia Septimii productus, quod
 bello praedonum apud eum ordinem duxerat, naviculam
 parvulam conscendit cum paucis suis: ibi ab Achilla et
 Septimio interficitur. Item L. Lentulus comprehenditur ab
 rege et in custodia necatur.

ΠΙΝΑΞ ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ

- Achillās, ae, Ἀχιλλᾶς. Ἀνώτερος ὑπάλληλος καὶ στρατηγὸς τοῦ βασιλέως Πτολομαίου, εἷς τῶν φονέων τοῦ Πομπηίου (104, 2.3).
- Acutius Rufus. Ἦτο Πομπηιανός. Κατηγόρησεν ἐνώπιον τοῦ Πομπηίου τὸν Λεύκιον Ἀφράνιον ἐπὶ προδοσίᾳ τοῦ ἐν Ἰσπανίᾳ στρατοῦ (83, 2) ἵνα ἀποκλείσῃ αὐτὸν τῆς δευτέρας ὑπατείας.
- Aegyptus, i, θ. Αἴγυπτος (104, 1). Αὕτη ἦτο τότε μὲν ἀκόμη βασιλείον ὑπὸ τοὺς Πτολομαίους, πράγματι ὅμως φόρου ὑποτελής εἰς τοὺς Ῥωμαίους.
- L(ucius) Afranius (83, 2. 88, 3). Ἀντιστράτηγος τοῦ Πομπηίου ἐν Ἰσπανίᾳ. Πολεμήσας κατὰ τοῦ Καίσαρος παρὰ τὴν Ἰλέρδην (νῦν Lerida) τῆς Ἰσπανίας παρεδόθη εἰς αὐτὸν καὶ κατόπιν ἀφείθη ἐλευθέρως. Ὡδήγησε κοόρταις τινὰς ἐκ τῆς Ἰσπανίας εἰς τὴν Θεσσαλίαν (Φάρσαλον).
- Alexandria, ae, θ. Ἀλεξάνδρεια (103, 3, 5. 104, 1). Πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου μετὰ 300000 περίπου κατοίκων. Διηρεῖτο εἰς δύο μέρη, εἰς τὸ Βρούχειον καὶ τὴν Ῥακώτιδα.
- Allobrox, ὄγισ. Ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο υἱῶν τοῦ Ἀβδουκίλλου, ὀνομαζόμενος Egrus, φονεύεται ἐν ἵππομαχίᾳ ὑπὸ τοῦ Καίσαρος (84, 5). Πληθ. Allobroges, um, Κελτικὸς λαὸς οἰκῶν μεταξὺ τῶν ποταμῶν Ῥοδανοῦ, Ἰσάρεως καὶ τῆς λίμνης τῆς Γενεύης (νῦν *Dauphiné* κ. *Savoien*) μετὰ πρωτ. τῆς πόλεως Vienna.
- Amphipolis, is, θ. (102, 2, 4). Ἀμφίπολις, πόλις τῆς Μακεδονίας ἄλλοτε ἀποικία τῶν Ἀθηναίων, κειμένη μεταξὺ τῆς λίμνης Πρασιάδος καὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου (παρὰ τὸ νῦν χωρίον Νεοχωρι, τουρκ. Γενίκιοϊ). Ἡ Ἀμφίπολις ὑπετάγη εἰς τοὺς Ῥωμαίους τῷ 163 π.Χ. καὶ ἐγένετο πρωτεύουσα τῆς περὶ ταύτην Ῥωμαϊκῆς ἐπαρχίας (provincia).
- Antiochia, ae, θ. (102, 6). Ἀντιόχεια, πρωτεύουσα τῆς Συρίας οὐ μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποτ. Ὀρόντου (νῦν τουρκ. Antakia). Ὅτε ἡ Συρία ἐγένετο Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία, ὁ Πομπήιος ἀφῆκε (τῷ 63) εἰς τοὺς Ἀντιοχεῖς αὐτοτελῆ τὴν πολιτικὴν σύνταξιν.

- Antiochenses, ἴουν, Ἐντιοχεῖς (102,6)
- M(arcus) Antonīus, Μᾶρκος Ἐντώνιος. Ὁ σπουδαιότερος δπαδὸς καὶ συγγενὴς ἐκ μητρὸς τοῦ Καίσαρος. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ γαλατικοῦ πολέμου διετέλεσεν ἀντιστράτηγος τούτου. Κατὰ τὴν μάχην τῆς Φαρσάλου διευθύνει τὸ ἀριστερὸν κέρας (89,3).
- T(itus) At(t)ylus Labiēnus(87,1-6). Ὁ Λαβηνός, καίτοι διετέλεσε σπουδαιότατος ἀντιστράτηγος τοῦ Καίσαρος ἐν Γαλατίᾳ, μετέστη κατὰ τὴν ἔκρηξιν τοῦ ἔμφυλιου πολέμου πρὸς τὸν Πομπήιον.
- Brundisium, ἰ, οῦ. (86,4. 100,1.2). Βρεντέσιον, Βρινδήσιον (νῦν *Brindisi* Πρίντζι). Πόλις εὐλίμενος ἐν Καλαβρίᾳ τῆς Ἰταλίας. *Brundisinus portus* (100, 1) ὁ λιμὴν τοῦ Βρινδησίου.
- Q(uintus)Caecilīus Metellus Pius Scipio(82,1.83,1.88,3.90,1.) Κόϊντος Καικίλιος Μέτελλος Πίος Σκιπίων, πατὴρ τῆς Κορνηλίας τῆς συζευχθείσης (τῷ 54 π. Χ.) τὸν Πομπήιον. Ὑπὲρ τούτου ἐσχημάτισε στρατὸν ἐν Συρίᾳ καὶ ἔσπευσεν εἰς τὴν Θεσσαλίαν μικρὸν πρὸ τῆς παρὰ τὴν Φάρσαλον μάχης.
- C. (=Gaius) Cassīus Longīnus (101, 1. 3-5). Ὁ Γάιος Κάσσιος Λογγίνος ἦτο εἷς ἐκ τῶν σπουδαιότερων κατὰ τοῦ Καίσαρος συνωμοτῶν καὶ φονεὺς αὐτοῦ. *Cassiana classis* (101,6).
- Cilices, um, Κίλικες. Οἱ κάτοικοι τῆς Κιλικίας (101, 1).
- Cilicia, ae, θ. Κιλικία (102, 5). Ἡ νοτιοανατολικωτάτη χώρα τῆς Μ. Ἀσίας μετὰ τῶν ὄρεων τοῦ Ταύρου πρὸς Β., τοῦ Ἄμανοῦ (Τζεβὲλ Βαρεκὲτ) πρὸς Α., καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Πομπηίου ὀψωματικὴ ἐπαρχία. *Ciliciensis legio* (88,3).
- Cleopātra, ae, θ. (103, 2). Πρωτότοκος θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Πτολομαίου ΙΑ' τοῦ Νόθου ἢ Αὔλητοῦ (80—51 π. Χ.), ἀδελφὴ πρεσβυτέρα τοῦ Πτολομαίου ΙΒ' Διονύσου. Ἐκβληθεῖσα ὑπὸ τούτου τῆς ἀρχῆς πολεμεῖ πρὸς αὐτὸν καὶ στρατοπεδεύει οἱ μακρὰν τοῦ Πηλουσίου. Ἰδ. Ptolomeus.
- A(ulus) Clodīus (90, 1). Αὔλος Κλώδιος. Οὗτος κοινὸς ὢν φίλος τοῦ Σκιπίωνος καὶ τοῦ Καίσαρος στέλλεται παρὰ τούτου πρὸς ἐκεῖνον, ὅπως διαπραγματευθῆ τὸς ὄρους τῆς εἰρήνης.
- Coreyra, ae, (100, 3). Ἡ νῆσος Κέρκυρα (Κόρκυρα) ἦτο τὸ στρατηγεῖον (ναυαρχεῖον) τοῦ Πομπηιανοῦ στόλου.
- L(ucius) Cornelīus Lentūlus Crūs (96, 1. 102, 7. 104, 3). Ὁ Λεύκιος Κορνήλιος Λέντιλος ἦτο ἀντίπαλος τοῦ Καίσαρος. Ἐσχημάτισεν ἕπατος τῷ 49 π. Χ.

- P(ublīus Cornelīus Lentūlus Spinther ἢ Spinther Lentūlus (83, 1. 102, 7). Ὀπαδὸς τοῦ Πομπηίου. Συλληφθεὶς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ πολέμου αἰχμάλωτος ἐλευθεροῦται ὑπὸ τοῦ Καίσαρος. Ἐφρονεῦθη ἐν τῇ παρὰ τὴν Φάρσαλον μάχῃ.
- P(ublīus) Cornelīus Sulla (89, 3. 99, 4). Ἀνεπιὸς τοῦ δικτάτωρος Σύλλα. Διετέλεσεν ἀντιστράτηγος τοῦ Καίσαρος.
- C. (= Gaīus) Crastīnus, ἀνὴρ γενναῖος ἀνάκλητος ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Καίσαρος (91, 1. 99, 2. 3).
- Cyprus, i, θ. (102, 5). Ἡ Κύπρος ἦτο ἀπὸ τοῦ 57 π. Χ. κτήσις ῥωμαϊκῆ.
- L(uceius) Domitius Ahēnobarbus (83, 1. 99, 5). Λεύκιος Δομίτιος Ἀηνόβαρβος. Ἦτο σφοδρότατος ἀντίπαλος τοῦ Καίσαρος.
- Cn. (= Gnaeus) Domitius Calvinus (89, 3). Γναῖος Δομίτιος Καλβίνος, ὀπαδὸς τοῦ Καίσαρος. Στέλλεται ὑπὸ τούτου μετὰ δύο λεγεῶνων ἐναντίον τοῦ Σκιπίωνος εἰς Μακεδονίαν. Ἐνοῦται μετὰ τοῦ Καίσαρος μικρὸν πρὸ τῆς παρὰ τὴν Φάρσαλον μάχης.
- Dyrrachium, ii, οὐ. Δυρράχιον (νῦν *Durazzo*), ἡ πρόφην Ἐπίδαμνος (100, 3). Ὁ σπουδαιότατος λιμὴν τῆς Ἰλλυρίας ἀπὸ τοῦ 229 π. Χ. ὑπὸ τὴν ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν. Dyrrachina proelia (84, 1. 87, 4. 89, 1).
- Fretum Siciliae [ἢ fretum Siculum ἢ fretum Siciliense καὶ ἀπλῶς fretum] (101, 1) ὁ Σικελικὸς πορθμὸς (νῦν *Faro di Messina*).
- A(ulus) Gabinius. Ἀνθύπατος ὄν τῆς Συρίας ἦλθεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ ἀποκατέστησεν εἰς τὸν θρόνον (τῷ 55 π. Χ.), τῇ προτάσει τοῦ Πομπηίου τὸν Πτολομαῖον ΙΑ' τὸν Νόθον ἢ Αὐλητήν. Μέρος τοῦ Πομπηϊανοῦ στρατοῦ, ἐκ Γαλατῶν καὶ Γερμανῶν, φρουρᾶς ἕνεκα, κατέλιπεν ἐκεῖ ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Πτολομαίου (103, 5).
- Gallia, ae, θ. Γαλατία (87, 2). Διηροῖτο 1) εἰς τὴν Gallia citerior ἢ cisalpina (ἢ togata) τ. ἔ. τὴν ἐντὸς τῶν Ἀλπεων Γαλατίαν (87, 4) ἐπὶ τῆς κοιλάδος τοῦ Πάδου (νῦν *Po*), ἣτις ἀπὸ τοῦ 222 π. Χ. ἦτο ῥωμ. ἐπαρχία· αὕτη ὑποδιηροῖτο διὰ τοῦ Πάδου εἰς τὴν Gallia cispadana (ἐντεῦθεν τοῦ Πάδου) καὶ τὴν Gallia transpadana (ἐκείθεν τοῦ Πάδου), καὶ 2) εἰς τὴν Gallia ulterior ἢ transalpina τ. ἔ. τὴν πέραν τῶν Ἀλπεων Γαλατίαν.
- Germania, ae, (87, 1). Ἡ μεταξὺ τοῦ Ῥήνου, Δουνάβεως, Βιστούλα καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ χώρα.

- Graeci ōrum, (102,2) Ἑλληνες ἐν στενωτέρῳ σημασίᾳ=Macedōnes.
- Hispānae cohortes (88,3). Αὗται, σχεδὸν 7, διεβιβάσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀφρανίου (ιδ. ἀνωτ. L. Afranius) ἐκ τῆς Ἰσπανίας εἰς τὰ περὶ τὴν Φάρσαλον μέρη.
- Hispanīa, ae, θ. Ἰσπανία (ἢ Πυρρηναικὴ χερσόνησος 83,2), ἤδη ἀπὸ τοῦ 205 π. X. ῥωμαϊκὴ κτῆσις, διηρθεῖτο εἰς τὴν Hispania citerior (μετὰ πρωτευούσης τῆς πόλεως Nova Carthāgo, νῦν Καρθαγένης) καὶ εἰς τὴν Hispania ulterior. Ἡ τελευταία αὕτη μετὰ τὴν ὄλοσχερῆ κατάκτησιν τῆς Ἰσπανίας ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου ὑποδιηρέθη εἰς τὴν Baetīca (Ἀνδαλουσίαν) μετὰ πρωτ. τῆς πόλεως Cordūba, καὶ εἰς τὴν Lusitanīa. (Πορτογαλίαν) μετὰ πρωτ. τῆς πόλεως Augusta Emerita (νῦν Merida).
- T. Labiēnus, ιδ. Titus At(t)ius Labienus.
- D(ecimus) Laelīus (100, 1, 3). Δέκιμος Λαίλιος. Διῶκει κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τὸ Πομπητιανὸν στόλον ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης. Laeliānae naves (100,2).
- Larīsa, ae, θ. Λάρισα τῆς Θεσσαλίας (96,3. 97,2. 98,3).
- Libo, ιδ. Scribonius.
- C. (=Gaius) Lucilīus Hirrus (82, 5). Γάιος Λουκίλιος Ἴρρος. Ἐστάλη ὑπὸ τοῦ Πομπηίου πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Πάρθων Ὀρῳδην, ἵνα ζητήσῃ βοήθειαν, ἀλλὰ μὴ δεχθεὶς τοὺς ὄρους τοῦ βασιλέως ἀπαιτοῦντος τὴν παραχώρησιν τῆς Συρίας ἐφυλακίσθη ὑπ' αὐτοῦ.
- Macedonīa, ae, θ. Ἡ πρὸς Β. τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας μέχρι τοῦ ποταμοῦ Νέστου χώρα ἀπὸ τοῦ 168 π. X. ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία (102, 3).
- Messāna, ae, θ. (δωρ. **Μεσσάνα**) Μεσσήνη (νῦν Messina). Ἑλληνικὴ ἀποικία ἐπὶ τῆς ΒΑ. ἀκτῆς τῆς νήσου Σικελίας παρὰ τὸν πορθμὸν τῆς Μεσσήνης (101, 1.3).
- Mytilēnae, ārum, θ. Μυτιλήνη (102, 5) Πρωτεύουσα τῆς νήσου Λέσβου.
- Orīcum, ī, οὔ. (90,1) Ὀρικός καὶ Ὀρικός καὶ Ὀρικὸν (νῦν Ἐριχώ), πόλις καὶ λιμὴν τῆς Β. Ἡπείρου εἰς τὸν μυχὸν τοῦ διὰ τῶν Κεραυνίων ὄρέων σχηματιζομένου κόλπου τοῦ Αὐλῶνος (νῦν *Valona*).
- Parthi ōrum (82,4). Πάρθοι, ἔθνος βάρβαρον σκυθικόν, οἰκοῦν τὰ ΝΑ. καὶ ΝΔ. τῆς Κασπίας θαλάσσης, τὸ νῦν Ἰράν. Ἦσαν οἱ διάδοχοι τῶν Περσῶν.

- Pelusium ἴι, οὐ. Πηλούσιον (103,1) νῦν λέγεται Τινέ (Tineg). Πόλις ὀχυρωτάτη τῆς κάτω Αἰγύπτου, οὐχὶ μακρὰν τῆς Μεσογείου θαλάσσης, εἰς τὸ ΒΑ. ἄκρον τοῦ Δέλτα τοῦ Νείλου πλησίον τοῦ σημερινοῦ Πόρτ Σαΐτ. Ἔνεκα τῆς στρατηγικῆς θέσεως αὐτοῦ ἀπετέλει τὸ Πηλούσιον τὰς κλεῖδας τῆς Αἰγύπτου.
- Phoenīces, um, ἄ. Φοῖνικες (101,1). οἱ κάτοικοι τῆς Φοινίκης, χώρας τῆς Συρίας, ἐχούσης πρωτεύουσαν τὴν Τύρον.
- Pompeianus, Πομπηϊανός. Pompeiana acies (94,4). Pompeianī colles (84,2) Pompeianus exercitus (99,4).
- Pompeianī, orum, οὐσιαστ. οἱ Πομπηϊανοὶ (84,4.93,1.2. 8.94,2 95,1.97,2.3,4.101,7).
- M(arcus) Pomponius, Μάρκος Πομπώνιος (101,1). Διοικητὴς μοίρας τοῦ στόλου τοῦ Καίσαρος παρὰ τὴν Μεσσηνίαν, ἐξ οὗ Pompeiana classis (101,2).
- Ptolomaeus XI. Nothos εἴτε Aulētes (103,5), Πτολομαῖος ἡ Πτολεμαῖος, πατὴρ τῆς Κλεοπάτρας.
- Ptolomaeus XII. Dionysos (103,2). Υἱὸς Πτολομαίου ΙΑ' (ιδ. Aulus Gabinus καὶ Cleopatra.).
- Rhodus, i, θ. Ῥόδος (102,7). Αὕτη ἦτο σύμμαχος τῶν Ῥωμαίων. Τῷ 43 π. Χ. ἐγένετο ὀωμαϊκὴ κτῆσις.
- Romani cives (101,2.6).
- Scipio, ἴδ. Q. Caecillus Metellus Pius Scipio.
- L.(ucius) Scribonius Libo (90, 1.100,1). Λεύκιος Σκριβώνιος, ὀπαδὸς καὶ συγγενὴς τοῦ Πομπηίου.
- L.(ucius) Septimius (104,2,3). Λεύκιος Σεπτίμιος. Οὗτος ἀφοῦ ἠκολούθησε τὸν Πομπηίον ἐν τῷ κατὰ τῶν πειρατῶν πολέμῳ, κατελείφθη εἶτα ἐν Αἰγύπτῳ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ Πτολομαίου ΙΑ' τοῦ Αὐλητοῦ (ιδ. καὶ A. Gabinus).
- Sicilia, ae, θ. (101,1). Σικελία μεγίστη καὶ εὐφορωτάτη νῆσος. Ταύτην κατόικουν κατ' ἀρχὰς οἱ Σικανοὶ ἢ Σικελοί, λαὸς Κελτικός, ἔπειτα οἱ Φοῖνικες, μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες (Χαλκιδεῖς, Μεγαρεῖς καὶ Δωριεῖς), πρὸς οὓς ἤριζον περὶ τῆς κατοχῆς οἱ Καρχηδόνιοι. Ὑπήχθη ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους τὸ μὲν Δ. μέρος τῆς νήσου τῷ 241 π. Χ., τὸ δὲ Α. τῷ 212—210 π. Χ. Αἱ Συρακοῦσαι ἦσαν ἡ πρωτεύουσα τῆς Σικελίας.
- Fretum (Siculum), ἴδ. fretum.
- Sulla, ἴδ. P. Cornelius Sulla.

- (Publius) Sulpicius Rufus (101,1). Πόπλιος Σουλπίκιος Ροῦφος, ἀντιστράτηγος τοῦ Καίσαρος ἐν Γαλατία καὶ Ἰσπανία, εἶτα διοικητὴς τοῦ στόλου. Sulpiciana classis (101, 4).
- Syri, ōrum, Σύροι, οἱ κάτοικοι τῆς Συρίας (101, 1).
- Syria, ae, θ. Συρία (103, 1.5). Αὕτη περιελάμβανε τὴν πρὸς Ν. τῆς Καππαδοκίας καὶ Μεσοποταμίας καὶ πρὸς Β. τῆς Παλαιστίνης καὶ Ἀραβίας χώραν (ιδ. καὶ Antiochia).
- Syriacae legiones (88, 3).
- Thessalia, ae, θ. Θεσσαλία (82, 1. 101, 3. 101, 7).
- Thracēs, um (ἐν. Thrax, cis). Θραῖκες (95,3), οἱ κάτοικοι τῆς Θράκης, χώρας κειμένης μεταξὺ τοῦ Δουνάβητος, τῆς Μαύρης Θαλάσσης, τῆς Προποντίδος, τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τῆς Μακεδονίας.
- Transpadanae coloniae (87,4), ιδ. Gallia 1.
- C. (=Gaius) Triarius, ιδ. Valerius.
- C. (=Gaius) Valerius Triarius (92, 2). Γάιος Οὐαλέριος Τριάριος, ἀνὴρ μεγάλης ἀξίας. Διόκησε τμήμα τοῦ Πομπηιανοῦ στόλου. Φαίνεται ὅτι ἐφονεύθη ἐν τῇ περὶ τὴν Φάρσαλον μάχῃ.
- P(ublius) Vatinius (90, 1. 100, 2). Πόπλιος Οὐατίνιος (Βατίνιος), ὁπλαδὸς καὶ ἀντιστράτηγος τοῦ Καίσαρος.
- Vibo, ōnis, θ. (101, 1. 4). Οὐίβων (Ἰπώνιον, νῦν *Bivona*). Πόλις κειμένη ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς Βρεττίας (νῦν Καλαβρίας), ὅπου νῦν ὁ κόλπος τῆς Ἀγ. Εὐφημίας. Ἦδη ἀπὸ τοῦ 193 π. Χ. ὄωμαϊκὴ ἀποικία ὑπὸ τὸ ὄνομα Vibo Valentia. Ἐρείπια τῆς Vibo, ἀποικίας τῶν Ἐπιζεφυρίων Λοκρῶν, σώζονται παρὰ τὴν πόλιν *Monteleone*.

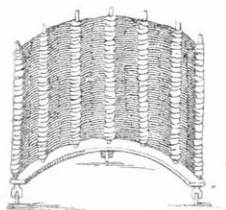
ΚΑΙΣΑΡ

Κατὰ προτομήν τοῦ ἐν Νεαπόλει
Ἐθνικοῦ Μουσείου.

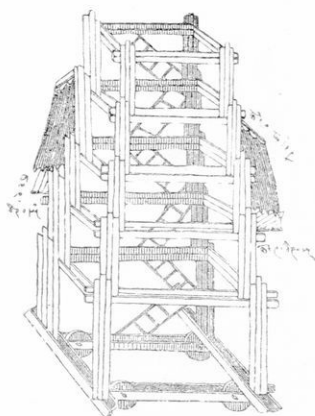

ΠΟΜΠΗΙΟΣ

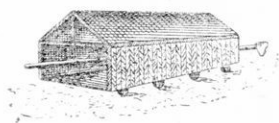
Κατὰ προτομήν τοῦ Λούβρου
τῶν Παρισίων.

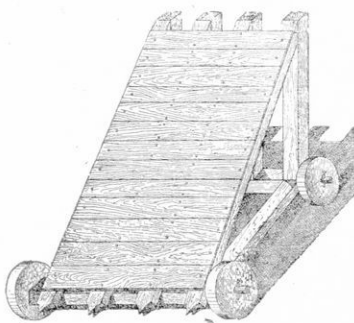
Γερροζελώνη (Pluteus)

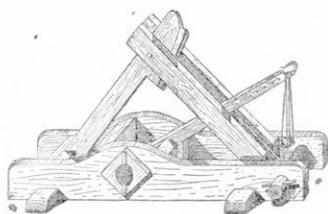
Πύργος κινητός
(turreta ambulatoria)

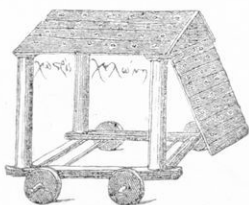
Κελώνη ζυροφόρος
(testudo arietaria)

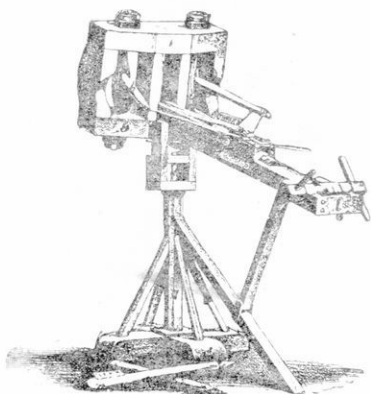
Κελώνη όρουκτ(ο)ίς
(testudo)

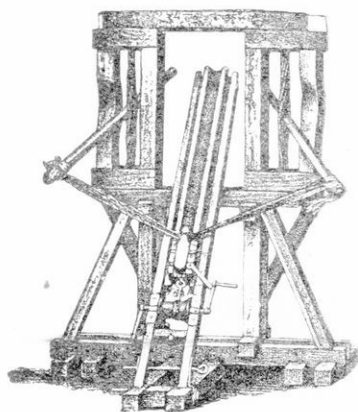
Βαλλιστρις ή Μονάγων
(onager)

Κελώνη χωστρις
(testudo fossaria)

Καταπέλτης (catapulta)

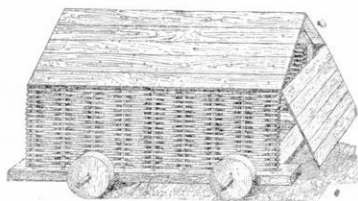
Πετροβόλος (ballista)

Σκέπη διά συμφραττομένων άσπίδων
Συνασπισμός (testudo)

Σκορπίος (scorpio)

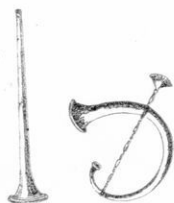
Άμπελογελώνη (vinea)

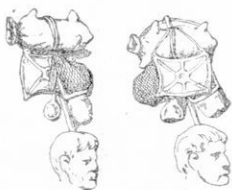
Σφενδοήτης (funditor)

Ἐξατόνταρχος
(centurio)

Σάλπιγξ, Κέρας

Sarcinae ἢ mulus
Marianus

Σημαία τοῦ ἱππικοῦ
(vexillum)

Σηματοφόρος τοῦ manipulus
(signifer)

Σηματοφόρος τοῦ λεγεῶνος
(aquilifer)

Σημαία τοῦ λεγεῶνος
(aquila)

Στρατιώτης τοῦ λεγεῶνος
(miles legionarius)

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ

τοῦ III βιβλίου τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος *de bello civili*

(κεφ. 82-104)

Α

ā, ἢ āb. πρόθ. μετ' ἀφαιρ. ἀπό, παρά, ὑπό.

absens, ntis (μτχ. τοῦ absum, afŭi, abesse), ἀπόν, ἰδ. καὶ habeo.

abŭti, ἀπαρέμφ. τοῦ abutor.

ab-ŭtor, 3. ἀποθ. (καταχωῶμαι). sanguine militum ἀνωφελῶς καταναλίσκω (κατασπασταλῶ, χύνω) τὸ αἷμα τῶν στρατιωτῶν.

ac, ἰδ. atque.

ac-cēdo, 3. (προσέρχομαι, πλησιάζω). acceditur πρόσδοδος (πλησιασμός) γίνεται, πλησιάζουσι.

acceptus, ἰδ. accipio.

ac-cīdo (ad-cādo), ἰdi, —, 3. (συμβαίνω). accidit συμβαίνει.

ac-cipio (ad-cāpio), cēpi, certum, 3. ἀκούω καὶ κατανοῶ, ἀκούων κατανοῶ, μανθάνω 86,2. rationem consilii mei accipite τὸν λόγον τοῦ (πολεμικοῦ) σχεδίου μου ἀκούσατε.

acŭes, ēi, (τάξεις μάχη), παράταξις μέρους τοῦ ὄλου στρατοῦ 88,3. 89,2.3.4. 93,5. 94,1.3. 2) ὀλόκληρος ὁ στρατὸς 84,2. 85,1.3. 86,1.3. 88,1.4. 89,2. 92,1.2. 93,3. 94,4. 97,3. 3) μάχη 93.8. 94,5. 95,4.

acrŭs, ἐπίρρ. συγκρ. (θετ. acriter,

ὑπερθ. acerrime) σφοδρότερον. (Τὸ ἐλίθετον θετικοῦ βαθμοῦ εἶναι acer, acris acre [τροβλ. ἀκ-τίς. ἀκ-ρος] = ὀξύς).

actuarŭs (ἐκ τοῦ actus ἔλασις [δ̄ ἐκ τοῦ ago] ὄθεν : εὐάγητος ταχύς, ἀκτωάριος). actuaria navis ταχυναυτοῦσα, ἰστιόκωπος, ἐπακτρὶς, ταχεῖα ναῦς.

ād, πρόθ. μετ' αἰτιατ. πρὸς, παρὰ + αἰτιατ. 94,6. μέχρι 94,2. 95,2. 95,5. πλησίον, πρὸς τὰ μέρη τινὸς 100,1. Πρὸς δὴλῶσιν σκοποῦ (= πρὸς) 101,2. Ἐντὶ τῆς in 102,4. additus ἰδ. addo.

ad-do, dīdi (ἀντι addēdi), dītum (ἀντι addātum), dēre, 3. (προστίθῃμι) προσλαμβάνω, συμπαράλαμβάνω 102,5.

ad-dūco, 3. ἄγω, παρακινῶ.

adductus, ἰδ. adduco.

1 ad-ēo, adīi, adītum, adīre, 4. locos μεταβαίνω εἰς τόπους.

2 adēo, ἐπίρρ. τόσον.

adessem, πρτ. ὑποτ. τοῦ adsum.

adeundus, ἰδ. ὄ. ad-eo.

ad-hībēo (ad hābeo), bŭi, bītum,

2. λαμβάνω 98,3.

adhibitus, ἰδ. adhibeo.

adiungo, nxi, nctum, 3. συνενθῶ.

adiunxi, ἰδ. adiungo.

ad-mīror, 1. ἀποθ. aliquid ἐκπλήτ-

- τομαι, (παραξενεύομαι)· διά τι φαίνεται μοί τι παράδοξον.
(admōnītus, ūs), ἄ. Μόνον κατ' ἄφαιρ. admonītū (μετὰ γενικῆς) τῇ παραινέσει[†] (παρορμήσει, προτροπῇ) τινος.
- ad-orīor, adortus sum, adorīri, 4. ἀποθ. προσβάλλω (β' ἐν. adorīris).
- ad-sum, affūi (καὶ adfūi), adesse, εἶμαι παρών, παρίσταμαι, ἦλθον.
- adulescens, ntis (καὶ adolescens) ἄ. ὁ νέος ἄνθρωπος (ἀπὸ 17-40 ἐτῶν).
- adventus, ūs, ἰ. προσέγγισις, ἄφιξις.
- adversus (μτχ. τοῦ adverto), ἐστραμμένος. Ἰδ. conicio.
- ad-vōlo, 1. σπεύδω (διὰ ξηραῶς ἢ θαλάσσης), ἀναφαίνομαι, προσέρχομαι (πλέω) ἐν τάχει.
- aeger, aegra, aegrum, ἀσθενής. Οὐσ. aeger, grī, ὁ ἀσθενής, ὁ ἄρρωστος.
- aes, aeris, οὐ. ὁ χαλκός.
- aestus, ūs, ἄ. καύσων. magnus aestus (ἐνν. solis) ὁ πνιγηρὸς καύσων (τοῦ ἡλίου), ἢ μεγάλη ζέστη.
- aetas, ātis, (χρόνος βίου). honor aetatis ἢ ἐκ τῆς ἡλικίας τιμή, ἢ ὀφειλουμένη τῇ ἡλικίᾳ τιμή. puer aetate παῖς τὴν ἡλικίαν. propter aetatem διὰ τὴν (παιδ.) ἡλικίαν.
- af-fēro (ad-fēro), attūli, allātum, afferre, 3. (προσφέρω) διαβιβάζω. nuntius affertur ἀγγελία (εἰδησις) διαβιβάζεται.
- affinītas, ātis, ἀγγιστεία, συγγένεια.
- ag-grēdīor, aggressus sum, ag-grēdi, 3. ἀποθ. προσβάλλω.
- agmen, īnis, οὐ. (ἀντὶ ag[ī]men ἐκ τοῦ ago) πορεία στρατοῦ, στρατός.
- āgo, ēgi, actum, 3. ἄγω. ago gratias χάριτας ὁμολογῶ, εὐχαριστῶ.— συζητῶ, διαπραγματεύομαι 83, 5. 90, 1. 97, 5.
- alacritas, ātis, προθυμία, ζήλος. pugnandi τὸ φιλοπόλεμον.
- aliquis, aliqua, aliquod, τις, τί.
- alius, ἄλλος (γεν. alterius, δοτ. alii).
- allātus, ἰδ. affero.
- alter, altera, alterum, (ὁ ἕτερος). 2) δεύτερος.
- alterūter, ūtra, ūtrum. (γεν. alterius utrīus, δοτ. alterūtri), ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο, ὁ ἕτερος.
- altus, ὑψηλός.
- amicitia, ae, φιλία.
- amissus, ἰδ. amitto.
- a-mitto, 3. (ἀποπέμπω). 2) ἀποβάλλω, χάνω.
- amplius, συγκρ. ἐπίρρ. πλέον. non amplius CC = non amplius (quam] ducentos ἢ non amplius ducentis (ἀφ.) οὐχὶ πλείονας (οὐχὶ πλέον) τῶν διακοσίων.
- an, μόρ. ἔρωτ., ἢ (εἰσάγει τὸ β' μέρος πλαγίως ἐρωτήσεως), utrum.. an πρότερον... ἢ. 2) an non (= nonne) ἢ (μῆπως) δὲν 87, 4. (Ἡ ἀπάντησις εἶναι καταφατική).
- ancōra, ae, ἄγκυρα, ἰδ. consisto.
- angustiae, ārum, πληθ. τὰ στενά, στόμιον (λιμένος) 100, 2.
- animadversus, ἰδ. animadverto.
- anim-adverto (ἢ animum adverto), rti, rsum, 3. παρατηρῶ.
- animus, i, ἄ. (ψυχή). 2) πνεῦμα, θάρρος, φρόνημα. animus (ἢ animi [πληθ.] militum (ἀντὶ mi-

lites) τὸ πνεῦμα ἢ τὰ πνεύματα
τῶν στρατιωτῶν, οἱ στρατιῶται.
annus, ἰ, ἄ. ἔτος.
ante, ἐπίρρ. (πρόσθεν). paucis
ante mensibus, (ἄφαιρ.) ὀλίγους
μῆνας πρότερον, πρὸ ὀλίγων μη-
νῶν. paulo (ἄφαιρ.) ante ὀλίγον
πρότερον, πρὸ μικροῦ. 2) πρῶθ.
μετ' αἰτιατ. ante proelium cog-
nitum πρὸ τῆς εἰδήσεως (ἀγ-
γελίας) τῆς μάχης 100.4. 101,7.
antēā, ἐπίρρ. (ante-eā), πρόσθεν,
προηγούμενως.
ante-cēdo, 3. (προβαίνω). 2) προπο-
ρεύομαι, προτιμῶμαι, ὑπερτεροῦ.
antesignāni, ὄγρμ, ἄ. οἱ πρόμαχοι.
(Σῶμα ἐκλεκτὸν παρ' ἑκάστῳ λεγε-
ῶνι, ὄπερ, ἐλαφρῶς ὄν ὀπλισμένον,
προσέβαλλε τὸν ἐχθρὸν πρῶτον).
antiquitus, ἐπίρρ. ἀρχαίῳθεν, πα-
λαιόθεν.
apertus, ἀναπεπταμένος. locus
apertior τόπος (μᾶλλον) ἀνοι-
κτός, τόπος πεδινός.
ap-pello, 1. καλῶ 88,1. προσα-
γορεύω 104,3.
applicātus, ἰδ. applico.
applīco, 1. naves ad terram ἔλκω
τὰς ναῦς εἰς τὴν ξηράν, νεωλκῶ.
ap-propinquo, 1. (μετὰ δοτ.) πλη-
σιάζω, προσπελάζω.
apud, πρῶθ. αἰτ. = παρὰ τι, ἐνώπιον.
aqua, ae, ὕδωρ sine aqua, ἄνευ
ὑδατος, ἄνυδρος.
aquīla, ae, (ἀετός), σημαία τοῦ
λεγεῶνος.
aquor, 1. ἀποθ. ὑδρεύομαι.
arbītror, 1. ἀποθ. νομίζω.

ardēo, arsi, arsum, 2. φλέγομαι.
ἐκκαίομαι.
argentum, ἰ, οὖ. (ἄργυρος). 2) ἄρ-
γυρᾶ (χυρίως ἐπιτραπέζια) σκεύη.
arma, ὄγρμ, οὖ. πληθ. ὄπλα.
armātus, (μτχ. τοῦ armo), ἔνοπλος.
arx, arcis, ἀκρόπολις.
atque ἢ ac, καί, καί (**ἐπίσης**), καί
(**ἐπομένως**). Μετὰ ἄρνητικὴν
πρότασιν τὸ ac ἔχει σχεδὸν τὴν
σημασίαν τοῦ **ἀλλά**, π.χ. impet-
tum ferre non potuerunt ac
terga verterunt τὴν ἔφοδον νὰ
ὑπομείνωσι δὲν ἠδυνήθησαν καί
(=**ἀλλά**) τὰ νῶτα ἔστρεψαν.
at-tenūo, 1. ἐλαττῶ (κατ' ἀριθ-
μὸν), ἔεασθενῶ (-όω).
auctoritas, ātis, αὐθεντία, λόγος,
περιωπή, ἀξία, ἐπιρροή.
auctus, ἰδ. augeo.
audacia, ae, θρασύτης, αὐθάδεια.
audēo, ausus sum, 2. (ἡμιαπο-
θιτικὸν ῥῆμα), τολμῶ.
audīo, īvi, ītum, 4. ἀκούω.
audistis=audivistis. Ἰδ. audio.
augēo, auxi, auctum, 2. αὐξάνω.
ausus, ἰδ. audeo.
aut, σύνδ. ἢ.
autem, σύνδ. δέ.
autumnus, ἰ, ἄ. φθινόπωρον.
auxilia, ὄγρμ, οὖ. πληθ. στρατὸς
ἐπικουρικός, βοήθεια.
ā-verto, 3. ἀποτρέπω, ἀποδιώκω,
ἀπομακρύνω.

B

barbārus, (βάρβαρος). 2). ἔξωτερι-
κός, ξενικός, ξένος.

- bellum, ἰ, οὐ. ἐκ τοῦ duellum, dvellum, μονομαχία), πόλεμος.
 benē, ἐπίρρ. εὔ, καλῶς. συγκρ. melius ἄμεινον· ὑπερθ. optīme ἄριστα. Ἰδ. mereor.
 beneficiarius, ἱί, ἄ. ὁ εὐεργετήματι στρατηγοῦ τινοῦ ἀπαλλαγεῖς στρατιώτης ἀπὸ διαφορῶν ταπεινοτέρων ὑπηρεσιῶν τοῦ στρατοῦ, **βενεφικιάλιος, βενεφικιάριος.**
 beneficium, ἱί, οὐ. (εὐεργεσία). 2) εὐνοία. fortunae εὐνοιατύχης 95, 1.
 biduum, ἰ, οὐ. (bis καὶ dies) χρονικὸν διάστημα δύο ἡμερῶν, διήμερον. biduum (αἰτ.) ἐπὶ δύο ἡμέρας.
 bonus, (ἀγαθός). Οὐσιαστ. bona, ὄrum, οὐ. πληθ. τὰ ἀγαθὰ. Συγκρ. τοῦ bonus εἶναι melior, melius (γεν. iōris) ἀμεινῶν, βελτίων. Ὑπερθ. optīmus ἄριστος.
- C
- cādo, cecīdi, cāsum, 3. πίπτω (ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης). φονεύομαι 99, 4. — ἐπιπίπτω 92, 3.
 caedes, ἰς, σφαγή, φόνος.
 caespes, ἴτις, ἄ. (ἐκ τοῦ caedo, χορτόπλινθος; [πάντοτε ἐν χορσῆσι κατὰ πληθ. ἀριθμόν]. recentes caespites νεόδρεπτος (νεωστὶ κοπιῖσα) χλόη (πρασινάδα).
 calamitas, ātis, συμφορὰ, ἀτύχημα.
 canī, ἀπομφ. παθ. τοῦ cano, cāno (πρβλ. **καν-άζω** = ἠχῶ, **καναχή**) cecīni, [cantum καὶ] cantātum, 3. (ἄδω). classicum canī παθ. ἀπομφ.) iubet διατάσει νὰ σαλπισθῆ (νὰ δοθῆ διὰ σάλπιγγος) διαταγή, νὰ ἠκήσῃ ἢ σάλπιγξ.
 cārīo, cēri, captum, capere, 3. (λαμβάνω), συλλαμβάνω, αἰχμαλωτίζω 100, 2. 101, 6. καταλαμβάνω 102, 6.
 capitis, γενικ. τοῦ caput. caput, capitis, οὐ. κεφαλή. Ἰδ. damno καὶ sum.
 castellum, ἰ, οὐ. φρούριον (**καστέλλο**).
 castra, ὄrum, οὐδ. πληθ. στρατόπεδον. una castra ἐν στρατόπεδον, cāsu, ἐπίρρ. (κυρίως ἀφαιρ. τοῦ casus, ūs. ἄ), κατὰ τύχην.
 cāusa, ae, αἰτία. per causam [= simulationem] valetudinis ὑπὸ τὴν πρόφασιν (ὑπὸ τὸ πρόσχημα, προσποιήσει) ἀσθενείας.
 cecidisse, ἰδ. cado.
 cēdo, cessi, cessum, 3. ὑποχωρῶ. ἀπολείπω τὴν τάξιν, «ἐξαναχωρῶ» 93, 4.
 celeritas, ātis, ταχύτης.
 celeriter, ἐπίρρ, ταχέως.
 censēo, censūi, censum, 2. «δοκεῖ μοι», κρίνω, εἶμαι τῆς γνώμης.
 centum, ἑκατόν.
 centuria, ae, λόχος (=ordo).
 centurio, ὄnis, ἄ. ἑκατόνταρχος, ἑκατοντάρχης, «ταξίαρχος».
 certus, (βέβαιος), ὄρισμένος.
 cessi, ἰδ. cedo.
 cīrciter, ἐπίρρ. περί + αἰτ., περίπου.
 cīrcum-ēo, ἱί, ἴtum, ἴre, 4. (περιέρχομαι, περικυκλῶ 93, 4, 8. 94, 4. περίειμι, ἐπιθεωρῶ 94, 5.
 cīrcumītus, ἰδ. circumeo.

- cicum-munīo, 4. ὀχυρῶ περίξ, περιοχυρῶ.
- cicum-vēnīo, 4. (ἔρχομαι ἔθρικῶς περίξ). aciem κυκλῶ τὸν στρατόν.
- citātus (μτχ. τοῦ cito), ταχύς. equo citato ἵππῳ ταχεῖ, ἐν καλπασμῶ.
- citerior, ἄ. και θ., —ius, οὐ. (γεν. cīterioris), ὁ ἐντεῦθεν, ὁ ἐπὶ τάδε.
- civītas, ātis, πολιτεία.
- clam, ἐπίρρ. κρούφα, κρυφίως.
- clamor, ōris, ἄ. βοή, ἀλαλαγμός.
- clare, ἐπίρρ. (λαμπρῶς), εὐκρινῶς, μεγαλοφώνως, γεγανυῖα τῆ φωνῆ.
- classiarīus, (ἀνήκων τῷ στόλῳ). Οὐσ. classiarīi, ōrum, ἄ. (κατὰ παράλειψιν τῆς λέξ. milites), οἱ ναυτικοῖσ τρατιῶται, οἱ «ἐπιβάται».
- classicum, ī, οὐ. (κατὰ παράλειψιν τοῦ signum), τὸ διὰ μουσικῶν ὄργάνων (κέρατος, βυκάνης καὶ ἰδία τῆς σάλπιγγος) διδόμενον σημεῖον.
- classis, is, στόλος.
- coepī, (πρkm.) coepisse, (ῥ. ἔλλειπτικόν), ἥρξάμην. Ὡς ἐνεσιῶς χρησιμεύει τὸ incīpīo.
- cogīto, 1. (co=cum καὶ, agīto ἐν τῷ νῶ κινῶ), διανοοῦμαι, σκέπτομαι (περὶ τινος) 83,5. 86,5. ἔχω ἐν νῶ, (ἔχω τὴν πρόθεσιν) 85,4. 95,3.
- cognītus, ἰδ. cognosco.
- co-gnoscō, nōnī, nītum, 3. γινώσκω, μανθάνω, πληροφοροῦμαι.
- cōgo (co ἐν συνθέσει = cum + āgo), cōgēgī, cōactum, 3. συναίγω, συλλέγω, συναθροίζω.
- cohors, tis, κόορτις, τάγμα (=τὸ δέκατον μέρος τοῦ λεγεῶνος). αἰτιατ. πληθ. cohortes καὶ cohortis. cohortandus, ἰδ. cohortor.
- co-hortor, 1. ἀποθ. παραινῶ, παροτρύνω, παρακελεύομαι,
- collis, is, ἄ. λόφος.
- col-lōco (con ἀντὶ com—cum καὶ lōco), τάσσω, τοποθετῶ.
- collōquī, ἀποφ. τοῦ colloquor.
- colloquīum, īi, οὐ. συνδιάλεξις.
- col-lōquor, 3. ἀποθ. συνδιαλέγομαι.
- colonia, ae. ἀποικία.
- combūro (ἐκ τοῦ co-amb-ūro), bussī, bustum, 3. ἐμπύμπρημι, πυρπολῶ, κατακαίω.
- combustus, ἰδ. comburo.
- comitātus, ūs, ἄ. συνοδία, ἀκολουθία, προπομπή.
- comitīum, īi, οὐ. (πλατεῖα τῆς ἀγορᾶς). Πληθ. comitīa, ōrum οὐ. (συναθροίσεις τοῦ δήμου), συνάθροισις πρὸς ἐκλογάς, αἱ ἐκλογαί.
- com-mēmōro, 1. ἀναμνησῶ.
- com-mendo (cum καὶ mando, 1). (θερωῶς) συνιστῶ.
- commodissīmus, ὑπερθ. τοῦ com-modus.
- commōdus κατάλληλος 85,3. εὐβατος, ἀνευ ἐμποδίων, «εὐμαρῆς» 97,3 ὠφέλιμος 85,2. εὐνοϊκὸς 100,3.
- com-pāro, 1. συλλέγω, συναίγω.
- com-pello, compūlī, compūlsum, 3. συνωθῶ, διώκω.
- complētus, (μτχ. τοῦ compleo), πεπληρωμένος, πλήρης.
- complūres, ἄ. και θ., complūra, οὐ. ([σπαν.-rīa], γεν. πληθ. -īum), ὄχι ὀλίγοι, τινές, (κάμποσοι).
- com - prehendo, comprehendī,

- comprehensum καὶ comprehensum, 3. (ἐπιλαμβάνω). flamma comprehenditur ἢ φλόξ (τὸ πῦρ) λαμβάνεται (**πιάνει, φωννῶνει**). συλλαμβάνω 104,3.
- comprehensus, ἰδ. comprehendo.
- compulsus, ἰδ. compello.
- con cīno (cum·cāno), cīnūi,—,3. ἀμτβ. συμφωνῶ (φωνάζω, ἡχῶ ὁμοῦ). signa concīnunt τὰ (μουσικὰ) ὄργανα συμφωνοῦσι, ταυτοχρόνως ἡχοῦσι.
- con curro, curri, cursum, 3. συνθέω).2)ταχέως φέρομαι,δρομαίως σπεύδω,προσβάλλω,συμπλέκομαι. concurritur προσβολή (γίνεται ὑπό τινος), ἐπιπίπτει (ἐφορμᾷ) τις.
- concursum, ūs, ā. (φορὰ τῶν στρατιωτῶν πρὸς τὰ ἔμπρός), ἐφόρμησις, σύγκρουσις.
- confectus, ἰδ. conficio.
- con-fēro, contūli, collātum, conferre, 3. (συμφέρω). me in (μετ' αὐτ.)κατευθύνομαι,μεταβαίνω εἰς..
- confestim,ἐπίρ.εὐθύς,παραχρημα.
- con-ficīo (con καὶ facio), fēcī, fectum, 3. τελῶ, τελειώνω τι. proelium περατῶ, εἰς πέρας ἄγω τὴν μάχην. officium ἐκτελῶ τὸ καθήκον (τὴν ἀνατεθεισάν μοι ἐντολήν). conficīor καταβάλλομαι ἐξαντλοῦμαι 92,3. 95,4.5. 97,4.
- con-fīdo, confīsussum,3.ἡμιαποθ. (σταθερῶς πέποιθα).affinitate ἔχω (μεγάλην) πεποιθήσιν εἰς τὴν ἄγχιστείαν (συγγένειαν). — ἔχω ἐμπιστοσύνην, πιστεύω τινὶ 94,5.
- confirmātus (μτχ. τοῦ confirmo), θαρραλέος,εὐτολμος. efficio exercitum confirmatiorem καθιστῶ τὸν στρατὸν μᾶλλον εὐτολμον, αὐξάνω τὸ θάρρος τοῦ στρατοῦ.
- con-firmo, 1.ἐνισχύω 82,2. milites (κυρίως animum ἢ animos militum) ἐνισχύω τὸ φρόνημα, τὸ θάρρος τῶν στρατιωτῶν, ἐνθαρρύνω τὸν στρατὸν.—ὑπισχοῦμαι. διαβεβαιῶ (= polliceor) 86,3. 87,7. στερεώνω τὸ θάρρος καὶ τὴν πίστιν (**ἐμψυχώνω**) 94,5.
- con-fūgio, fūgi,—,3.(κατα)φεύγω.
- con-icīo (πρόφερε con iicio, con=cum καὶ iācio), iēcī, iectum, 3. (ῥίπτω). gladium in os adversum ἐμπηγνύω (βυθίζω) τὸ ξίφος εἰς τὸ πρόσωπον ἔμπροσθεν, διαπερῶ διὰ τοῦ ξίφους τὸ πρόσωπον.
- con-iectus, ἰδ. conicio.
- coniunctus, ἰδ. coniungo.
- con-iungo (πρόφερε conjungo), nxi, nctum, 3. συνενῶ. me συνενῶ ἑμαυτὸν, συνηνοῦμαι.
- coniunxeram, ἰδ. coniungo.
- conor, 1. ἀποθ. ἐπιχειρῶ,πειρῶμαι.
- con-quīro (cum καὶ quaero), quisīvi, quisītum, 3. ἐπιδιώκω.
- con-scendo (cum καὶ scando), ndi, nsum, 3. navem ἐπιβιβάζομαι (ἐπιβαίνω) νεῶς.
- consedēram, ἰδ. consido.
- consensus, ūs, ā. συγκατάθεσις.
- con-servo, 1. διατηρῶ, κρατῶ 93,2. διασώζω, φείδομαι 98,2.
- consideratius, ἐπίρρ. συγκρ. μᾶλλον ἐξεζητημένως, μετὰ μείζονος περισκέψεως.

- con-sīdo, sēdi, sessum, 3. ἐγκαθίσταμαι, στρατοπεδεύω, καταλαμβάνω θέσιν (ὄχυροῦμαι).
- consilium, īi, οὐ. τὸ (ἐν τῷ στρατοπέδῳ συγκροτούμενον πολεμικόν) συμβούλιον, «συνέδριον» (= consultatio, deliberatio) 82,5. 83,3. 86,1, 87,7. — τὸ πολεμικὸν σχέδιον 86,2. 87,1. — ἀπόφασις 102,3. 103,1. 104,2.
- con-sisto, stīti, —, 3. ἀντιπαράσσομαι 89 3. 95,4. μένω, δὲν προχωρῶ μακρότερον 93,1. 97,4. (παρα)μένω, ἀνθίσταμαι 93,5 ad ancoram constitisse εὐρίσκομαι ἐπ' ἀγκύρα, σαλεύω, ὀρμῶ (-έω) ἐπ' ἀγκύρας, μένω ἠγχυροβλημένος.
- con-sōlor, 1. ἀποθ. παρηγορῶ, καθισυχαίω.
- con-sterno, strāvi, strātum, 3. ἐπιστρώνω, ἐπικαλύπτω.
- constitēram, ἰδ. consisto.
- constīti, ἰδ. consisto.
- con-stitūo (con καὶ stātūo), tūi, tūtum, 3. ἀποφασίζω 85,4. παρατάσσω 89,2. ἀποφασίζω, ὑπισχνούμαι 91,2 (κατὰ παράλ. τοῦ dare).
- con-sto, stīti, —, 1. (συνέστηκα) constat in virtute ἐναπόκειται ἐν τῇ ἀνδρείᾳ, ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀνδρείας.
- constrātus (μτχ. τοῦ consterno). tabernacula constrata σκηναὶ ἐπεστρωμένοι. naves constratae νῆες «ἔχουσαι καταστρώματα», «κατάφρακτοι» 101,2.
- consuetūdo, dīnis, συνήθεια, ἔθος.
- consul, ūlis, ἄ. ὁ ὕπατος.
- consulāris, e, (ὕπατικός). Οὐς. consularis, is, ἄ. (κατὰ παράλειψιν τοῦ vir) ὁ διατελέσας (ὁ χρηματίσας, ὁ πρόην) ὕπατος.
- consulātus, ūs, ἄ. ὕπατεία.
- con-sūmo, 3. (ἀγαλίσκω) θανατῶ. ἀφανίζω 87,3. vires ἐξαντλῶ τὰς δυνάμεις 93,1.
- consumpsi, ἰδ. consumo.
- consumptus, ἰδ. consumo.
- con-surgo, surrexi, surrectum, 3. ἐγείρομαι.
- con-tendo, tendi, (tentum), 3. ἐρίζω 82,4. ἀγωνίζομαι διὰ λόγων, προσπαθῶ νά... 90,1. ἀπαίτῶ, ἀξιῶ 97,1. σπεύδω 96,3.
- contentio, ōnis, φιλονικία, ἔρις.
- continens (συνέχων μτχ. τοῦ continēo, tinēi, tentum, 2.). 2) ἀμέσως ἐπόμενος 84,2. συνεχής, ἀδιάλειπτος, ἀκατάπαυστος (= continūus) 97,4. Οὐς. (κατὰ παράλ. τῆς λέξε. terra) ἡ ἠπειρος (Ἰταλία) 87,3.
- contionātus, ἰδ. contionor.
- contionor, 1. ἀποθ. apud exercitum (ἀπὸ τοῦ βήματος) ὀμιλῶ, (δημηγορῶ) ἐνώπιον τοῦ στρατοῦ.
- contra, πρόθ. (μετ' αἰτ.) ἐναντίον ἀπέναντι 89,4. παρὰ + αἰτ., 102,7.
- controversia, ae, φιλονικία, ἀμφισβήτησις.
- contūli, ἰδ. confero.
- contumeliā, ae, (λοιδορήσις ὀνειδισμός) contumeliae verborum ἀπρέπειαι λόγων, ἴβριστικοί (χλευαστικοί, σκωπτικοί) λόγοι (φράσεις), δηκτικαὶ (πικραὶ) λέξεις, προφορικαὶ ὕβρεις, ἀντεγκλήσεις.
- con-venio, 4. (συνέρχομαι) προστρέ-

χω 88,5. ὁμοῦ προσέρχομαι 102,2.
 con-vertō, 3. στρέφω. convertor
 στρέφομαι, (κάμνω μεταβολήν).
 corōia, ae, (ἀφθονία ἐκ τοῦ cō-
 ris, ἀφθονος=co-oris) Πληθυντ.
 corōiae, ārum, στρατός, (στρα-
 τιωτικὴ) δύναμις.
 cornu, ūs, οὐ. κέρας, πτέρυξ (στρα-
 τιωτικὴ ἢ ναυτικὴ).
 cor-ŕōgo, 1. συνάγω διὰ παρακλή-
 σεων (ἐξ ἐράνων μεταξὺ τῶν πα-
 ρόντων).
 cotidiānus, καθημερινός.
 cotidie, ἐπίρω. καθημερινῶς.
 cui, δοτ. τῆς ἀντ. qui.
 cuius, γεν. τῆς ἀντ. qui.
 I cum **πρόθ.** μετ' ἀφαιρ. (ἐνσυνθέσει
 com, con-, co-) μετὰ + γεν.,
 σύν. cum (ἐγκλιτικῶς), ἰδ. secum.
 2 cum **σύνδ.** μεθ' ὀριστ. καὶ ὑποτα-
 κτικῆς. 1) καθαρῶς χρονικόν: ὅταν,
 τὴν στιγμὴν καθ' ἣν 86,3. 89,5.
 ὁσάκις (ἐάν) 84,4. ἀφοῦ (μεθ'
 ὀριστ.) 87,7. Ἐν διηγήσει: ὅτε, ἐ-
 νῶ 85,5. 90,1. 96,3. 101,5. 102,7.
 ἀφοῦ 87,5. 88,1. 91,3. 94,2.
 2) αἰτιολογικόν: ἐπειδὴ 86,4. 101,1.
 3) αἰτιολογικὸν ἅμα καὶ χρονικόν:
 ἐπειδὴ, (ἀφοῦ) 86,2. 93,1. 94,2.
 99,5. 4) ἐπεξηγητικὸν (μεταφρά-
 ζεται καὶ διὰ μετοχῆς): 82,5.
 83,1. 87,4. 5) ἐνδοτικόν: εἰ καί,
 καίτοι, καίπερ 101,3.
 cumque (cum καὶ que?)=et cum.
 cunctus (ἐκ τοῦ con-iunctus? ἢ
 con citus?) συνηνωμένος, συν-
 εγγεγραμμένος, ὅλος (**μαζί**).
 curatō, ōnis, (φροντίς), ἐπιτροπεία,

ἐπιτρόπευσις. Ἰδ. sum ἐν τέλει.
 cursus, ūs, ā, δρόμος. πορεία.
 custōdīa, ae, (κουστωδία, στρατιω-
 τικὴ φρουρά). Πληθ. φύλακες, φρου-
 ρά 101,2. 2) εἰρκιτή (=carcer) 104,3.

Δ

damno, 1. aliquem capitis κα-
 ταδικάζω τινὰ εἰς κεφαλικὴν
 ποινὴν (εἰς θάνατον).
 datūrus, ἰδ. do.
 dē, πρόθ. μετ' ἀφαιρ. ἐκ, ἀπό, ἔνεκα.
 debēo (ἐκ τοῦ de hābēo), būi,
 būtum, 2. ὀφείλω.
 decem, δέκα.
 deceptus, ἰδ. decipio.
 de-certo, 1. proelio (ἀφαιρ.) δια-
 γωνίζομαι ἐν μάχῃ, συμπλέκομαι,
 συνάπτω (τὸς τὸν ἐχθρὸν) μάχην.
 decimus, δέκατος (=X.) 89,1.
 91,1. Ἰδ. καὶ decumanus.
 de-cipio (de καὶ cāpio), cēpi,
 ceptum, 3. ἀπατῶ, ἐξαπατῶ.
 Ἰδ. fallo ἐν τέλει.
 decumānus (ἀντὶ decimānus ἀ-
 νήκων τῇ δεκάτῃ κοόρτει). porta
 decumana ἢ (ἐκ παραλλήλου ἀ-
 πέναντι τῆς porta praetoria) ὀ-
 πισθία πύλη τοῦ στρατοπέδου
 (παρὰ τὴν ὁποίαν ἔστρατοπέ-
 δευον αἱ δέκαται κοόρτεις).
 dedi, ἰδ. do.
 dedīdi, ἰδ. dedo.
 dedītio, ōnis, παράδοσις.
 de-do, dedīdi, dedītum, 3. (ἐκ-
 δίδω, παραδίδω). me dedo πα-
 ραδίδω ἑμαυτὸν, παραδίδομαι.

de-fatīgo, 1. καταπονῶ, κατατόρχω.

defecissem, id. deficio.

de-fendo, ndi, nsum, 3. υπερασπίζω.

defendi (παθ. ἀπρμφ.) υπεράσπισις γίνεται 101, 3. oppidum est defensum = oppidum est prospere defensum τῆς πόλεως **ἐπιτυχῶς** ἐγένετο υπεράσπισις 101, 4.

defensio, õnis, ἄμυνα, υπεράσπισις.

defessus, (μτχ. τοῦ defetiscor, ἀποθ. 3.). 2) οὐσ. ὁ κεκηκῶς, ὁ ἐξησθηνμένος, ὁ ἐξηνητλημένος (**κουρασμένος**).

de-ficīo (de καὶ facio), fēci, fectum, 3. ἀπολείπω.

de-fīnio, īvi, itum, 4. προσδιορίζω.

defūi, id. desum.

delecto, 1. (ἐφελκῶ). 2) εὐφραίνω.

delectus, ūs, ā. = dilectus, ὁ ἰδέ.

delīgo (de-lēgo), lēgi, lectum, 3. (λαμβάνω κατ' ἐκλογήν, ἐκλέγω). 2) καταλέγω, καταγράφω.

de-monstro, 1. δηλῶ, περιγράφω.

de-nuntio, 1. denuntio ut... παραγγέλλω, δίδω το παράγγελμα νά..

de-perēo, īi, —, 4. (ἐντονώτερον τοῦ pereo), ἐντελῶς ἀπόλλυμαι (ὄλοσχερῶς **χάνομαι**).

de-pōno, 3. (καταθέτω). 2) ἀποβάλλω (**παραιτῶ**).

depoposci, id. depono.

de-posco, poposci, —, 3. (ἐπιμόνω)

depositus, id. depono. [ζητῶ.

depressus, id. deprimo.

de-primo (de καὶ p̄remo), pressi,

pressum, 3. (καταπιέζω). 2) βυθίζω.

de-scendo (de scando), ndi, nsum,

3. κατέρχομαι (ταπεινώνομαι καὶ φθάνω εἰς..) 83, 1. καταβαίνω 98, 1.

desidero, 1. ποθῶ (τι ἐλλεῖψαν ἡ ἀφαιρεθὲν) 98, 2. ποθῶ (τὸν θανόντα ἐν τῇ μάχῃ), ἀπόλλυμι, (χάνω) 99, 1.

de-signo, 1. ἐκδηλῶ, καταδεικνύω.

despectus, id. despicio.

de-spicio (de καὶ τὸ ἄχρηστον spēcio βλέπω), spēxi, spēctum, 3. (κυριῶς: ἐκ τῶν ἄνω βλέπω πρὸς τὰ κάτω μετὰ περιφρονήσεως). corpias ἐκφράζομαι μετὰ περιφρονήσεως περὶ τῶν στρατιωτικῶν (τοῦ ἐχθροῦ) δυνάμεων (ἀντίθετον: laudo). despicio fortunam (alicuius) παρορῶ (παραβλέπω) τὴν δυστυχίαν (τινός), περιφρονῶ (τινα) ἐν τῇ δυστυχίᾳ του. 103, 4. 104, 1.

de-stitūo (de-stātuo), tūi, tūtum, 3. ἀπολείπω, ἐγκαταλείπω, ἀφίνω εἰς τὸ μέσον (στὰ κρούα τοῦ λουτροῦ). destitūtus, id. destituo.

de-sum, defūi, desse, ἐλλείπω 96, 2. desum alicui rei ἐλλείπω τινός, ὑπολείπομαι εἰς τι, δὲν πράττω τὸ (ἐπιβαλλόμενον) ἐκ τῶν περιστάσεων) χρέος μου, ὕστερῶ εἰς τὸ καθήκόν μου 93, 2.

de-tendo, tendi, tensum, 3. (χαλαρῶ **ξετεντώνω**). tabernacula λύω (**ξεσιτήνω**) τὰς σκηνάς, «καθαίρω τὰς σκηνάς».

detensus, id. detendo.

de-terreo, rūi, rītum. 2. δίαφοβου ἀποτρέπω.

detractus, id. detraho

de-trāho, xi, ctum, 3. ἀποσπῶ.

detraxi, id. detraho.

- devicērim, ἰδ. devinco.
 de-vinco, vīcī, victum, 3. κατα-
 νικῶ, ὄλοσχερῶς νικῶ.
 dexter (ἀντὶ dex[ī]ter, πρβλ. δεξι-
 τερο-ός), dextra, dextrum, δεξιός.
 dīco, dixi, dictum, 3. λέγω.
 dies, diēi, ἄ. [καὶ θ.] (ἐντῶ πληθ. πάν-
 τοτε γένους ἄρσ.) ἡμέρα. paucis
 post diebus (ἄφ.) οὐ πολλαῖς ἡμέ-
 ραις ὕστερον, μετ' ὀλίγας ἡμ. pau-
 cis diebus ἐντὸς ὀλίγων ἡμ. in dies
 ὁσημέραι, ἀπὸ ἡμέρ. εἰς ἡμέραν.
 dif-fēro (dis-fero), distūli, dilā-
 tum, differre, 3. ἀναβάλλω.
 difficīlis, e, δύσκολος, χαλεπός.
 dif-fīdo (dis-fīdo), fīsus sum, 3. ὅ.
 ἡμιαποθ. δὲν ἔχω πεποιθήσιν, δυσ-
 πιστῶ 94, 5. 97, 2. summae rei (δοτ.)
 diffidens (καίπερ) δυσπιστῶν τῶ
 κρισιμωτάτῳ πράγματι (τῶ πράγ-
 ματι, ὅπερ εἶχε φθάσει εἰς τὸ ὑπα-
 τον σημεῖον τῆς κρισιμότητος), καί-
 περ ἀπελπισθεῖς ὅτι τὸ πρᾶγμα,
 φθάσαν εἰς ὃ ἔφθασε κρισιμον
 σημεῖον, θὰ λάβῃ εὐνοϊκὴν τροπὴν.
 diffīsus, ἰδ. diffido. [94, 6.
 dignītas, ātis, ἀξίωμα, θέσις (προσω-
 πικὴ ὑπόληψις καὶ ἀξία). Ἰδ. gratia.
 dilectus, ūs, ἄ. «διαλέγειν», «δια-
 γράφειν», στρατολογία.
 diligenter, ἐπίρρ. (προσεκτικῶς).
 2. γενναίως.
 diligentīa, ae, φροντίς, πρόνοια,
 μέτρα προνοίας.
 di-mīco, 1. ἀγωνίζομαι, μάχομαι. di-
 micatur non iniquo loco (ἄφαιρ.)
 ἀγὼν (μάχη) γίνεται (διεξάγεται)
 οὐχὶ ἐν ἀνίσῳ τόπῳ (τ. ἔ. ὑπὸ
 τὰς αὐτὰς ἑδαφικὰς συνθήκας).
 dimidīsus (dis καὶ medius μέσος),
 ἡμισυς.
 dimissus, ἰδ. dimitto.
 di-mitto, 3. (εἰς πολλὰ μέρη στέλλω).
 2) διαπέμνω. nuntios διαπέμνω ἄγ-
 γέλους. facultatem ἀπόλλυμι (χά-
 νω ἐκ τῶν χειρῶν) τὴν εὐκαιρίαν.
 dis-cēdo, 3. ἀναχωρῶ 87, 3. ἀποχω-
 ρῶ, ἀποπλέω 101, 7. 102, 4. 7. dis-
 cessum est ἀποχώρησις ἐγένετο,
 ἀπεχώρησαν, διελύθησαν.
 discessī, ἰδ. discedo.
 discessus, ἰδ. discedo.
 di-spergo (dis-spargo), si, sum,
 3. διασπείρω, διασκορπίζω.
 dispersus, ἰδ. dispergo.
 dis-pōno, 3. (διατίθημι). 2) τοποθε-
 τῶ εἰς διάφορα μέρη (=distribūo)
 88, 4. 100, 2. 101, 3. 3) (παρα-
 τάσσω) 9, 22. (=ordīno. constitūo).
 dispositus, ἰδ. dispono.
 disposuēram, ἰδ. dispono.
 dissensio, ōnis, διαφωνία, ἀσυμ-
 φωνία.
 dis-tendo, tendī, tentum, 3. (ἐκ-
 κτείνω). aciem διασπῶ τὴν τά-
 ξιν (τὸν στρατόν).
 di-sto, distare, 1. ἀπέχω.
 dis-trāho, traxi, tractum, 3. ἀπο-
 σπῶ, χαλαρῶ, distrāhor, χαλαρῶ
 ἔμαυτόν, χαλαροῦμαι.
 diu, ἐπίρρ. πολὺν χρόνον. Συγκρ. diu-
 tīsus περισσότερον χρόνον. Ὑπερθ.
 diutissīme πλεῖστον χρόνον.
 di-vīdo, vīsi, vīsum, 3. διαίρω.
 divīsi, ἰδ. divido.
 dixissem, ἰδ. dico.

dō (πρβλ. δίδω-μι), dēdi, dātum, dāre, 1. δίδωμι. operam ἔργω παρέχω ὑπηρεσίαν, ὑπηρετῶ τινι. do signum δίδω τὸ σημεῖον, «σημαίνω».

domus. ūs, (πρβλ. δό-μος), δοτ. domūi, ἀφ. domo, αἰτ. πληθ. domos, οἶκος. domum (αἰτ.) ὡς ἐπίρρ. = εἰς τὴν πατρίδα.

dubīto, 1. (ἀμφιβάλλω). non dubīto (+ἀπρμ. χρ. ἔνεσ.) δὲν δισταῖω νά...

ducenti, ae, a, διακόσιοι.

dūco, duxi, ductum, 3. ἄγω, ὁδηγῶ. primum pilum (=ordinem) in legione X. (=decimā) ἄγω ἐν τῷ δεκάτῳ λεγεῶνι τὸν πρῶτον λόγον (τῆς πρώτης σπείρας [=manipulus] τῆς πρώτης κοόρτεως, εἶμαι ἑκατόνταρχος τοῦ πρώτου λόχου τῶν τριαρίων. ducō ordinem (=centuriam) εἶμαι ἑκατόνταρχος.

duo, duae, duo, δύο.

duplīco 1. (διπλασιάζω). cursum διπλασιάζω τὸν δρόμον, διατρέχω διπλοῦν δρόμον.

durus (σκληρός). συγκρ. durīus. si quid durius acciderit εἰάν τι σκληρότερον συμβῆ, εἰάν ἡ μάχη καθῆ, ἐν περιπτώσει ἀτυχήματος (ἡττης).

dux, dūcis, ἄ. ὁδηγός, ὁ ἀρχηγός.

duxeram, ἰδ. ducō.

duxī, ἰδ. ducō.

E

ē(πρὸ συμφ.) καὶ ex(ἐν συνθέσει καὶ ec-) πρῶθ. μετ' ἀφαιρ. ἐκ, ἀπό. ex fugā (εὐθὺς) μετὰ τὴν φυγὴν.

eademque(=eteādem). ἰδ. idem.

edēra, ae, κισσός.

edictum, i, οὐ. διάταγμα.

e-dūco, 3. ἔξάγω.

e-duxī, ἰδ. edūco.

effectus, ἰδ. efficio.

ef-fero (ec fero), extūli, elātum

efferre, 3. (φέρω ἔξω). consilium

summī laudibus (ἀφαιρ.) ἐγκω-

μιάζω (ἔξαίρω) διὰ μεγίστων

ἐπαίνων τὸ (πολεμικόν) σχέδιον.

ef-ficio (ec[=ex] καὶ fācio), fēcī,

fectum, 3. καθιστῶ 84,2. ἐπιτε-

λῶ, κατορθῶ 84,4 ἀποτελῶ 89,1.

προβαίνω, διανύω, κάμνω 102,1.

egissem, egī, ἰδ. ago.

ego (γεν. meī, δοτ. mīhī κλπ.) ἐγώ.

ei, δοτ. τοῦ is, ea, id.

e-icō (πρόφερε: eicō), eicō,

iectum, 3. (ἐκρίπτω). me ἐν

τάχει ἔξερχομαι, ταχέως ἔσορῶ.

eius, γεν. τοῦ is ea, id.

electus (μτχ. τοῦ ῥ. elīgo [ἐκ τοῦ

elēgo, 3]), ἐκλεκτός, ἐπίλεκτος.

electi milites στρατιῶται λογά-

δες, τὸ ἄνθος τῶν στρατιωτῶν.

elīci, παθ. ἀπρφ. τοῦ elicō.

elīcō, cūi, cītum, 3. ἔξάγω δελε-

στικῶς, διὰ πανουργίας προσελκῶ.

elicūi, ἰδ. elicō.

enim, σύνδ. «γάρ», διότι.

eōdem, ἰδ. idem.

eques, equītis, ἄ. ἵππεύς.

equester, trīs, tre, ἵππικός.

equitātus. ūs, ἄ. ἵππικόν, ἵππεις.

equus, i. ἄ. ἵππος.

et, σύνδ. καὶ 2) καὶ δῆ, καὶ μά-

λιστα 101,2.

etiam, σύνδ. καί, προσέτι.
 etsi, σύνδ. εἰ καί, καίπερ.
 eumque (=et eum), ἰδ. is.
 eundem, ἰδ. idem.
 eventus, ūs, ἄ. ἔκβασις.
 evōcātus, i, ἄ. ὁ ἀνάκλητος.
 ex, ἰδ. e.
 ex-anīmo, 1. (τὴν ἀναπνοὴν ἔξαν-
 τλῶ) Παθ. cursu exanīmor διὰ
 τῆς πορείας(=τρέχων)ἀποκάμνω.
 ex-āudīo, 4. (ἀπολύτως) (ἔξ)ακούω.
 εὐκρινῶς ἀκούω.
 ex-cēdo, 3. ἀποχωρῶ. loco (ἀφ.
 ἀποχωρῶ (ἐκ) τῆς θέσεως. acie
 ἀποχωρῶ(τοῦ πεδίου) τῆς μάχης.
 excellentissīmus, ἰδ. excello.
 ex-cello, lūi, —, 3. ἔξέχω. Ἡ μτχ.
 excellens (ὡς ἐπίθετον) ἔξοχος.
 excēpi, exceptus, ἰδ. excipio.
 excessi, ἰδ. excedo.
 ex-cīpio (ex-cāpio), cēpi, cer-
 tum, 3. aliquem διαδέχομαι τινα
 ἐν τῷ λόγῳ, λαμβάνω τὸν λόγον
 εὐθύς μετὰ τινα. impetum ὑπο-
 μένω (ἐπὶ τόπου καὶ ἐν στάσει
 ἀμύνης προκαλυπτόμενος διὰ τῆς
 ἀσπίδος) τὴν ἔφοδον 92,2. exci-
 pior διασφῶζομαι 101,6.
 excludendus, ἰδ. exclūdo.
 ex-clūdo (ex clūdo), si, sum,
 3. ἀποκλείω.
 excursus, ūs, ἄ. σύγκρουσις, ἔ-
 φοδος, «σύρραξις», excursus
 visque σύγκρουσις καὶ δύναμις,
 ἢ σφοδρὰ σύγκρουσις, ἢ δξύτης
 τῆς συγκρούσεως 92,2.
 exercitus, ūs, ἄ. στρατός.
 exercitātus (μτχ. τοῦ exercito),

ἔξησηκημένος.
 ex-istīmo, (ex-aestimo), 1. νομίζω.
 expeditus, ἀπληλαγμένος ἀπο-
 σκευῶν, ἀνευ ἀποσκευῶν 85,5. 2)
 Οὐσ. expediti, dūrum οἱ ἐλαφροὶ
 στρατιῶται, «οἱ εὐζῶνοι» 84,3.
 expelli, παθ. ἀπρω. τοῦ expello.
 ex-pello, pūli, pulsum, 3. ἐκδιώ-
 κω, ἐκβάλλω.
 ex-plēo, ēvī, ētum, 3. συμπληρῶ,
 ex-plēco (ἔξελεύσσω), 1. (ἐπὶ τῆς κυ-
 κλικῆς κινήσεως τοῦ ἵππικου). me
 turmatim ἀναπτύσσομαι κατ' ἴλας
 ex-pōno, 3. ἐκθέτω.
 ex-posco, poposci, —, 3. (ἐπι-
 μόνως) ζητῶ.
 exprūli, ἰδ. expello.
 ex-sisto, stīti, —, 3. μεθίσταμαι
 εἰς., ἀποβαίνω, γίνομαι.
 ex-specto, 1. (ἀνυπομόνως ἀνα-
 μένω, προσδοκῶ). exspecto si κα-
 ραδοκῶ εἴ πως, καραδοκῶ μὴ τυ-
 χὸν καί. eventum ἀναμένω τὴν
 ἔκβασιν, καραδοκῶ τὸ μέλλον».
 extrā, πρόθ. μετ' αἰτ. (ἐκτός). 2)
 παρὰ μετ' αἰτίας.

F

facīle, επίρω. εὐκόλως. ὁράδιως.
 facilis, e, εὐκόλος, ὁράδιος.
 faciō, fēci, factum, 3. ποιῶ. proe-
 lium συνάπτω μάχην. — σχη-
 ματίζω 87,4. faciō δίδω (=do
 85,5. ἰδ. potestas καὶ fio). —
 faciō ut κατορθῶνω ὥστε. Πα-
 θητ. τοῦ faciō εἶναι τὸ fio
 factum, i, οὐ. γεγονός.

facturus, ἰδ. facio.

factus, ἰδ. fio.

facultas, ἄτις, εὐκαιρία.

fallo, fefelli, (falsum), β. (σφάλω.)

opinioneμ διαψεύδωτὴν γνώμην (ἦν οἱ ἄλλοι ἔχουσι περὶ ἐμοῦ) φαίνομαι κατώτερος τῶν προσδοκιῶν τῶν ἄλλων, non fallit aliquem quin—ὑποτ.—δὲν ἀπατάται τις ὅτι, (δὲν μένει τινὶ ἀμβολία ὅτι, ἀντιλαμβάνεται τις καλῶς ὅτι), opinio me fallit ἢ γνώμη μὲ ἀπατᾶ, ἀπατῶμαι εἰς τὰς προσδοκίας μου, (πέφτω ἔξω εἰς τοὺς ὑπολογισμούς μου).

falsus, (ὡς ἐπίθ.), ψευδής.

familia, ae, (οἰκογένεια). Πληθ. (= famuli) δοῦλοι, ὑπηρεταί.

feci, ἰδ. facio.

fecisse, ἰδ. facio.

fecissem, ἰδ. facio.

fefelli, fefellisse, ἰδ. fallo.

fere, ἐπίρρ. σχεδόν.

fēro, tūli, lātum, ferre (ἀντὶ fer[re]), β. φέρω. sententiam φέρω (ἀποφαίνομαι) γνώμην. impetum ὑπομένω τὴν ἐφοδον. non fero ignominiam δὲν ὑπομένω (δὲν ἀνέχομαι) τὸ ὄνειδος.

fīdes, εἰ, πίστις, τὸ ἀξιόπιστον.

fīducia, ae, πεποίθησις.

· fingi, παθ. ἀρρηφ. τοῦ fingo

fingo, finxi, fictum, 4. πλάττω, ἐπινοῶ.

finitimus (ἐκ τοῦ finis), ὁμορος

fīo, factus sum, fieri, παθητ. τοῦ facio), γίγνομαι. fides mihi fit πιστευτόν μοι καθίσταται, πιστεύω

τι. caedes fit alicuius γίνεται σφαγή τινος. quoniam fieret dimicandi potestas ἐπειδὴ ἐδίδετο εὐκαιρία τοῦ μάχεσθαι. Ἴδ. facio firmus, ἰσχυρὸς γενναῖος. cohortes firmissimae (ἐνν. ad dimicandum) κοόρτες γενναϊόταται (ἀποτελοῦσαι τὸ ἀνθος τοῦ στρατοῦ).

flamma, ae, φλόξ, πῦρ.

flēo, ἐνί, ētum, 2. κλαίω.

flumen, mīnis, οὐ. ποταμός.

fore=futurum esse. ἰδ. sum.

fortis, e, ἀνδρεῖος, γενναῖος.

fortissime, ἐπίρρ. γενναϊότατα.

fortūna, ae, τύχη 95, 1. συμφορά, ἀτύχημα, δυστυχία 103, 4. 104, 1.

frētum, i, οὐ. πορθμός.

frumentarius, σιτικός. Ἴδ. res καὶ navis.

frustrā, (ἐπίρρ. (ἐκ τοῦ fraus ἀπάτη), ἀπατηλῶς, ἄνευ βάσεως 87, 7. μάτην 92, 5.

fūga, ae, φυγή.

fuisse, ἰδ. sum.

funditōres, ὄrum, ἀ. σφενδονῆται.

futūrus, ἰδ. sum.

G

genus, ἔρις, οὐ. (γένος), τάξις. gerendus, ἰδ. gero,

gēro, gessi, gestum, β. (φέρω—φορῶ). bellum πόλεμον πολεμῶ 83, 2 103, 2 reliquum negotium περρατῶ, φέρω εἰς πέρας τὸ λοιπὸν ἔργον, συμπληρῶ τὸ ἔργον (τῆς νίκης) 97, 1.

gestus, ἰδ. gero.

gladius, ἴι, ἄ. ξίφος.
 gratia, ae, (χάρις) ἰσχύς. urbana
 gratia dignitasque ἡ ἐν τῇ πό-
 λει δημοτικότης καὶ τὸ ἀξίωμα.
 gravissimus (ὕπερθ. τοῦ gravis),
 βαρύτετος, δριμύτατος.

H

habēo, būi, būtum, 2. ἔχω. ratio-
 nem absentis κρατῶ (κατὰ τὰς
 ἐκλογάς) λογαριασμόν τοῦ ἀπόντος,
 θεωρῶ ἐγκύρους τὰς εἰς ἀπόντα
 δοθείσας ψήφους, θεωρῶ ἔγκυ-
 ρον τὴν ἐκλογὴν ἀπόντος. habeo
 perspectum (ἐντονώτερον τοῦ
 perspicio) διαγιγνώσκω. castra
 στρατοπεδεύω. hāc habītā ora-
 tione τούτου τοῦ λόγου γενομέ-
 νου, μετὰ τοὺς λόγους τούτους.
 hic, haec, hoc, οὗτος.

hōdīē, ἐπίρο. (ἐκ τοῦ hō [ἀρχαία
 ἀφαιρ. ἀντὶ τοῦ hōc] καὶ die),
 κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν σήμερον.
 honos, ōris, ἄ. ἡ (ἐκ τοῦ ἀξιώμα-
 τος) τιμή. honores ἀρχαί, ἀξιώ-
 ματα 83,5. Ἰδ. καὶ aetas.

hortātū (ἀφαιρ. τοῦ hortātus) + γεν.
 προτροπῇ παροτρύνει τινός.

hortor, 1. ἀποθ. συμβουλευέω, πα-
 ροτρύνω, προτρέπω.

hospes, hospitis, ἄ. ξένος, ξενίζων
 hospitium, ἴι, οὐ. ὁ ἐκ φιλοξε-
 νίας σύνδεσμος, ξενία.

hostis, is, ἄ. ὁ πολέμιος, ὁ ἐχθρός.

I

iācio (πρόφ. jaciō), iēcī, iactum,
 3. βάλλω, ῥίπτω.

iacto (πρόφ. jacto), 1. (θαμισ. τοῦ
 iacio = ostendo). gratiam digni-
 tatemque καυχῶμαι ἐπὶ τῇ δη-
 μοτικότητι καὶ τῷ ἀξιωματί(μου),
 προβάλλω (ἐπιδεικτικῶς) τὴν δη-
 μοτικότητα καὶ τὸ ἀξίωμα (μου).
 iam (πρόφ. jam), ἐπίρο. ἡδη.

ibi, ἐπίρο. αὐτοῦ, ἐκεῖ.

idem, eadem, idem, ὁ αὐτός.

idonēus, κατάλληλος.

ignis, is, ἄ. πῦρ.

ignominia, ae, ἀτιμία, ὄνειδος.

ille, illa, illud, ἐκεῖνος.

illic, ἐπίρο. ἐκεῖ.

illius, γεν. τῆς ἀντων. ille.

immīssi, id. immitto.

immissus, id. immitto.

im-mitto 3. ῥίπτω ἐναντίον, ἐξα-
 ποστέλλω) 101,2. 101,4 2) βάλ-
 λω, ῥίπτω. immissa tela τὰ ῥι-
 πτόμενα (ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ) ἀκόν-
 τια, αἱ ἐχθρικά ἐκσφενδονήσεις
 (ἐκσφενδονίσεις) τῶν ἀκοντίων.
 impeditus (μτχ. τοῦ impedio [=
 ἐμποδίζω] ἐκ τοῦ in καὶ pes
 πούς, πρβλ. ἐμ-ποδ-ών), ἄβητος,
 δύσκολος (= difficilis).

imperātor, ōris, ἄ. στρατηγός (κυ-
 ρίως : ὁ νικητῆς καὶ τροπαιοῦ-
 χος στρατηγός).

imperatorius, στρατηγικός.

imperium, ἴι, οὐ. ἀρχή (= ius
 imperandi) 82,3. πρόσταγμα, κέ-
 λευσμα, διαταγή 95,2.

im-petro, 1. διατάσσω, παραγγέλλω.

impetratus, id. impetro.

im-petro (in-petro), 1. ἐπιτυ-
 χάνω, κατορθώνω.

- imp̄etus, ūs, ā. (πρβλ. τὸ δωρικὸν ἐμ-πευ-εῖν [ἐμπίπτω] καὶ προ-πευ-ής), ἔφοδος, ἐφόρησις, ἐπίπλους.
 im̄pl̄ro, 1. fidem (μεθ' ὑποτ. κατὰ παράλειψιν του ut) ἐπικαλοῦμαι τὸ ἀξιοπίστον τινος, ζητῶ νὰ τηρήσῃ τις τὸν λόγον του (ὅπως...).
- im-̄p̄no, 3. εἰσβιβάζω, φορτώνω.
 im̄pos̄itus, ἰδ. im̄pono.
 im-̄pr̄imis (καὶ in primis) ἐπίρρ. ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ, πρὸ πάντων.
 in, πρόθ. I. 1) μετ' ἀφαιρ. ἐν, — ὡς πρὸς, ὅσον ἀφορᾷ (εἰς) 84, 3. ἐξ αἰτίας, ἔνεκα 85, 3. 2) μετ' αἰτ. εἰς κατὰ + γεν. 86, 3. II. χρονικῶς: 94, 3 103, 3. in itin̄eribus ἰδ. iter. ἐνδοτικῶς): in labore καίπερ τοῦ μόχθου ὄντος ὁμοίου 82, 4.
 incend̄ium, ἴι, οὐ. πυρόλησις, res quae sunt ad incendia ὕλαι αἱ ὁποῖαι εἶναι (χρησιμεύουσι) πρὸς ἐμπρησμούς, ὕλαι εὐφλεκτοι.
 in-cendo (in καὶ cand[e]o) ndi, nsum, 3. πυρολῶ, καίω 101, 2. ἐξάπτω 92, 4.
 incessi, ἰδ. incedo.
 incitat̄io, ὄnis, (παρόρησις) incitatio animi παρακίνησις τῆς ψυχῆς, ἐνθουσιασμός.
 incitatus, ἰδ. incito.
 in-cito, 1. (ἐλαύνω τι), παρορμῶ, προτρέπω «ἐπαίρω, παροξύνω τινὰ ἐπί τι» 92, 4. incitati fugā τεθέντες εἰς ταχέϊαν κίνησιν διὰ τῆς φυγῆς, δρομέως φυγόντες, ἐν κατεσπευσμένῃ φυγῇ.
 incognit̄us, ἄγνωστος.
 incredibilis, e, ἀπίστευτος.
 indē, ἐπίρρ. ἐκεῖθεν.
 industr̄ie, ἐπίρρ. κρατεροῶς, γενναίως.
 in-ēo, inīi, inītum, inīre, 4. (εἰσ-έρχομαι). in eo consiliū λαμβάνω ἀπόφασιν.
 inermis, e, (in καὶ arma), ἄοπλος.
 inferior, ā. καὶ θ. inferius, οὐ. (συγκρ. τοῦ inf̄erus ὁ κάτω), κατώτερος, ὑποδεέστερος (**ἀριθμητικῶς**).
 infestus, (ἐχθρικός) ἐπιθετικός, ἔτοιμος πρὸς ἐπίθεσιν, ἐτοιμοπόλεμος.
 inf̄imus καὶ īmus (ὑπερθ. τοῦ inf̄erus) κατώτατος.
 in-fringo (in καὶ frango), frēgi, fractum, 3. συντριβῶ, θραύω, (ματαιώνω).
 inimicit̄ia, ae, ἐχθρα.
 inimicus (in-amicus), ἐχθρός, πολέμιος.
 iniquus (in-aequus ἄν-ιστος), ἄνιστος. Ἴδ. dimicio καὶ subicio.
 inītio, ἐπίρρ. κατ' ἀρχήν, κατ' ἀρχάς.
 inītiūm, ἴι, οὐσ. ἀρχή.
 inītus, ἰδ. in eo.
 iniussū (πρόθερε injussū κυρίως ἀφαιρ. τοῦ iniussus), ἄνευ διαταγῆς, «δίχα παραγγέλματος».
 innatus, (μτχ. τοῦ in-nascor, innatus sum, innasci, 3. ἀποθ-εμφύομαι), ἐμφυτος, ἐμπεφυκώς.
 inopia, ae, ἔνδεια.
 inquit, ὄ. ἔλλειπτ., λέγει, εἶπε.
 insigne, is, οὐ. διακριτικὸν σημεῖον, γνώρισμα. Πληθ. insignia, ūm, τὰ διακριτικὰ σημεῖα (σύμβολα) τῆς ἀρχῆς.

- insolītus, ἀήθης, ἄσυνήθης. insolītus ad laborem ἀνάσκητος εἰς τὸν μόχθον (κόπον).
- in stītiō (in καὶ stātīō), ūi, ūtum, 3. σχηματίζω 93,5 ποιῶ (τι νέον), ἀρχίζω, κάμνω. institutum est εἴθισται, καθιερώθη, εἶναι πατροπαράδοτον 92, 5.
- institūtum, i, οὐ. ἔθος, σύστημα.
- in-sto, instīti, —, instāre, 1. ἐπίκειμαι. insto acrius σφοδρότερον ἐπίκειμαι. (ἐπιτίθεμαι).
- instructus (μτχ. τοῦ instruo). scaphae instructae πλοιάρια ἐξηρτυμένα (ἐφωδιασμένα διὰ τῶν πρὸς τὸν πλοῦν ἀπαραιτήτων).
- in-strūo, xi, ctum, 3. (ἐξαρτύω). instruo aciem παρατάσσω τὸν στρατὸν 88,1.
- instruxi, id. instruo.
- insūla, ae, νῆσος.
- intēger, gra, grum (ἀκέρατος), ἀνεξασθένης, δηλ. μετὰ πλήρων δυνάμ., ἀχρησιμοποίητος, ἐφεδρικός.
- inter, πρόθ. μετ' αἰτ. μεταξύ. inter se πρὸς ἀλλήλους (μεταξύ των)
- inter-cēdo, 3. παρεμπίπτω.
- inter-ēo, ūi, ūtum, ūre, 4. ἀπόλλυμαι, (χάνομαι).
- interficiendus, id. interficio.
- inter-ficio (inter καὶ fācio), fēcī, fectum, 3 : φονεύω.
- interfūi, interfuissem, id. inter-sum.
- inter-ŷcio (πρόφερε, interjicio), iēcī iectum, 3. παρεμβάλλω.
- interŷi, id. intereo.
- intermissus, id. intermitto.
- inter-mitto, 3. (καταλείπω, ἀφίνω, διάστημα χρόνου). spatīo temporis intermisso διαστήματος χρόνου (=χρονικοῦ) παρεμβληθέντος (μεσολαβήσαντος). 2) (ἀφίνω τι ἐπὶ τινα χρόνον). non intermitto iter δὲν διακόπτω τὴν πορείαν.
- inter-sum, (ἐν μέσῳ εἶμαι). bello (δοτ.), proeliis (δοτ.) παρενρίσκομαι, λαμβάνω μέρος εἰς τὸν πόλεμον, εἰς τὰς μάχας.
- intrā, πρόθ. μετ' αἰτ. ἐν, ἐντός.
- invicem, id. vicis.
- ipse, ipsa, ipsum, αὐτός.
- is, ea, id (γεν. eius, δοτ. ei), οὗτος.
- isdem, ἀντὶ iisdem, id. idem.
- ita, ἐπίρρ. οὕτω, οὕτως.
- itāque (=et ita καὶ οὕτω), ὅθεν.
- item, ἐπίρρ. ὡσαύτως.
- itemque=et item.
- itineribus, δοτ. ἀφαιρ. πλ. τοῦ iter.
- itinēris, γεν. ἐνική τοῦ iter.
- iter (ἀντὶ [it[īn]er), γεν. itinēris, οὐ ὁδός, πορεία, ὁδοιπορία. semper sum in itineribus πάντοτε διατελῶ ἐν πορείαις, πάντοτε διατελῶ πορευόμενος.
- iūbēo (πρόφερε jubeo), iussi, iussum, 2. διατάσσω, παραγγέλλω.
- iudicandus, id. iudico.
- iudico (πρόφερε iudico), 1. ἐκφέρω γνώμην 83,4.—2) νομίζω, κρίνω 85,2.99,3
- iūgum, i, οὐ. (πρόφερε jugum), ζυγός, (ῥάχις) ὄφρῆς ὄρους.
- iūnior (προφ. junior, συγκρ. τοῦ iuvenis—νέος) νεώτερος, στρατεύσιμος (ἡλικίας 17—46 ἐτῶν)

iūro (προφ. juro), 1. ὀρκίζομαι.
iurandī causā τοῦ ὁμόσαι ἕνεκα,
ἵνα ὁμόσωσι τὸν ὄρκον τοῦ στρα-
τιώτου).

L

labor, ōris, ἄ. μόχθος, κακουχία.
laetitīa, ae, ἀγαλλίασις, χαρά.
lassitūdō, dīnis, κάματος, σωμα-
τικὴ ἔξάντλησις.
latūs, ἐπίρρ. συγκρ. (τὸ θετ. late
εὐρέως), εὐρύτερον.
latus, latēris, οὐ. πλευρά. latus
apertum (ἢ ἀκάλυπτος τ. ἔ. ἢ δε-
ξιὰ πλευρά) ἢ ἀπροφύλακτος τοῦ
στρατοῦ πλευρά, ἣτις ἔχει ἀνάγκην
πλαγιοφυλακῆς, εἴτε εἶναι ἢ δεξιὰ
(86, 3. 93, 4) εἴτε εἶναι ἢ ἀριστερά.
laudo, 1. (ἐπαινώ). hoc laudans
τοῦτο ἐπιδιοκιμάζων, (**λίαν εὐ-
χαριστημένος μ' αὐτό**).
laus, laudis, ἔπαινος, ἐγκώμιον.
legatīo, ōnis, πρεσβεία, ἀποστολή.
legātus, i, ἄ. πρεσβευτῆς 90, 2. 97, 5.
2) ὑποστράτηγος, ὕπαρχος 101, 7.
legō ōnis, λεγεὼν (ὁ καὶ ἡ).
lenitas, ātis, ἡπιότης, πραότης.
lenīus ἐπίρρ. συγκρ. (τὸ θετ. lenī-
ter κούφως), ἑλαφρότερον, μετὰ
μικροτέρας φορᾶς.
liberalīter, (ἐπίρρ. (κατὰ τρόπον
ἀνδρὸς ἐλευθέρου), φιλικῶς, φι-
λοφρόνως, μετ' εὐπροσηγορίας.
liberandus, id. libero
liberīus, ἐπίρρ. συγκρ. (τὸ θετ.
libere ἑλευθέρως. liber, libēra,
liberum ἐλεύθερος), ἐλευθε-
ρ(ι)ότερον (φιλικῶς πως).

libero, 1. ἀπολύω, ἀθρῶ.
libertas, ātis, ἑλευθερία.
licet, licitū (καὶ licitum est), 2.
ἔξεστιν, εἶναι δυνατόν.
licitū, id. licet.
locus, i, ἄ. τόπος (Πληθ. loca, οὐ.).
locūtus, id. loquor.
longe, ἐπίρρ. μακράν.
longior, ἄ. καὶ θ. ἴus, οὐ. (γεν.
īōris) συγκρ. τοῦ longus, ὁ ἰδέ.
longīus ἐπίρρ. συγκρ. (τὸ θετ.
longe μακράν), μακρότερον.
longus, μακρός, πολὺ ἀπέχων,
μακρινός (=longinquus).
loquor, locūtus sum, loquī, 3.
ἀποθ. λέγω, ὁμιλῶ.
luce, ἀφαιρ. τοῦ lux.
lux, lucis φῶς primā luce ἅμα
τῷ πρώτῳ φωτί, (**τὰ ξημερώ-
ματα**), ἅμα τῇ ἡμέρᾳ.
luxuriā, ae, τροφή, πολυτέλεια
(αἰτ. am καὶ em κατὰ τὴν ἐκλ.).

M

magis, ἐπίρρ. συγκρ. μᾶλλον. ma-
gis—quam μᾶλλον—ἢ. Ὑπερθ.
maxīme μάλιστα.
magnitūdō dīnis, (μέγεθος). mag-
nitude venti τὸ μέγεθος (ἢ
σφοδρότης) τοῦ ἀνέμου.
magnōrēre ἢ (magno orēre),
ἐπίρρ. μεγάλως.
magnus, μέγας (συγκρ. maior, ἄ. καὶ
θ., maius οὐ., ὑπερθ. maxīmus).
maior, id. magnus.
manipulāris, is, ἄ. (ὁ ἄπλοῦς
στρατιώτης), ὁ τῆς αὐτῆς σπεί-

ρας στρατιώτης, ὁ συστρατιώτης.
 manus, ūs, (πρβλ. **μά-ρη** = χείρ. ὄ-
 θεν εὐ μαρής), χείρ. usu manū-
 que διὰ τῆς (πολεμικῆς) ἐμπει-
 ρίας καὶ τῆς ἰσχύος.
 mare, is, οὐ. θάλασσα.
 maximus, id. magnus.
 medius, (μεθ·ιος, μέσσος, μέσοις),
 μέσοις. media acies ἢ μέση παρά-
 ταξις, τὸ κέντρον τῆς παρατάξεως.
 mensis, is, ā, (ἰων. μεῖς [μεν ς]), μῆν.
 mentio, ōnis, μνεῖα.
 meritor, ritus sum, 2. ἀποθ. (εἶμαι
 ἄξιός τινος, πρβλ. μεῖρομαι), ὠ-
 φελῶ, εὐεργετῶ. optime de ali-
 quo meritus παρασχών τινι με-
 γίστας (πολεμικὰς) ὑπηρεσίας.
 meridies, eī, ā. (ἐκ τοῦ medius
 dies), μεσημβρία.
 meritus, id. mereor.
 metus, ūs, ā. φόβος.
 meus, ἐμός, **ιδιικός μου**.
 miles, litis, ā. στρατιώτης.
 militaris, e, στρατιωτικός.
 mille, οὐ. ἄκλ. ἐν τῷ ἐν. ἀριθ. χίλιοι.
 2) Οὐσ. (μετὰ γεν.) ἢ χιλιάς. mille
 equitum χιλιάς ἱππέων, χίλιοι
 ἱππεῖς. Πληθ. milia (γεν. milium).
 minimus, id. parvus.
 minor, ā. καὶ θ. minus, οὐ. (γεν. ōnis
 Συγκρ. τοῦ parvus), μικρότερος.
 miser, era, erum, τλήμων, ταλαί-
 πωρος, ἐνδεής, **δυστυχημένος**.
 miserimus, ὑπερθ. τοῦ miser.
 missi, id. mitto.
 missus, id. mitto.
 mittendus, γερουνδίζον τοῦ mitto.
 mitto, mīsi, missum, 3. πέμπω, ὄί-

πω(=iacio) 94, 1.93, 2. ἀπορρί-
 πτω, ἀποβάλλω (=abicio) 95, 4.
 modus, i, ā. τρόπος. quem ad mo-
 dum ἢ (quemadmodum) τίνα
 τρόπον, τίνι τρόπῳ, πῶς.
 monēo, nūi, nītum, 2. (μετ̄ αἰτ. +
 ἀπρμ.) ὑπενθυμίζω, ὑπομιμνήσκω
 mons, montis, ā. ὄρος.
 μοηῖι id. moneo.
 mortior, mortuus sum, mōri, 3.
 ἀποθ. ἀποθνήσκω.
 moror, 1. ἀποθ. (διατρίβω).
 βραδύνω, ἀναβάλλω, κωλύω. ἐπι-
 mors, mortis, θάνατος.
 mortuus, (id mortior), νεκρός.
 mos, mōris, ā. ἔθος.
 motus, id. moveo.
 μόνεο, ὄνι, ὄtum, 2. κινῶ. cas-
 tra μετακινῶ τὸ στρατόπεδον,
 μεταστρατοπεδεύω, «ἀνίστημι τὸ
 στρατόπεδον». moveo me loco ἢ
 moveor loco (ἀφαιρ. = (ex loco)
 μετακινουμαι. motus loco (ἀ-
 φαιρ.) ἐκτοπισθεῖς.
 multitudo, īnis, πληθὺς, πλῆθος.
 multo, 1. aliquem pecuniā ζημιῶ
 τίνα ἄργυρῳ (χρηματικῶς), ἐπι-
 βάλλω τινὶ χρηματικὸν πρόστιμον.
 multo. ἐπίρρ. πολλῶ 95, 2. πολὺ 10, 7.
 multum, ἐπίρρ. πολὺ. Συγκρ. plus
 πλέον. Ὑπερθ. plurimum πλεῖ-
 στον.
 multus, πολὺς, πολυάριθμος. Συγκρ.
 τοῦ multi (πολλοὶ) εἶναι plures.
 ā. καὶ θ., plura, οὐ. πλείονες (γεν.
 πλ. plurium), καὶ ὑπερθ. plurimi
 πλείστοι. 2) οὐσ. 87, 3. 96, 1. 99, 3.
 munio, īni, itum, 4. (δχυρῶ).

προφυλάττω, προασπίζω 88, 6.
munitio, ōnis, θ. πρόχωμα.
mūto, 1. μεταβάλλω, ἀλλάσσω.

N

nactus, ιδ. nanciscor.
nam, σύνδ., διότι.
namque, σύνδ. (πρὸ φων. πάντοτε),
διότι. namque etiam «καὶ γὰρ
καί», καὶ λοιπόν, καὶ πράγματι.
nanciscor, nactus sum, nancisci,
3. ἀποθ. (λαγχάνω). εὐρίσκω
96, 3. occasionem τυγχάνω εὐ-
καιρίας. secundum ventum τυγ-
χάνω ἀνέμου οὐρίου.
nascor, nātus sum, nasci, 3. ἀ-
ποθ. γεννῶμαι.
naturaliter, ἐπίρ. φύσει, κατὰ φύσιν.
navicūla, ae, (ὑποκοριστ. τοῦ na-
vis), λεμβίσκος, πλοιάριον.
navīgo, 1. πλέω. ad navigandum
πρὸς θαλασσοπλοίαν, πρὸς πλοῦν.
navis, is, θ. ναῦς. navis frumenta-
ria ναῦς σιταγωγός. navis one-
raria ἢ φορη(ηγ)ίς ναῦς, «ὀγκάς»,
«πλοῖον στρογγύλον».
1 nē, (ἐπίρρ.). 2) σύνδ. ἵνα μὴ, ne
quī (=quis) ἵνα μὴ τις 98, 2.
2-nē, μόρ. ἐγκλιτ. εἰ . . . ἄν . . .
nec, καὶ ὄχι. Ἰδ. neque.
necessariū, ἀναγκαῖον. Οὐσ. ne-
cessariī, ōrum, ἄ. οἱ φίλοι, οἱ
συγγενεῖς 82, 5.
necesse, (ἄκλ. [ἐκ τοῦ nē καὶ ἐξ οὐσ.
ἀπὸ τοῦ ῥ. cedo]=καμμία ὑπεκ-
φυγή). necesse est ἀνάγκη εἶναι.
neco, 1. (ἐκ τοῦ nec, φόνος, προβλ.

νέκ-υς, νεκ-ρός), φονεύω, θανατῶ.
negotiātor, ōris, ἄ. μεγαλέμπορος,
τραπεζίτης (κυρ. ἐν ταῖς ἐπαρχίαις).
negotior, 1. ἀποθ. ἐμπορεύομαι,
ἔχω ἐμπορικὰς ὑποθέσεις.
negōtium, īi, οὐ. (nec καὶ ōtium
ὄχι ἀργία, ἀπασχόλησις), ἔργον
97, 1. ὑπόθεσις, ζήτημα 82, 3.
nēmo (ἐκ τοῦ nē-hēmo [=homo]),
γεν. nullius (ἀντὶ nemīnis), δοτ.
nemīni, αἰτ. nemīnem, ἀφ. nul-
lo, οὐδείς (μόνον καθ' ἑνικ. ἀριθ.)
Τὸ οὐδ. εἶναι nihīl, ὃ ἰδέ.
neque ἢ nec, σύνδ. οὔτε, μήτε,
καὶ δέν, χωρὶς νά. neque um-
quam οὐδέποτε, μηδέποτε,
neu ἢ neve, σύνδ. μηδέ, μηδὲ νά,
καὶ νά μὴ, χωρὶς νά.
neve, ιδ. neu.
nihīl, (γεν. nullius rei, δοτ. nulli rei,
ἀφαιρ. nullā re) οὐδέν. Ἰδ. nemo.
nimīus, ὑπερβελικός, παρὰ πολὺ
μεγάλος.
nīsī σύνδ. εἰμὴ, νὰ μὴ (=si non).
noctū, ἐπίρρ. νύκτωρ, διὰ νυκτός.
nocturnus, νυκτερινός.
nolī, β' ἐν. προστακτ. τοῦ ῥ. nolo.
nōlo (ἐκ τοῦ nē nōlo δέν θέλω)
nolui, nolle, δέν θέλω, nolī exis-
timare (=ne existimaveris) μὴ
νόμιζε, μὴ νομίσης.
nomen, mīnis, οὐ. ὄνομα.
non, οὐ. ὄχι, δέν (ἐκ τῆς ἀρχαϊκῆς
λέξεως noenum=ne unum).
nōnus, ἕνατος.
noster, nostra, nostrum, ἡμέτερος
(ιδικός μας). Πληθ. οὐσ. nostri
ōrum, ἄ. οἱ ἡμέτεροι.

notitiā, ae, γνωριμία.
 novem, έννέα.
 novus, νέος.
 nox, noctis, νύξ. nocte κατά την
 νύκτα.
 nullus, οὐδείς, (γεν. nulliūs). non
 nulli και nonnulli τινές, μερικοί.
 numērus, i, ἄ. ἀριθμός. servorum
 numero (ἀφαιρ.) ἐν δούλων τάξει.
 quo in numero ἐν ᾧ ἀριθμῷ
 (ἀντὶ quorum in numero ὧν ἐν
 τῷ ἀριθμῷ).
 nunc, ἐπίρρ. νῦν, τώρα.
 nuntiūs, ii, ἄ. (ἐκ τοῦ novus και
 venire), ἄγγελος 102,6. 102,7.
 ἀγγελία, εἶδησις 101,3. 101,4.

○

ob, πρόθ. μετ' αἰτ. ἔνεκα, διὰ+αἰτ.
 obiectāram, id. obicicio.
 obiectus (μτχ. τοῦ obicicio), ἔναντι
 κείμενος, προκείμενος.
 ob-icicio (πρόφερε obicicio), iēcī,
 iectum, 3. (προβάλλω) ἀντιτάσσω
 88,6. μέφομαί τινί τι, κατακρί-
 νω τινὰ διὰ τι, ψέγω 96,2.
 occasio, ὄπισ, εὐκαιρία.
 oc-culto, 1. ἀποκρύπτω.
 oc-cūro, 1. καταλαμβάνω, γίνομαι
 κύριος 104,1. ἀπασχολῶ, περισπῶ
 (πάντοτε ἐν τῇ παθ. μτχ.) 97,1.
 oc-curro, occurri και occurrī,
 occursum, 3. (ἄνευ ἔχθρ. διαθέ-
 σεως) alicui ὑπαντῶ τινι, ἔρχομαι
 εἰς συνάντησίν τινος 98,3.—(μετ'
 ἔχθρ. διαθέσεως) σπεύδω (πρὸς συ-
 νάντησιν τοῦ ἔχθροῦ) 92,3. 97,3.

octāvus, ὄγδοος.
 octoginta, ὀγδοήκοντα.
 officium, ii (ἐκ τοῦ opi-facium=
 [ops ἢ opus+facere]), οὐ. καθῆ-
 κων, ἐντολή 103,4. Πληθ. ὑπου-
 γίαι, ἐνδείξεις εὐνοίας (εὐμενει-
 ας), ἐκδουλεύσεις, εὐεργεταίαι 90,1.
 omnis, e, πᾶς. 2) οὐσ. 82,2. 82,5.
 83,5. 86,1. 87,7. 92. 3. 96,2. 98,2.
 operarius (ἐκ τοῦ opus, ἔρις, οὐ.
 φορτίον), φορτηγικός, φορτηγός.
 opēra, ae, (ἐργασία), ἐνεργὸν μέ-
 ρος, βοήθεια 83,3. ὑπηρεσία 91.2.
 opere, ἀφαιρ. τοῦ opus.
 opibus, id. ops.
 opinio, ὄπισ, γνώμη, «ἐπόληψις».
 προσδοκία 99,4. καλὴ ἰδέα, γνώ-
 μη, φήμη, δόξα 82,2.
 oporteretne (δύο λέξεις : oportē-
 ret [id. oportet] και τὸ ἐγκλιτ. ηέ).
 oportet, tūit, 2. (ῥ. ἀπρόσωπον),
 πρέπει, εἶναι ἀνάγκη, ἐπιτρέπεται.
 oportunissime, ἐπίρρ. (ὑπερθ. τοῦ
 oportune), ἐν χρόνῳ λίαν εὐθέτω.
 oppidum, i, οὐ. πόλις.
 op-rōno, 3. ἀντιπαρατάσσω.
 opposui, id. oppono.
 op-rugno, (ob-rugno), 1. castra
 «κατὰ κράτος αἰρωῶ», κυριεύω
 βίγ τὸ στρατόπεδον 95,1.
 [ops], opis, ἰδία πληθ. opes οἱ
 (στρατ.) δυνάμεις.
 optime, ἐπίρρ. id. bene.
 opus, opēris, οὐ. (ἐργον), ὀχυρώ-
 σεως ἔργον 97,2. 97,4.
 ordo, ordīnis, ἄ. τάξις. ordo se-
 natorius ἢ συγκλητικὴ τάξις
 83,3. 97,5. τάξις (στρατιωτῶν)

92,2,93,2. στοῖχος, σίχος 101,2.
λόχος (=centuria) 104,3.
orīor, ortus sum, orīri, 4. ἀποθ.
(ἀνατέλλω, φύομαι). initium
victoriae orītur ἀρχὴ τῆς νίκης
γίνεται (προέρχεται).
origētur, προτ. ὑποτ. ἰδ. orior.
os, oris, οὖ. (στόμα) πρόσωπον.
ostendo (obs=ob καὶ tendo), os-
tendi, ostentatum, 3. δεικνύω.
ostento, 1. (θαμιστ. τοῦ ostendo),
ἐπιδεικνύω (προβάλλω).

P

paene, ἐπίρρ. σχεδόν.
palam, ἐπίρρ. ἀναφανδόν (ἀντίθ.
clam).
palma, ae, παλάμη, χεῖρ. Ἰδ. pando.
pando, pandi, passum καὶ pan-
sum, 3. (πετάνυμι). passis pal-
mis μετὰ χειρῶν ἐκτεταμένον
(πρὸς ἰκεσίαν ἢ παραδοσιν).
pār, pārīs, ἴσος, ὅμοιος. par atque
antea ὁ αὐτὸς καὶ πρότερον, ὁ αὐ-
τὸς ἢ πρότερον, ὁ αὐτὸς ὡς πρότ.
parātus, (ἔτοιμος). animo (ἀφαιρ.)
paratus πρόθυμος.
parēo, rēi, —, 2. (μετὰ δοτ.) ὑπα-
κούω, πείθομαι.
pārīo, perēri, partum, 3. (γεν-
νῶ). victoriam κτῶμαι (ἀποκτῶ,
κερδίζω) τὴν νίκην.
parūi, ἰδ. pareo.
pars, partis, μέρος. multis parti-
bus (=multo πολλῶ), κατὰ πολὺ.
particeps (ἐκ τοῦ pars καὶ capio),
γεν. participis, μέτοχος, κοινωνός.
participes, πληθ. τοῦ particeps.

partim—partim, ἐπίρρ. ἐν μέρει
μὲν—ἐν μέρει δέ, τὸ μὲν—τὸ δέ.
partior, partitus sum, īri, 4.
ἀποθ. διανέμομαι, διανέμω.
partus, ἰδ. pario.
parvulus (ὑποκοριστικὸν τοῦ par-
vus), λίαν μικρός.
parvus, «παῦρος», μικρός, ὀλίγος.
Συγκρ. minor ἂ. καὶ θ., minus
οὖ., καὶ ὑπερθ. minimus, ἂ ἰδέ.
passus, ūs, ἂ. βῆμα (ἐν βῆμα=
5 πόδας, δηλ. 1μ,48. Ἐπομένως
milia passuum=1 ῥωμαϊκὸν μί-
λιον, τ.ἔ. περὶ τὸ 1½ χιλμ.) mi-
lia passuum VI=6 χιλιάδ. (ῥωμ.)
βημάτων, (περίπου 9 χιλμτρ.).
passus, ἰδ. pando (98,2) καιrpatiens.
pater, patris, ἂ. πατήρ.
pateretur, ἰδ. patior.
patior, passus sum, pāti, 3. ὑπο-
μένω, ἀνέχομαι. patiens, ntis,
καρτερικός.
patientissimus, ἰδ. patiens.
pāucus, προβλ. παῦρος, μικρός,
ὀλιγοστός, (κυρίως ἐν τῷ πληθ.),
ὀλίγοι. 2) οὖσ. οἱ ὀλίγοι 97,5.
ὀλίγα τινά, ὀλίγαι λέξεις 98,2.
paulatim, ἐπίρρ. (χρον.) κατὰ μικρόν.
paulo, ἐπιρρηματ. ἀφαιρ. πρὸ
συγκριτικῶν μικρῶ, ὀλίγον.
pax, pacis, εἰρήνη.
pecunia, ae, χρῆμα, χρήματα.
pello, pēpuli, pulsum, 3. (ὠθῶ).
exercitum ἀπώθῶ (τρέπω εἰς φυ-
γὴν) τὸν στρατὸν (=fugo, vincō).
per, πρόθ. μετ' αἰτ. διὰ + γεν. Δηλοῖ
τὸ ὄργανον: τῇ βοήθειᾳ, διὰ + γεν.
(ὄργανον ἐπὶ προσώπων) 90,1.

100,2. 101,3. 103,2.—διὰ+γεν. (τὸ μέσον ἢ τὸ ὄργανον ἐπὶ πραγμάτων) 82,5 ἔνεκα, διὰ+αἰτ. (=propter) 87,4.—χρονικῶς:κατὰ+αἰτ. ἐν τῇ παρελεύσει 84,5.

per-cīrīo (per-cārio), cēri, certum, 3.(καταλαμβάνω). percīrio usum ἀποκτῶ(παρασκευάζω ἔμαντῶ) ἔμπειριαν, γίνομαι ἔμπειρος.

per-dūco, 3. (προσάγω). παρατίνω, ἐπιμηκύνω.

perductus, ἰδ. perduco.

perexigūsus λίαν ὀλίγος, λίαν μικρός.

perfectus, ἰδ. perficio.

perfēro, 3. διαδίδω, ἀγγέλλω. fama perfertur φήμη διαδίδεται, (φθάνει), λόγος θρυλεῖται.

per ficīo (per-fācio), fēci, fectum, 3. συντελῶ.

per-fūgio, 3. καταφεύγω.

pericūlum, ἰ, οὐ. κίνδυνος(ποινὴ) 83,4. magno eorum capitis periculo (δοτ.) est εἶναι πρὸς μέγαν τῆς κεφαλῆς αὐτῶν κίνδυνον, παίζουσι μὲ τὴν ζωὴν των.

perītus, ἔμπειρος, πολύπειρος.

pernicītas, ātis, εὐκινήσια.

perpetūus, ἀδιάλειπτος, συνεχής.

perpetuum tempus πᾶς ὁ χρόνος.

per-sēquor, 3. ἀποθ. καταδιώκω. inimicitias καταδιώκω τὰς ἐχθρας, ἐκδικοῦμαι τοὺς ἐχθρούς μου.

perspectus, (μτχ. τοῦ perspicīo, spexi, spectum, 3. διορῶ). ἰδ. habeo.

per suādēo, suāsī, suāsum, 2. (μετὰ δοτ.) πείθω τινά, προτρέπω.

persuāsī, ἰδ. persuadeo.

per-terrēo, 2. καταφρονῶ, καταπτοῶ. perterritus animo (ἀφ.) ἀποτεταραχημένος, ἀπολέσας τὸ ἠθικόν, ἄνευ ἠθικοῦ (ἐν ἠθικῇ ὦν καταπτώσει).

per-tīnēo (per-tēneo), tinūi, —, 2. διήκω, ἐκτείνομαι, γειννιάζω.

per-turbo, 1. καταθορυβῶ.

per-venīo, 4. ἀφικνοῦμαι, φθάνω.

pestilentia, ae, (ὁ νοσηρὸς ἀήρ). pestilentia autumnī τὸ νοσηρὸν (τὸ βαρὺ) τοῦ φθινοπώρου κλίμα.

petissem (=petivissem), ἰδ. peto.

petīvi, ἰδ. peto.

pēto (πρβλ. πέ-τομαι), petīvi καὶ petīi, petītum, 3. ζητῶ, ἀπαιτῶ 82,4. pacem ἐπιζητῶ (εὐχομαι) τὴν εἰρήνην. salutem ἐπιζητῶ τὴν σωτηρίαν, προσπαθῶ νὰ καταφύγω εἰς... (=confugio) 93,6.

pīce, ἀφαιρ. τοῦ pīx.

pīlum, ἰ, οὐ. ὑσσός, ἀκόντιον τῶν Ῥωμαίων ὀπλιτῶν). infestis pīlis (ἀφαιρ.) δ' ἀκοντίων ἐχθρικῶν, μὲ τὰ ἀκόντια προβεβλημένα.

pīlus, ἰ, ἄ. (=ordo), λόχος τῶν τριαρίων (τ. ἔ. τῶν προεσβυτάτων τῶν καὶ μάλιστα ἔμπειροπολέμων τοῦ λεγεῶνος). Ἰδ. duco.

pīx, pīcis, πίσσα.

plācet, cūit, —, 2. ἀπροσ. δοκεῖ τινι, νομίζει (εὐρίσκει) τις (ὥς) καλόν.

planicīes, ēi, πεδιάς, πεδίον.

plerīque, pleraeque, plerāque, γεν. (plurimōrum, -arum, -ōrum), οἱ πολλοί, ἢ πλειονότης.

plerumque, ἐπίρρ. ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ.

plures, ἄ, (γεν. plurīum), πλείονες.

- pol-lícēor, cītus sum, 2. ἀποθ.
 ὑπισχνοῦμαι (**ὑπόσχομαι**).
 pondus, ēris, οὐ. (βάρος) ἀφθονία,
 πλήθος.
 pōno, posūi, positum, 3. τοποθε-
 τῶ, τάσσω.
 porta, ae, πύλη (στατοπέδου).
 portus, ūs, ἄ. λιμὴν.
 possem, προτ. ὑποτ. τοῦ possum.
 possim, ἐνεστ. ὑποτακτ. τοῦ pos-
 sum.
 possum (potis ἢ pote καὶ pot
 [προβλ. **πόσ** - ις + sum), potūi,
 posse, δύναμαι. potest καθίστα-
 ται δυνατόν 100,4.
 post, ἐπίρο. εἶτα, ἔπειτα Ἴδ. dies.
 post-ēā, ἐπίρο. (post + ἀφαιρ. ἐπίρο.
 eā), ὕστερον, κατόπιν, εἰς τὸ μέλλον.
 postērus (ὕστερος). 2) Οὐσ. in pos-
 tērum (ἐν **diem** ἡμέραν) εἰς
 τὴν ὕστεραίαν, τὴν ἐπομένην,
 postrēmo, ἐπίρο. τέλος, ἐνὶ λόγῳ.
 postūlo, 1. aliquem alicuius rei
 κατηγορῶ τινά τινος, (διά τι) [κυ-
 ρίως postulo aliquem in quae-
 sitionem ζητῶ τινά εἰς ἀνάκρισιν
 (ἐνώπιον τῶν δικαστῶν)].
 potestas, ātis, εὐκαιρία.
 potior, potītus sum, potīri, 4.
 ἀποθ. γίνομαι κύριος.
 potītus, ἴδ. potior.
 potūi, ἴδ. possum.
 praecipus, ἴδ. praecipio.
 prae-cīpio (prae-cāpio), cēpi, cep-
 tum, 3. (προλαμβάνω). animo vic-
 toriam διὰ τοῦ νοῦ (ἐν τῇ φαντα-
 σίᾳ) προλαμβάνω (προεξοφλῶ) τὴν
 νίκην, ἤδη ἐκ τῶν προτέρων θεωρῶ
 ἔμαυτὸν νικητὴν 87, 7. προδια-
 γράφω, διατάσσω ἐκ τῶν προτέ-
 ρων 93,1).
 praeda, ae, λεία λάφυρα.
 1 praedīco, 1. μνημονεύω, ἀνα-
 φέρω 90,1. ὁμολογῶ 104,1.
 2 prae-dīco, 3. δίδω ἐκ τῶν προ-
 τέρων ἐντολήν, προδιατάσσω, πα-
 ραγγέλλω 92,1.
 pradixēram, ἴδ. 2 praedīco.
 praedo, ὄπισ, ἄ. πειρατής, ληστής
 τῆς θαλάσσης.
 praeēram, praeessem, ἴδ. praesum
 praefectus, i, ἄ. (ἐπιμελητής). regius
 ὁ ἀρχηγὸς τῶν στρατιωτικῶν δυνά-
 μewn τοῦ βασιλέως «στρατιάρχος».
 praemīum, īi, οὐδ. ἀμοιβή. prae-
 mia pecuniae ἀμοιβαὶ χρημά-
 των (ἀμοιβαὶ χρηματικά).
 praepāro, 1. παρασκευάζω (= com-
 pāro) 84,1. praeparātus προπα-
 ρεσκευασμένος 101,4.
 prae-pōno, 3. προϊσטיμι, τάσσω
 ὡς διοικητὴν, κάμνω ἀρχηγόν.
 praeposuēram, ἴδ. praerono.
 praesentīa, ae, (παρουσία). 2) ὁ
 παρῶν χρόνος. in praesentiā ἐν
 τῷ παρόντι, τό γε νῦν.
 praesidīum, īi, οὐ. φρουρά, φύλακες
 βοήθεια 88,5 89,1.2.93.7.94,5.
 99,4.101,3.101,5. ὄχυρὸς τόπος
 κατεχόμενος ὑπὸ φρουρᾶς 83,3.
 praestitisse, ἴδ. praesto.
 prae-sto, stīti, stītum κ. stātum,
 stāre, 1. (μτχ. μέλλ. praestatūrus),
 ἴσταμαι ἐμπρός). operam παρέ-
 χω βοήθειαν, λαμβάνω ἐνεργὸν μέ-
 ρος. officium ἐπιτελῶ τὸ καθή-

κον 85,2.103,4.
 prae-sum, fūi, esse (μετὰ δοτ.)
 διοικῶ, εἶμαι διοικητής.
 praeter-ēā, ἐπίρρ. (praeter+ἀφ.
 ēā), ἐκτὸς τούτου, ἐκτὸς τούτων.
 praetor, ὄρις, ἄ. (ἐκ τοῦ ῥ. prae-ἐο
 προπορεύομαι)στρατηγός, πραιτώρ.
 praetorium, ἴι, οὖ. ἡ σκηνὴ τοῦ
 στρατηγοῦ, τὸ στρατήγιον 82,1. ἡ
 κυριώτερα θέσις τοῦ στρατοπέ-
 δου ἔνθα ἦτο ἡ σκηνὴ τοῦ στρα-
 τηγοῦ, στρατήγιον (στρατηγεῖον),
 «περίστασις στρατηγίου» 94,6.
 praetorius, στρατηγικός, τῶν ἀρ-
 χόντων 82,5. porta praetoria ἡ
 (πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἐστραμμένη) πύ-
 λη τοῦ στρατοπέδου, πύλη στρα-
 τηγίς. 2) Οὖς. (ἐν. vir) ὁ διατελέσας
 στρατηγός, ὀπρώην στρατηγ. 82,3.
 premo, pressi, pressum, 3. πιέζω
 primo, ἐπίρρ. κατ' ἀρχάς.
 primum, ἐπίρρ. ἀρχήν, ἐν πρώτοις.
 primus, πρῶτος.
 prior, ἄ. καὶ θ. prius, οὖδ. (γεν.
 ὄρις), πρότερος.
 pristinus, ὁ πρῖν, ὁ πρότερος.
 pristina opinio ἡ προτέρα ἰδέα.
 prius, ἐπίρρ. πρότερον (ἰδ. prior)
 prius quam καὶ priusquam
 (ἀκόμη) πρῖν ἢ.
 privatus (ἰδιωτικός). Οὖς. ὁ ἰδιώ-
 της (κυρίως ὁ ἄνευ δημοσίου
 ἀξιώματος).
 privo, 1. (ἀπο)στερῶ.
 privo, πρόθ. μετ' ἀφαιρ. (πρό) ἐν
 ὀνόματι, χάριν+γεν., λαμβάνων
 ὑπ' ὄψιν.
 pro curro, cucurri, cursum, 3. (τρέ-

χω ἐμπρός). ἐφορῶ (δρομαίως).
 prodeātis, β' πληθυντ. ὑποτ. τοῦ
 ῥ. prod-eo, ὁ ἰδέ.
 prod-ēo (pro, prod- καὶ ἐο), ἴι-
 ἴtum, ἴρε, 4. (προβαίνω). animo
 firmiore μετὰ ψυχῆς θαρραλεω-
 τέρας (θαρραλεώτερον) προχωρῶ.
 proditio, ὄρις, προδοσία.
 proditus, ἰδ. prodo.
 pro do, didi, ditum, 3. προδίδω
 pro-dūco, 3. (προάγω). prodūcor
 προχωρῶ 100,2. — προάγομαι,
 παρακινουῖμαι 104,3,
 productus, ἰδ. produco.
 proelior, 1. ἀποθ. συνάπτω μάχην,
 μάχομαι, συμπλέκομαι, πολεμῶ.
 proelium, ἴι, οὖ. συμπλοκή, μάχη-
 proelium equestre μάχη ἵππι-
 κή, ἵππομαχία.
 profectio, ὄρις (ἐκ τοῦ profici-
 scor) ἀναχώρησις.
 profectus, ἰδ. proficiscor.
 proficiscenti, ἰδ. proficiscor.
 pro-ficiscor, fectus sum ficisci, 3.
 ἀποθ. πορεύομαι.—πλέω 101,4.
 profūdi, ἰδ. profundo.
 pro-fundo, fūdi, fūsum, 3. (ἐκχέω).
 me ἐκχέομαι σμηνηδόν, ἔξ-
 απλοῦμαι, ἔξορμῶ.
 pro-gredior (pro-grādior), gressus
 sum, grēdi, 3. ἀποθ. προβαίνω
 προχωρῶ, βαδίζω πρὸς τὰ πρόσω.
 progressus, ἰδ. progredior.
 pro-hībēo (pro καὶ hābeo), būi,
 bītum, 2. εἴρω. aliquem aquā
 (ἀφ.) κωλύω τινὰ ἀπὸ τοῦ ὕδατος,
 κωλύω τινὰ ἀπὸ τῆς ὑδρεύσεως.
 proiectus, ἰδ. proicio.

pro iācio (πρόφ. proiācio. pro-iācio).
iāci, iectum, 3. ἀπορρίπτω, ἀπο-
βάλλω 98, 1. proiciōr, (=proicio
me) ad terram ὄϊπτω ἑμμαντὸν
εἰς τὴν γῆν, ὄϊπτομαι πρὸ τῶν
ποδῶν τινος 98, 2.

pro-nuntio, 1. (ἐξαγγέλλω), προ-
αναγγέλλω, προδηλῶ 94, 3. δια-
βεβαιῶ, λέγω 87, 2.

propinquus, (ἐκ τοῦ prope, propin-
quus, πρὸβλ. long-inquus), πλη-
σιόχωρος 88, 5. Οὐσ. πληθ. οἱ συγ-
γενεῖς (κυρίως ἐξ αἵματος) 103, 2.

proptior, ἄ. καὶ θ., ἴus, οὐ. (γεν.
-ioris), συγκρ. ἐγγύτερος, πλησι-
έστερος. Ὑπερθ. proximus.

proptius, ἐπίρρ. συγκρ. (θετ. pro-
pe, ὑπερθ. proxime), μετ' αἰτ.,
ἐγγύτερον, πλησιέστερον.

pro-rōno, 3. δημοσιεύω (τι ἐπὶ
πίνακος εἰς κοινὴν θέαν).

propositum, 1, οὐ. σκοπός, πρόθεσις.

propositum, ἰδ. propono.

proposuissē, ἰδ. propono.

propter, πρόθ. μετ' αἰτ. διὰ + αἰτ.
ἔνεκα.

propterea ἐπίρρ. (propter + ἀφαιρ.
eā), τούτου ἔνεκα, διὰ ταῦτα. pro-
pterea quod διὰ ταῦτα ὅτι, διότι.
prosecutus, ἰδ. prosequor.

pro-sēquor, 3. ἀποθ. ἔπομαι, ἐπα-
κόλουθῶ, συνοδεύω.

pro-tectus, ἰδ. protego.

pro-tēgo, χί, ctum, 3. σκεπάζω,
καλύπτω.

protinus, ἐπίρρ. (pro καὶ tēnus),
(παρ)ευθύς, ἀπ' εὐθείας.

provincia, ae, (ἡ πρόσω νικηφό-
E. Σκάσση de bello civili, *Εκδ. 6η 1938

ρος πορεία τοῦ στρατοῦ), ἐπαρχία.
proximus, ἰδ. propior.
publicus, δημόσιος, ἰδ. res.
puer, puēri, ἄ. παῖς.
pugna, pugnae, μάχη.
pulsus ἰδ. pello.

Q

quadraginta, τεσσαράκοντα.

quam, ἐπίρρ. (μετ' ἐπιθ. πόσον πολὺ).

1) πρὸ ὑπερθετ. ὅσον τὸ δυνατόν,
ὡς 102, 3. 2) μετὰ συγκριτικόν: ἢ
92, 3. 95, 4. ἰδ. καὶ prius.

quando, ἐπίρρ. ποτέ, (καμμιάφορά).

quantus, πόσος, ὁπόσος.

quantuscumque, ὅσοσδήποτε (πο-
λύς).

quartus, τέτατος.

quascumque, ἰδ. quicumque.

-que, ἐγκλιτ. τε, καί, καὶ (ἄλλοι) 95, 3.
querens, ἰδ. queror.

quēror, questus sum, quēri. 3.
ἀποθ. παραπονοῦμαι, μετὰ πα-
ραπόνου λέγω.

qui, quae, quod. ὅς, ὅστις, ὁ ὁποῖος.

qui, (καὶ quis), quae (καὶ qua),
quid καὶ quod (ἐπιθετικῶς), τίς, τί.

quibusdam, ἀφ. πληθ. τοῦ quidam.

quicumque, quaecumque, quod-
cumque, οἴσοσδήποτε.

quidam, quaedam. quoddam (ἐ-
πιθετικῶς), τίς, τί.

quidem, συνδ. γε, βεβαίως.

quidnam ἰδ. quisnam.

quiescētus, (ιτχ. τοῦ quiesco ἤσυ-
χάζω), ἤσυχος, ἀκίνητος.

quīn, σύνδ. (ἐκ τῆς ἀρχ. ἀφ. quī + nē

μετὰ μίαν ἀρνητικὴν κυρίαν πρό-
τασιν)+ύποτακτ, ὅτι. Ἰδ. fallo.
quindecim, δέκα πέντε.

quinque, πέντε.

quinquerēmis, is, (κατὰ παράλει-
ψιν τοῦ οὐσ. navis, ἕκ τοῦ quin-
que καὶ remus=κόπη, πληθ.
αἰτ. quinquere mis καὶ quinque-
remes, ἡ πεντήρης (ναῦς).

quis, quid? τίς; ποῖος;

quis (καὶ qui), quid, τίς, τί.

quisnam, quidnam (quis καὶ nam).
τίς ποιε, τί λοιπὸν σκοποῦ, τίνα
ποτὲ σκοπόν.

quisquam, quaequam, quidquam
(quicquam) (ἐν ἀρνητ. καὶ ὑπο-
θετικῇ προτάσει), τις.

quisquis, quaequae, quidquid (καὶ
quicquid) (πᾶς) ὅστις, ὅστις δὴ ποτε.

quo, σύνδ. μεθ' ὑποτακτ. (=ut
eō), ἵνα τοσοῦτῳ 86,2 98,2.

quod, ὅτι, διότι.

quoniam, σύνδ. (quom=cum καὶ
iam), ἐπειδὴ (λοιπόν), ἐπειδὴ (βε-
βαίως).

quoque, (πιθανῶς ἕκ τοῦ quō καὶ
-que=μετὰ τούτου ἐπίσης), καί,
ἔτι, ἐπίσης. (Γίνεται ἐγκλιτικῶς
μετὰ τὴν τονιζομένην λέξιν).

R

radix, icis, (ῥίζα, προβλ καὶ ῥᾶδ-ιξ).

Μεταφορικῶς ἐν τῷ πληθ. ἀριθ-
μῷ=ὑπώρειαι, πρόποδες (ῥορυς).

ratio, ōnis, (ῥεορ, ratus sum, rēri,
2. ἀποθ. λογιζομαι), ὑπολογισμός,
μέριμνα, φροντίς 82,5. μέσον 83,5.

τρόπος 85,2.101,1.101,4. σύνεσις,
φρόνησις, περίσκεψις 92,4. αἰ-
τία, αἰτιολογία, δικαιολόγησις 86,2.
recens, ntis, νεόδρεπτος, νεωστὶ
κοπεῖς 96,1. 2) οὐσ. ὁ μὴ λαβῶν
εἰσέτι μέρος εἰς τὴν μάχην, ὁ μὴ
κεκμηκῶς.

recepisse, ἀπομ. προμ. τοῦ recipio.

recepissem receptus ἰδ. recipio.

re-cipio (re cāpio), cēpi, certum,
3. (ἀναλαμβάνω). ὑπισχοῦμαι
82,5. recipio me ὑποχωρῶ, ἀπο-
χωρῶ 97,2. 102,1. 102,6. κά-
μνω δεκτόν, ξενίζω 102,7. 103,3.
συνενῶ 82,1.

recūpero, 1. ἕκ τοῦ re-cipero
(=re καὶ capio), ἀνακτῶμαι,
ἀνακτῶ, κερδιζῶ ἕκ νέου.

recusatō, ōnis, ἀρνησις.

recūso (re καὶ causa), 1. recūso
nē ἀποκρούω, (δὲν θέλω νά...).

re dēo, ūi, ūtum, ūre, 4. (ἐπανέθ-
χομαι). ad gladium καταφεύγω
εἰς τὸ ξίφος (ἔρχομαι εἰς χειρός,
εἰς συμπλοκὴν, εἰς ξιφομαχίαν).

redītus, ūs, ᾶ. ἐπιστροφὴ, ἐπάνοδος.

re fēro, tūli, lātum, ferre, 3. κο-
μίζω.

re-ficō (re-fācio), fēcī, fectum, 3.
(πάλιν ποιῶ), συμπληρῶ (τὰ κε-
νὰ τοῦ στρατεύματος).

re fūgō, fūgī, —, 3. (ὑπίσω φεύγω),
καταφεύγω, διὰ τῆς φυγῆς ζητῶ
τὴν σωτηρίαν, ἐκφεύγω (=reci-
pio me) 95,4. 99,4.5. 101,6.

regūus, βασιλικός, τοῦ βασιλέως.

relātus, ἰδ. refero.

relictus, ἰδ. relinquo.

re-linquo, līquī, lictum, 3. καταλείπω 87, 3. relinquo cohortes praesidio (δοτ.) καταλείπω κοόρτες (ὡς) φρουράν 89, 2. 95, 3. ὑπολείπω 92, 1. ἐγκαταλείπω 97, 2. θέτω ἐν δευτέρῳ μοίρῳ. θεωρῶ τι ὡς δευτερεῦον, ἀπο(ἐγκατα)λείπω reliquēram, ἰδ. relinquo. [102, 1. reliquus, λοιπός, ὑπόλοιπος.
 re-mānēō, mansi, —, 2. μένω ὀπίσω, παραμένω.
 remansi, ἰδ. remaneo.
 re-mitto, 3. πέμπω ὀπίσω.
 re-nōno, 1. ἀνανεώνω. rursus renōno (κατὰ πλεονασμὸν) πάλιν ἐκ νέου ἀναλαμβάνω (ἐπαναρχίζω).
 re-pēgō, repēgī, repertum, 4. (ἀνευρίσκω). occasionem τυγχάνω εὐκαιρίας, εὐρίσκω εὐκαιρίαν.
 repressi ἰδ. reprimo.
 re-prīmo (re-prēmo), pressi, pressum, 3. ἀναστέλλω, μειώνω 92, 5. ἀνακόπτω, ἐπέχω (σταματῶ) 93, 1.
 re-quiēscō, ēvī, —, 3. ἀναπαύομαι, (ξεκουράζομαι).
 rēs, rēi, πράγμα. res militaris (τὸ στρατιωτικὸν πράγμα), αἱ πολεμικαὶ ἐπιχειρήσεις 83, 3. res frumentaria (πράγμα σιτικόν), τὸ ἀφορῶν εἰς τὸν σῆτον, τὰ ἐπιτήδεια. res publica ἢ respublica, γεν. καὶ δοτ. rei publicae κλπ. πολιτεία (κράτος).
 re-sisto stīti, —, 3. ἀνθίσταμαι, μάχομαι.
 re-spīcō (re καὶ [spēcō]), pexi, pectum, 3. (στρέφω ὀπίσω νὰ ἴδω), στρέφομαι (πρὸς τινα).

re-spondēō, ndī, nsum, 2. ἀποκρίνομαι, ἀπαντῶ.
 retentus, ἰδ. retineo.
 re-tinēō (re καὶ tēnēō), tinūi, tentum, 2. (οὐκ ἐὼ ἀπελθεῖν), δὲν ἀφίνω, δὲν ἐγκαταλείπω, διατηρῶ 92, 3. retineor ἐμποδίζομαι 102, 5.
 reversūrus, ἰδ. revertor.
 revertor, reverti, (ἐξ ἐνεστ. revertō), reverti, 3. ἀποθ. (ἢ μτχ. reversus), ἐπανέρχομαι, ἐπιστρέφω, ἐπανακάμπτω.
 rex, regis, ἄ. βασιλεύς.
 rīpa, ae, ὄχθη. rīpa impedīta ὄχθη ἀπρόσβατος, (δύσκολος).
 rīvus, ī, ἄ. ὀνάκιον (ποτάμιον).
 robur, robōris, οὐ. (ἀγρία (δοῦς). 2) πυρήν, ἄνθος (οἱ κράτιστοι, οἱ λογάδες) τοῦ στρατοῦ.
 rursus, ἐπίρρ, πάλιν, ἐκ νέου, (ἀκόμη μίαν φορᾶν).

S

sacerdotīum, īi, οὐ. τὸ ἀξίωμα (ἢ θέσις) τοῦ ἱερέως 82, 4. 83, 1.
 saepe, ἐπίρρ. (συγκρ. saepius. Ὑπερθ. saepissime), πολλάκις, ἐπανειλημμένως.
 sagittariū, īi, ἄ. τοξότης.
 salus, ūtis, σωτηρία, διάσωσης (χάσanguis, ἱνίς, ἄ. αἷμα (ζωή). [ρις].
 satis, ἐπίρρ. λίαν. satis longus (= tam longus) οὕτω (τόσον) μακρός. satis est ἐπαρκεῖ 92, 1.
 scāpha, ae, σκάφη (λέμβος τῶν μεγάλων νεᾶν), ἐφόλκιον (φελούκα).

scīo, scīnī, scītum, 4. γιγνώσκω, γνωρίζω.
 se (καὶ sese), ἑαυτόν, τήν, τό, τοὺς κλπ. ἰδ. suī, 1.
 se clūdo (se καὶ clāudo), si, sum, 3. ἀποκλείω, ἀποχωρίζω.
 seclūsi, ἰδ. seclūdo.
 secum=cum (πρόθ.) se (ἀφαιρ.), μεθ' ἑαυτοῦ, μεθ' ἑαυτῶν κλπ.
 secundus (ἐκ τοῦ sequor), δεύτερος), εὐνοϊκός, οὐριος.
 sed, σύνδ. ἀλλά.
 semper, ἐπίρρ. πάντοτε. 2) πολ-
 λάκις 96,1.
 senatorīus, συγκλητικός.
 senātus, ūs, ᾶ. σύγκλητος.
 senatusconsultum, i, οὐ. (καὶ κε-
 χωρισμένως senatūs [γεν.] con-
 sultum) τῆς συγκλήτου δόγμα.
 septem, ἑπτά.
 sequimīni, β' πλ. προστ. ᾶ. sequor.
 sententiā, ae. γνώμη.
 sēquor, secūtus sum, sēquī, 3. ἀποθ. ἔπομαι, ἀκολουθῶ.
 serpo, psi, ptum, 3. ἔρπω, δια-
 δίδομαι, ἐξαπλοῦμαι.
 seruo, 1. (σφάζω). institūtum τη-
 ρῶ τὸ (στρατιωτικὸν) ἔθος 84,3.
 διαφυλάττω 89,1.
 servus, i. ᾶ. δοῦλος.
 seu, ἰδ. sive.
 sese, ἰδ. se.
 sex, ἕξ.
 si, σύνδ. εἰ, εἰάν, ἄν.
 sibi, ἑαυτῷ κλπ. ἰδ. suī, 1.
 sic, ἐπίρρ., οὕτως οὕτω.
 sicut, ἐπίρρ. ὅσπερ, οὕτως. sicut
 (ἀντὶ quod proelium) 85,5.

signum, i, οὐ σημεῖον 85,4.90,3.
 93,1. 93,5 (=vexillum).—sig-
 na militaria (σημεῖα στρατιω-
 τικά), σημαῖαι 95,4. 99,4. ὄρ-
 γανα (μουσικά) 92,5.
 sim, ἔνεστ. ὑποτακτ. τοῦ sum.
 similiter, ἐπίρρ. ὁμοίως.
 simul, ἐπίρρ. ταυτοχρόνως.
 sine, *πρόθ. μετ' ἀφαιρ., ἄνευ.
 singulāris, e, μοναδικός.
 singulī, ae, a, ἀνὰ ἕνα. singulas
 cohortes detraxit ἀνὰ μίαν κο-
 ὄρτιν (ἀνὰ ἕν τάγμα) ἀπέσπασε.
 sinister, sinistra, sinistrum,
 εὐώνυμος, ἀριστερός.
 sive ἢ seu, σύνδ. (εἴτε, ἢ, εἰάν).
 sive-sive εἴτε-εἴτε.
 sociētās, ātis, ἑταιρεία (ἐκ Ῥωμαίων
 πολιτῶν εἰσπράττουσα τοὺς φό-
 ρους [=vectigalia] τῶν ἀγροτῶν
 ἐν ταῖς ῥωμ. ἐπαρχίαις ἀντὶ ὠρι-
 σμένου μισθώματος), συνδικαῖον.
 sollicito, 1. ἐξεγείρω, (ἐξ)ωθῶ εἰς
 στάσιν, (εἰς ἀποστασίαν).
 solvo, solvi, solūtum, 3. λύω.
 solvo (naves) a terra λύω τὰς
 ναῦς ἀπὸ τῆς ξηρᾶς, ἐκπλέω,
 ἀνάγομαι 101,6.102,7.
 soror, ὄρις, ἀδελφή.
 spatium, īi, οὐ. spatium tempo-
 ris καὶ ἀπλῶς spatium διάστη-
 μα (χρόνου, χρονικὸν διάστημα)
 84,1.95,1.—τόπος, χώρος 92,1.
 103,2.—διάστημα μεταξὺ δύο
 τόπων 92,1.103,2.
 specto, 1.(ἀπο)βλέπω. haec spec-
 tans (εἰς) ταῦτα ἀποβλέπων, (ἐπὶ
 τῷ σκοπῷ νά...).

- sperassem (=speravissem), ἰδ. spero.
- spēro, 1. ἐλπίζω.
- spēs, spēi, ἐλπίς.
- (sprons, ntis), μόνον κατ' ἀφαιρ.
- suā sponte ἀφ' ἑαυτῶν, αὐτοβούλως, ἄνευ διαταγῆς.
- statīo, ōnis, φυλακεῖον (τόπος ἐνθα τοποθετοῦνται στρατιῶται φυλακῆς ἕνεκα).
- statīo, ūi, ūtum, 3. ἀποφασίζω.
- stringo, nxi, ctum, 3. (πρβλ. **στραγγ-**ίζω=διὰ πίεσεως ἔξ-άγω). gladium (ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου destringo gladium)(ἀνα)σπῶμαι τὸ ξίφος, σύρω τὸ ξίφος.
- strinxī, ἰδ. stringo.
- structus, ἰδ. struo.
- strūo, xi, ctum, 3. κατασκευάζω.
- studīum, ūi, οὐ σπουδή, προθυμία.
- stupa, ae, (σιύπη), στυπεῖον.
- subĉram, ἰδ. subsum.
- sub-ĉcīo (πρόφερε subĉcīo, sub καὶ iācīo), iēcī, iectum, 3. ὑποβάλλω. aciem collibus (δοτ.) προσάγω (πλησιάζω) τὸν (παρατεταγμένον) στρατὸν ὑπὸ τοὺς λόφους (ὑπὸ τοὺς πρόποδας τῶν λόφων). subicio me (ἀντὶ aciem meam) iniquis locis (δοτ.) ὑποβάλλω ἑμαντὸν (τὸν στρατὸν μου) εἰς τόπους ἀνίσους (τ. ἔ. εἰς τόπους δυσμενεῖς).
- sublātus, ἰδ. tollo.
- sub-lāo (sub-lāno ὑπονίπτω), ūi, ūtum, 3. montem ὑπολούω(βρέχω) τὸ ὄρος(τοὺς πρόποδ. τοῦ ὄρους).
- subŉqui, ἀπρμφ. τοῦ subsequor. sub-ŉquor, 3. ἀκολουθῶ κατόπιν.
- sub-sum, (ὑπόκειμαι). subest ἔγυς ἔστι, πλησιάζει.
- suc-cēdo (sub-cedo), 3. alicui, διαδέχομαι τινα.
- successi, ἰδ. succedo.
- 1 sui, sibi, se, ἄντων., ἰδ. 102, 6. κα.
- 2 sui, (98, 2). ἰδ. suus.
- sum, fūi, esse, εἶμαι, εἶμι. aliquis ἢ aliquid est praesidio (δοτ.) τις ἢ τι εἶναι βοήθεια (πρὸς βοήθειαν). sum ad aliquid χρησιμεύω πρὸς τι 101, 2. est periculo (ἀφαιρ. ἀντὶ *cum periculo*) capitis mei εἶναι μετὰ κινδύνου τῆς κεφαλῆς μου (ἢ ζωῆ μου κινδυνεύει) 102, 6. fui consul ὑπῆρξα (διετέλεσα, ἐχορημάτισα) ὕπατος. ventus est ἄνεμος εἶναι(πνέει) sum in curatione regni εἶμαι ἐν τῇ ἐπιτροπείᾳ τοῦ βασιλείου, εἶμαι ἐμπειστευμένος τὴν διοίκησιν τοῦ κράτους, ἐπιτροπεύω τὸ κράτος (τ. ἔ. διοικῶ ἀντὶ τοῦ ἀνγλικου βασιλέως).
- summa, ae, ὁ (διὰ τῆς λογιστικῆς ἀποτελούμενος) ἀριθμὸς, σύνολον. quae (ἀντὶ quarum *cohortium*) summa erat milium XXII (= viginti duorum) ὄπερ (ἀντί : **ὦν κοόρτεων**) ὁ ἀριθμὸς ἦτο εἴκοσι δύο χιλιάδων. Ἴδ. καὶ diffido.
- summōtus, ἰδ. summoveo.
- sum-monĉo (sub monĉo), 2. ἐκδιώκω, ἀπωθῶ.
- summus (ὑπερθ. τοῦ superus), ἀνώτατος μέγιστος.
- summo (subs[=sub]-ĉmo), sumpr-

si, sumptum, 3. λαμβάνω παρὰ τὴν θέλησιν, εἰσπράττω (βίβλ.).
 1 sumptus, ūs, ἄ. δαπάνη, ἔξοδα.
 2 sumptus, ἰδ. sumo.
 superior, ūs, (γεν. iōris. Συγκρ. τοῦ superus), πρότερος.
 sup̄ero, 1. νικῶ (=vincō).
 super sum, ἐπιζῶ 87,2. ὑπολείπομαι 91,2.
 sup-porto (sub-porto), 1. προσκομίζω, φέρω.
 sup̄rā, ἐπίρο. (ἐκ τοῦ superā [parte]), ἄνωτέρω.
 suspic̄io, ōnis, ὑπόψια.
 sus-tinēo (subs[=sub]καὶ tēneo), tinēi, [tentum ἢ] tentātum, 2. ἀντέχω, (βαστῶ) 94,2. impetum ὑπομένω τὴν ἔφοδον 84,4.
 suus, ἑαυτοῦ, -τῆς, -τῶν (ἰδικός του, ἰδικός της, ἰδικός των). nihil sui (γεν. διαιρετική τοῦ οὐσ. suum), οὐδὲν τῆς ἑαυτῶν περιουσίας, οὐδὲν ὅπερ ἀνῆκεν αὐτοῖς 98,2.

Τ

tabella, ae, (ξύλινος μικρὸς πίναξ). δελτίον ψηφοφορίας.
 tabernaculum, i, οὐ. (ξύλινη) σκηνή.
 taeda, ae, (ξύλον ῥητινοῦχον), δάξ.
 tam, ἐπίρο. τόσον (πολύ). tam (μετ' ἐπιθέτου) οὕτω, τόσον.
 tamen, σύνδ. ὅμως.
 tametsi, σύνδ. εἰ καί.
 tantus, τοσοῦτος, τόσον σπουδαῖος.
 tantum, (αἰτ-τοῦ οὐ. tantum) ἐπίρο. κατὰ πολὺν 96,4. tantum ut τοσοῦτον ὥστε 101,3.

tardius, ἐπίρο. συγκρ. (τὸ θετ. tarde βραδέως), βραδύτερον.
 tectus, (κυρίως μιν. τοῦ tēgo). (ὦ; ἐπίθετον=constrātus κατεστρομμένος). scaphae tectae ἀκάτια (πλοιάρια) «καταστροφώματα ἔχοντα», «κατάφρακτα» 100,2.
 tēgo, tēxi, tectum, 3. (στέγω) καλύπτω, προστατεύω, περιφρουρῶ 103,3.
 telum, i, οὐ. (βέλος), ἀκόντιον.
 temēre, ἐπίρο. ἀλογίστως, ἀστοχάστως; εἰκῆ.
 tempestas, ātis, τρικυμία, θύελλα.
 tempōris, γεν. τοῦ tempus.
 temptandus, ἰδ. tempto.
 tempto, 1. ἀποπειρώμενος (διακινδυνεύων) μανθάνω.
 tempus, poris, οὐ. χρόνος. isdem (=iisdem) temporibus (ἄφαιρ.) κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους. eodem tempore κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον.
 tempus anni ὥρα τοῦ ἔτους.
 tendi, παθ. ἀπρμ. τοῦ tendor, tentus sum καὶ σπανιώτ. tensus sum, tendi, ἰδ. tendo.
 tendo, tetendi, —. 3. (τείνω). praetorium «πήγνυμι», διατείνω (τεντώνω, στήνω) τὴν σκηνὴν τοῦ στρατηγοῦ, «σκηνοπηγῶ».
 tēno, tenēi, tentum, 2. κατέχω, πληρῶ 88,2. me loco (ἄφαιρ.) κρατῶ ἑμαυτὸν ἐν τῇ (τεταγμένῃ) θέσει, διατηρῶ τὴν θέσιν μου 94,1. καταλαμβάνω, γίγνομαι κύριος 101,1. διατηρῶ, κρατῶ 102,3.
 tergum, i, οὐ. νῶτον; νῶτα. a tergo ἐκ τῶν ὀπισθεν, ἐκ τῶν νῶτων.

terni, ἀνά τρεῖς, τρεῖς.
 terra, αε, ξηρά 101, 6. ἔδαφος 98, 2.
 ferrō, rŭi, rŭtum, 2. φοβῶ, πτωῶ.
 tertŭsus, τρίτος.
 testis, is, ἄ. ὁ μάρτυς.
 timō, ŭi, —, 2. φοβοῦμαι.
 timor, ōris, ἄ. φόβος.
 timuisse, timuissem, ἰδ. timeo.
 tollo, sustŭli, sublātum, 3. αἴρω.
 clamorem αἴρω κραυγὴν, ἀλα-
 λάζω, «ἰάχω» 92, 5. ἀφαιρῶ (δι-
 ἄρπαγῆς), ἀποκομίζω 103, 1.
 tot, ἄκλ. τοσοῦτος, τοσοῦτοι.
 totus (γεν. totŭsus, δοτ. toti), ὅλος,
 ὁλόκληρος.
 tradŭtus, ἰδ. trado.
 trā-do (ἐκ τοῦ trans-do), dŭdi,
 dŭtum, 3. παραδίδω.
 tradŭco (trans-duco), 1. διαβιβάζω.
 tres, tria (γεν. trium), τρεῖς.
 trichŭlia, αε, σκιάς, (κιδόσκι), κλι-
 σία φυλλοσκεπῆς καὶ φυλλόστρω-
 τος, παράπηγμα φυλλοσκεπές.
 tribŭnus, i, ἄ. (ὁ φύλαρχος, ὁ
 προϋστάμενος φυλῆς τινος). tri-
 bunus militum (στρατιωτικὸς)
 χιλιάρχος.
 triginta τριάκοντα.
 trirēmis, is, (tres καὶ remus=κώ-
 πη), ἡ τριήρης (ναῦς).
 tuba, αε, σάλπιγξ.
 fuemŭni, β' πληθ. προστακ. ὁ. tuor.
 tuor, tuŭtus sum, 2. ἀποθ. φυ-
 λάττω, ὑπερασπίζω.
 tuli, ἰδ. fero.
 tum, ἐπίρρ. τότε.
 tunc, ἐπίρρ. τότε.
 turmātim, ἐπίρρ. ἰλαδόν, κατ' ἴλας.

U

ubi, σύνδ. ὡς, εὐθὺς ὡς, ἀφοῦ 93, 5-98, 2
 unquam, ἐπίρρ. ποτέ. Ἴδ. neque.
 unā, ἐπίρρ. (ὁμοῦ, ἅμα) unā
 cum aliquo μετὰ τινος.
 undŭque, ἐπίρρ. πανταχόθεν.
 unŭsus, γεν. τοῦ unus.
 unŭversus, σύμπας. unŭversi σύμ-
 παντες, ἄνθρωποι, ὁμοθυμαδόν.
 unus, (γεν. unŭsus, δοτ. uni), εἷς. 2)
 εἷς μόνον (unus modo, unus
 omnŭino) 82, 1. 82, 3. 82, 5. 89, 1.
 102, 4. 3) μόνος, εἷς μόνος 91, 2.
 urbānus, ἀστικὸς, τοῦ ἄστεως.
 urbs, urbis, πόλις (ἰδίῳ ἢ Ῥώμη),
 Προβλ. Ἰ. Ἄστν=Ἰ. Ἀθῆναι, Πολις=
 Κωνσταντινούπολις.
 1 usus, ŭs, ἄ. ἐμπειρία, ἄσκησις 84, 3.
 86, 5 (ἰδ. manus). 93, 1. χρεῖα, ἀ-
 νάγκη 96, 2. 103, 1. cum usus
 adesset (=si quando usus ἢ
 opus esset) εἰάν ποτε (ὀσάκις)
 χρεῖα ὑπῆρχεν, ἐν ὄρῳ ἀνάγκης.
 2 usus, μτχ. τοῦ utor 95, 5. 100, 3.
 ut, ἐπίρρ. ὥσπερ 85, 1. 86, 5. 93, 3.
 94, 3. 96, 4. 104, 1. 2) τρόπος καὶ
 αἰτία) ut... existunt 104, 1.
 2 ut, σύνδ. 1) χρονικὸς ὡς, εὐθὺς ὡς
 94, 5. 2) τελικὸς ἵνα, νὰ 82, 1. 5.
 85, 2. 86, 5. 92, 2. 3. 95, 1. 102, 2. 3.
 102, 7. 103, 3. 3) συμπερασματικ.
 ὥστε, νὰ 82, 2. 84, 3. 85, 4. 92, 1. 94,
 5. 96, 1. 4. 101, 7. ut=ita ut 84, 2.
 uterque, utrāque, utrumque,
 (γεν. utriusque), ἑκάτερος.
 ŭti (ἀντιὺς σύνδ.) 86, 1. 101, 3. 102, 2.
 2 ŭti, ἀπρμφ. τοῦ utor 83. 5. 90, 1.
 ŭtor, ŭsus sum, ŭti, ἀποθ. χρῶ

μαι, μεταχειρίζομαι 90, 1. χρησιμο-
ποιῶ (ἐκμεταλλεύομαι) 83, 5. 95, 1.
re frumentariā commodiore
χοῶμαι τοῖς ἐπιτηδεῖοις ὄρον, ἔχω
τὰ τροφίμα ἄνευ μεγάλων ἐμπο-
δίων, «ὄρον τῆς τροφῆς εὐπορῶ».
usus tempore anni commodio-
re σχῶν (τυχῶν) ὄραν τοῦ ἔτους (ε-
ποχήν) εὐνοϊκὴν (κατὰ λέξιν εὐνοϊ-
κωτέραν). ducibus (ἀφ.) usi cen-
turionibus χρησάμενοι τοῖς ἑκα-
τοντάρχοις (ὡς) ἀσχηγοῖς, σχόντες
τοὺς ἑκατοντάρχους ὀδηγοῦς, ὑπὸ
τὴν ὀδηγίαν τῶν ἑκατοντάρχων.
utrum πότερον. utrum — an πότε-
ρον — ἢ.

V

valēo, hūi, —, 2. (ὕγιαίνω). equi-
tātū ισχύω κατὰ τὸ ἱππικόν,
ἔχω μεγάλας ἱππικὰς δυνάμεις.
valetūdo, dīnis (εὐεξία) ἐπὶ κακῆς
ἐννοίας: ἀσθένεια, καχεξία, νόσος.
vallum, i, οὐ. (τὸ μετὰ πασσάλων
ὠχυρωμένον πρόχωμα). χαράκω-
μα, πρόχωμα, «χάραξ».
vehementer, ἐπίρρ. μεγάλως, σφο-
δρῶς.
velim, ἐνεστ. ὑποτακτ. τοῦ volo.
vellem, προτ. ὑποτακτ. τοῦ volo.
venīo, venī, ventum, 4. ἔρχομαι,
ἀφικνοῦμαι in deditiōnem ἔρχο-
μαι εἰς παράδοσιν, παραδίδομαι.
ventus, i, ἄ. ἄνεμος.
verbum, i, οὐ. λόγος, λέξις.
vero, ἐπίρρ. βεβαίως, «μὴν» (=reve-
rā) 87, 6. 93, 2. 94, 3. 95, 5, — 2)
ἐναντιωμ. σύνδ: δέ, ἀλλὰ 84, 2.
versor, ἀποθ. 1. (στρέφομαι). δια-
τρέβω, εἶμαι, εὐρίσκομαι.
versus, πρόθ. (ἐπιτασσομένη) μέχρι.
Larīsam versus μέχρι Λαρίση.
verto, rti, rsum 3. στρέφω. terga
στρέφω τὰ νῶτα, τρέπομαι εἰς
(ἄτακτον) φρυγὴν.

vester, vestra, vestrum, ὑμέτε-
ρος (ἰδικός) σκ.).
vetus, vetēris, παλαιός, πολὺν ἡ-
δη χρόνον ὑπάρχων,
vexillum, i, οὐ. (ὑποκοριστικὸν τοῦ
vēlum = ὀδόνη) (σημαία ἱππικῶ)
σημα, σημεῖον. Τοῦτο ἀντείνεται
ἄνωθεν τῆς σκηνῆς τοῦ στρατηγῶ.
vicem, id. vicis.
vicis, γεν. (τοῦ ἀχρόστου vicis) ἢ
αἰ. vicem μετὰ τῆς in = in vi-
cem καὶ κεχωρισμένως in vi-
cem ἀμοιβαίως ἐν τῷ μέρει, καὶ
αὐτοῖ (καὶ αὐταί, καὶ αὐτὰ) 98, 3.
victor, ōris, ἄ. νικητής.
victoria, ae, νίκη.
vidēo, vīdī, visum, 2. — I. βλέπω.
ὄρῶ 87, 4. 94, 5. 96, 1. — II. videor
φαίνομαι, εἶμαι φανερός, βλέπει
(ἢ νομίζει) τις ὅτι ἐγώ... νομίζομαι
φαίνομαί τινι 82, 2. 85, 1. 4. 87, 7.
92, 4. 96, 4. — 2) ἀντὶ mihi vi-
deor πιστεύω, νομίζω. 84, 1.
viginti, εἴκοσι.
vidēo, 1. ἐκ (τοῦ vis), βιαίως με-
ταχειρίζομαι, κακοποιῶ.
vir, viri. ἄ. ἀνὴρ.
vires virium, id. vis.
virtus, ūtis, ἀνδρεία.
vis (αἰτ. vim, ἀφ. vi), δύναμις (σω-
ματικὴ). Πληθ. vires, ūtum κλπ.
vīvus, ζωντανός, ζῶν.
vix, ἐπίρρ. μόλις.
vōco, 1. καλῶ.
vōlo, volūi, velle, θέλω.
voluisse, id. volo.
voluntariī, ōrum, ἄ. «ἐθελοντῆν
στρατευόμενοι», ἐθελονταί.
voluntas, ātis, θέλησις, προθυμία
84, 1. ἐπιθυμία, πρόθεσις 102, 7.
voluptas, ātis, τέρσις, εὐχαρί-
στησις.
vulnus, nēris, οὐ. τραῦμα. sine
vulnere ἄνευ τραύματος, ἄνευ
αἵματοχυσίας, ἀναιμακτί.

*ΟΔΗΓΙΑΙ ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΟΥ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΥ

Τῶν εἰς us-, a-, um- ἐπιθέτων ἐσημειώθη μόνον ὁ τύπος τοῦ ὀρ-
σενικοῦ.— Οἱ σημειούμενοι μεθ' ἑκάστον ὄημα ἀριθμοὶ δηλοῦσι τὰς συ-
ζυγίας.— Οἱ ἀρχικοὶ χρόνοι πολλῶν συνθέτων ὀημάτων (πλὴν τῶν τῆς
πρώτης συζυγίας) ἐσημειώθησαν ἐν τοῖς ἀπλοῖς.—*Ἐκάστης λέξεως ἡ
πρώτη σημασία ἐτέθη ἐντὸς παρενθέσεως, ἐκτὸς ἂν ἡ λέξις ἀπαντᾷ ἐν
τῷ κειμένῳ μετὰ τῆς σημασίας ταύτης. Τὰ μικρὰ καὶ βραχέα φωνήεντα
ἐσημειώθησαν, ὅπου ἦτο ἀνάγκη, χάριν τοῦ ὀρθοῦ τονισμοῦ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 4ῃ Αὐγούστου 1933

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Νόμου 5045, τὸ ἄρθρον 36 τοῦ Νόμου 5341, τὸ ἄρθρον 10 τοῦ Διατάγματος τῆς 12/12 Ἰανουαρίου 1933 καὶ τὰς ὑπ' ἀριθ. 110—140 πράξεις τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν διδακτικῶν βιβλίων Μέσης Ἐκπαίδευσως (ἀρχαίων Ἑλληνικῶν), ἀπεφασίσαμεν :

Α') Ἐγκρίνονται ὡς διδακτικὰ βιβλία Μέσης Ἐκπαίδευσως ἐπὶ μίαν πενταετίαν, ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1933—1934, τὰ ἀκόλουθα βιβλία :

14) Ἐροφ. Σκάσση, «*Καίσαρος ὑπομνήματα de bello civili*» διὰ τὴν Δ' τάξιν τῶν Γυμνασίων.

Ὁ Ὑπουργὸς
Θ. ΤΟΥΡΚΟΒΑΣΙΑΝΣ

Ἄρθρον 3ον τοῦ Π. Διατάγματος
«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως τῶν ἐγκεκριμένων
διδακτικῶν βιβλίων.

Τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 15% τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἄνευ βιβλιοσήμου τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἐξωφύλλου ἢ τῆς τελευταίας σελίδος τούτου ἐκτυπῶνται τὰς ἀποφάσεις τῆς παρὸν ἄρθρον.

024000027910

